T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ

Danışman Prof. Dr. Erol Cihan

TRAFİK KAZALARINDA BİLİRKİŞİLİK VE HUKUKSAL KORUMA SİGORTASI

Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

90158

Av. Dilaver NİŞANCI
İSTANBUL - 1999

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İ Ç İ N D E K İ L E R

	SAYFA
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. TRAFİK KAZALARI	3
2.1.1. Tanım	3
2.1.2. Trafik Kaza İstatistikleri	4
2.1.2.1 Taşıt Sayısı	4
2.1.2.2. Meydana Geldiği Yerler	5
2.1.2.3. Yolun Kaplama Cinsi	7
2.1.2.4. Hava Durumu	8
2.1.2.5. Zaman	9
2.1.2.6. Oluş Şekli	12
2.1.2.7. Yıllara Göre Trafik Kazaları	13
2.2. KUSUR	17
2.2.1. Tanım	17
2.2.2. Kusurun Belirlenmesi	18
2.2.2.1. Kusurun Objektif Yönünün Belirlenmesi	19

2.2.2.2. Kusurun Subjektif Yönünün Belirlenmesi 20

2.2.3. Kusurun Derecelendirilmesi 23

2.2.3.1. Ağır Kusur 23

2.2.3.2. Hafif Kusur 25

2.2.4. Kusur Oranı 31

2.3. ZARAR 34

2.3.1. Tanım 34

2.3.2. Zarar Türleri 34

2.3.2.1. Eşyaya İlişkin Zarar 34

2.3.2.1.1. Yok Olma 34

2.3.2.1.2. Kısmen Hasar Görme 35

2.3.2.1.3. Ek Zarar 37

2.3.2.2. Bedensel Zararlar 37

2.3.2.2.1. Tedavi Giderleri 37

2.3.2.2.2. Çalışma Gücünün Geçici Kaybı 39

2.3.2.2.3. Çalışma Gücünün Sürekli Kaybı 40

2.3.2.2.4. Ekonomik Geleceğin Sarsılması 42

2.3.2.3. Ölüm Halinde Zarar 42

2.3.2.3.1. Ölümden Önce Gerçekleşen Zararlar 43

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

2.3.2.3.2. Ölümün Yolaçtığı Zararlar 43

2.3.2.3.3. Destekten Yoksun Kalma Giderleri 43

2.3.3. Zararın Giderilmesi 47

2.3.4. Tazminatlar 50

2.3.4.1. Maddi Tazminat 50

2.3.4.2. Manevi Tazminat 51

2.4. BİLİRKİŞİLİK 53

2.4.1. Tanım 53

2.4.2. Bilirkişi Sayısı 53

2.4.3. Bilirkişiye Başvurma 54

2.4.3.1.Hakimin Bilirkişiye Başvurmasının Zorunlu Olduğu Haller 54

2.4.3.2. Hakimin Bilirkişiye Başvuramayacağı Haller 55

2.4.4. Bilirkişi Atanması 55

2.4.5. Bilirkişi Raporları Arasında Çelişki 56

2.4.6. Adli Tıp Kurumu 62

2.5. HUKUKSAL KORUMA SİGORTASI 67

2.5.1. Tanım 67

2.5.2. Tarihçe 68

2.5.2.1. Fransa 69

2.5.2.2. Almanya 70

2.5.2.3. İsviçre 71

2.5.2.4. Avrupa Topluluk Hukuku 71

2.5.2.5. Türkiye 73

2.5.3. Sorumluluk Sigortaları ve Hukuksal Koruma Sigortası 75

2.5.4. Hukuksal Koruma Sigortası Genel Şartları 78

2.5.4.1. Hukuksal Koruma Sigortasının Konusu 78

2.5.4.2. Hukuksal Koruma Sigortasının Kapsamı 78

2.5.4.2.1. Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma 79

2.5.4.2.2. Sürücü Hukuksal Koruması 79

2.5.4.2.3. Taşınmaz Mala Bağlı Hukuksal Koruma 80

2.5.4.2.4. Kişi – Aile Hukuksal Koruması 81

2.5.4.3.Ek Sözleşme ile Teminat Kapsamına Dahil Edebilecek Hususlar 82

2.5.4.4. Teminat Kapsamına Giren Giderler 82

2.5.4.5. Teminat Dışında Kalan Giderler 83

3. GEREÇ VE YÖNTEM 85

4. BULGULAR 87

5. TARTIŞMA 111

6. SONUÇ 123

7. ÖZET 127

- SUMMARY 129

8. KAYNAKLAR 131

- EKLER

- ÖZGEÇMİŞ

KISALTMALAR

A.Ş.	: Anonim Şirket
ATK.	: Adli Tıp Kurumu
AY.	: Anayasa
BK.	: Borçlar Kanunu
CD.	: Ceza Dairesi (Yargıtay)
CMUK.	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
DİE.	: Devlet İstatistik Enstitüsü
HD.	: Hukuk Dairesi (Yargıtay)
HKSGŞ.	: Hukuksal Koruma Sigortası Genel Şartları
HUMK.	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
KTK.	: Karayolları Trafik Kanunu
m.	: Madde
MK.	: Medeni Kanun
s.	: Sayfa
SK.	: Sayılı Kanun
SSK.	: Sosyal Sigortalar Kurumu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK.	: Türk Ceza Kanunu
Y.	: Yargıtay
YCGK.	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YHKG.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
yy.	: Yüzyıl
vb.	: Ve Bunun Gibi

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Ülkemizde hergün pek çok trafik kazası meydana gelmekte olup her trafik kazası ölümleri, yaralanmaları ve milli servetimizin hızla azalmasını da beraberinde getirmektedir.

Trafik kazaları değişik sebeplerden kaynaklanmakta olup, bu sebeplerin her trafik kazası için bilirkişiler vasıtasıyla ortaya konması, kusurun ve bunun neticesinde ortaya çıkan maddi ve manevi zararların belirlenmesi gerekmektedir. Problemin çözümü sigorta şirketleri, mahkemeler ve özellikle de mağdurlar açısından büyük önem taşımaktadır.

Trafik kazalarından dolayı zarara uğrayanların mağduriyetlerini gidermeleri için kullanacakları en son ve en etkili yol mahkemelerdir. Ancak mağdurların çoğu zaman bu yoldan uzak durdukları, haklarını yeterince aramadıkları da bilinen bir gerçektir. Bunda yargılamanın uzun ve pahalı bir süreç olması (veya öyle zannedilmesi) önemli bir rol oynamaktadır. Burada devreye Avrupa ülkelerinde uzun zamandır ve etkin bir şekilde kullanılan, ancak ülkemizde henüz yeni tanınmaya başlanan bir sigorta, hukuksal koruma sigortasının girmesi, mağdurun

kafasındaki yargılama ile ilgili soru işaretlerini yok edecek, onu hakkını aramaya yöneltecektir.

Bu çalışmada istatistiki verilerden yararlanarak trafik kazaları ve önemi ortaya konacak, daha sonra konuyla yakın ilgisi nedeniyle kusur, zarar ve bilirkişilik kavramları genel hatlarıyla incelenecektir. En son olarak da az bilinen ve yeni bir konu olması nedeniyle hukuksal koruma sigortası üzerinde ayrıntılı olarak durulacak, bu sigorta ile yargılama giderleri ve özellikle de bilirkişilik konusu arasındaki bağlantı irdelenmeye çalışılacaktır.

Sonuçta, yapılacak tartışma ile trafik kazalarından doğan mağduriyetlerin giderilmesinde hukuksal koruma sigortasının önemli bir rol oynayabileceği, dolayısıyla Anayasamızda tanımlanan hak arama özgürlüğünün de daha etkin şekilde kullanılabileceği ortaya konmaya çalışılacaktır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON M

2. GENEL BİLGİLER

2.1.TRAFİK KAZALARI

2.1.1.Tanım

27.10.1996 gün ve 22800 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4199 Sayılı KTK.' na göre " yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketlerine **trafik** " denir (m. 3). Yine aynı Kanuna göre **trafik kazası** " karayolu üzerinde hareket halinde olan bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm, yaralanma ve zararla sonuçlanmış olaydır " (m. 3). Dolayısıyla trafik kazaları,

1)Taşıtların çarpışmasını,
2)Taşıtlar ile yayaların çarpışmasını,
3)Taşıtlar ile hayvan veya sabit engellerin çarpışmasını kapsar.

Yukarıda verilen tanımdan yola çıkarak trafik kazasının unsurlarını şu şekilde sıralayabiliriz (24):

1) Kaza, genel trafiğe açık cadde, sokak veya yolda meydana gelmiştir,

2) Kazada, hareket halinde en az bir taşıt vardır,

3) Kazada ölüm, yaralanma ve/veya zarar mevcuttur.

2.1.2.Trafik Kaza İstatistikleri

2.1.2.1.Taşıt Sayısı

Ülkemizde taşıt sayısı her geçen yıl artmakta, buna paralel olarak trafik kazaları da sürekli artış göstermektedir.

Tablo I. Yıllara Göre Kazaya Karışan Trafiğe Kayıtlı Taşıtlar (1990-1995)

Yıl	Taşıt Sayısı	Kazaya Karışan Taşıt Sayısı	Kazaya Karışma Oranı (%)
1990	2.981.222	197.997	7
1991	3.307.324	252.128	8
1992	3.756.137	311.988	8
1993	4.380.063	384.939	9
1994	4.711.206	428.903	9
1995	4.985.331	521.331	10

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s.5.

Görüldüğü üzere 1990 yılında trafiğe kayıtlı her 100 araçtan 7 tanesi kazaya karışırken, bu oran 1995 yılında 10 araca yükselmiştir.

2.1.2.2.Meydana Geldiği Yerler

1994 yılında meydana gelen 233.803 trafik kazasının % 60' ı üç büyük ilimizde oluşmuştur. İstanbul 74.905 kaza ve % 32' lik oranla ilk sırada yer alırken, bunu 43.517 kaza ve % 19' luk oranla Ankara ve 20.040 kaza ve % 9' luk oranla İzmir izlemektedir. İlk sırada yer alan İstanbul ilini ölü, yaralı ve maddi hasar açısından inceleyecek olursak;

Tablo II. İstanbul'da Meydana Gelen Trafik Kazaları (1994)

	Genel	**İstanbul**	**Genele Oranı (%)**
Kaza Adedi	233.803	74.905	32
Ölü Sayısı	5.942	574	9.6
Yaralı Sayısı	104.717	14.493	13.8
Hasar(000)	4.790.854.586	1.529.148.118	32

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü' nün 07.03.1996 gün ve B. 05. 1. EGM. 0.08.06.04.85-96 sayılı yazısı.

1995 yılında meydana gelen 279.663 trafik kazasının meydana geldiği yerler ve bu yerlerde oluşan kazaların toplam kaza sayısına oranları ise şöyledir:

Tablo III. Trafik Kazalarının Meydana Geldiği Yerler (1995)

Yer	**Kaza Sayısı**	**Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)**
Cadde-sokak	119.019	42.5
Kavşak	75.598	27
Okul önü	527	0.2
Bölünmüş yol	4.850	1.8
Devlet yolu	28.813	10.3
Bölünmüş devlet yolu	16.379	5.9
İl yolu	4.166	1.5
Bölünmüş il yolu	21.320	7.6
Oto yolu	7.545	2.7
Köy yolu	1.446	0.5

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası , s. 8-13.

Tablo III. den görülebileceği üzere kazaların meydana geldiği yerler açısından cadde ve sokaklar % 42.5' lik bir oranla ilk sırada yer alırken, okul önleri % 0.2' lik oranla son sırada yer almaktadır.

2.1.2.3.Yolun Kaplama Cinsi

1995 yılında Türkiye genelindeki trafik kazalarının oluştuğu yolların kaplama durumunu incelediğimizde, bu kazaların hemen tamamının asfalt yollarda meydana geldiğini görmekteyiz:

Tablo IV. Yolun Kaplama Cinsine Göre Trafik Kazaları (1995)

Kaplama Cinsi	**Kaza Sayısı**	**Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)**
Beton yol	3.169	1.13
Asfalt yol	269.527	96.38
Parke yol	3.194	1.14
Stabilize	2.335	0.84
Kırmataş	282	0.10
Toprak yol	1.064	0.38
Ham yol	92	0.03

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 28 -31.

2.1.2.4.Hava Durumu

1995 yılında meydana gelen trafik kazalarının, hava durumuna göre oranları ise şöyledir:

Tablo V. Hava Durumuna Göre Trafik Kazaları (1995)

Hava Durumu	**Kaza Sayısı**	**Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)**
Açık hava	211.245	75.5
Bulutlu hava	30.692	11
Yağmurlu hava	34.068	12.2
Karlı hava	2.752	0.98
Sisli hava	816	0.29
Fırtınalı ve tipili hava	90	0.03

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 24 - 27.

Genel kanının aksine, kazaların % 75.5' i açık havada meydana gelirken, bu oran fırtınalı ve tipili havalarda % 0.03'e kadar düşmektedir.

2.1.2.5.Zaman

Tablo VI. Aylara Göre Trafik Kazaları (1995)

Aylar	Kaza Sayısı	Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)
Ocak	21.359	7.7
Şubat	18.652	6.7
Mart	23.068	8.2
Nisan	21.112	7.6
Mayıs	21.974	7.9
Haziran	22.167	8
Temmuz	23.923	8.6
Ağustos	23.059	8.2
Eylül	24.363	8.7
Ekim	26.523	9.5
Kasım	26.631	9.5
Aralık	26.382	9.4

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 84 - 85.

Tablo VII. Günlere Göre Trafik Kazaları (1995)

Günler	**Kaza Sayısı**	**Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)**
Pazartesi	40.842	14.6
Salı	40.589	14.5
Çarşamba	40.327	14.4
Perşembe	38.946	13.9
Cuma	41.734	14.9
Cumartesi	41.534	14.9
Pazar	35.691	12.8

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 84 - 87.

Tablo VIII. Saatlere Göre Trafik Kazaları (1995)

Saatler	**Kaza Sayısı**	**Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)**
00.00 - 00.59	7.622	2.72
01.00 - 01.59	5.097	1.82
02.00 - 02.59	3.296	1.17

Tablo VIII. Saatlere Göre Trafik Kazaları (1995) (Devam)

Saatler	Kaza Sayısı	Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)
03.00 – 03.59	2.483	0.88
04.00 – 04.59	1.950	0.69
05.00 - 05.59	1.850	0.66
06.00 - 06.59	2.486	0.88
07.00 – 07.59	7.372	2.63
08.00 – 08.59	15.099	5.39
09.00 - 09.59	14.631	5.23
10.00 - 10.59	15.716	5.61
11.00 - 11.59	17.493	6.25
12.00 - 12.59	16.203	5.79
13.00 - 13.59	17.065	6.1
14.00 - 14.59	18.909	6.76
15.00 - 15.59	19.268	6.88
16.00 - 16.59	19.952	7.13
17.00 - 17.59	19.481	6.96
18.00 - 18.59	18.420	6.58
19.00 - 19.59	15.130	5.41
20.00 - 20.59	12.041	4.3
21.00 – 21.59	10.209	3.65
22.00 - 22.59	8.723	3.11
23.00 - 23.59	9.167	3.27

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 86 - 87.

Tablo VI.,VII. ve VIII. den görüleceği üzere kazalar en fazla ekim ve kasım aylarında, cuma ve cumartesi günleri ve 16.00 – 16.59 saatleri arasında meydana gelmektedir.

2.1.2.6.Oluş Şekli

1995 yılında meydana gelen 279.663 trafik kazasının oluş şekilleri adet ve oran olarak şu şekildedir:

Tablo IX. Oluş Şekillerine Göre Trafik Kazaları (1995)

Kazanın Oluş Şekli	**Kaza Sayısı**	**Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)**
Çarpışma	192.719	68.9
Trene çarpma	116	0.04
Duran araca çarpma	27.321	9.76
Sabit cisme çarpma	15.068	5.38
Yayaya çarpma	19.196	6.86
Hayvana çarpma	1.187	0.42
Devrilme	9.018	3.22
Yoldan çıkma	11.569	4.13

Tablo IX. Oluş Şekillerine Göre Trafik Kazaları (1995) (Devam)

Kazanın Oluş Şekli	**Kaza Sayısı**	**Kaza Sayısının Toplam Kaza Sayısına Oranı (%)**
Araçtan düşme	335	0.11
Diğer	3.134	1.12

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 42 - 47.

Kazaları oluş şekli açısından incelediğimizde, % 68.9' luk yüzdeyle çarpışma ilk sırayı alırken, % 0.04' lük yüzdeyle trene çarpma son sırada yer almaktadır.

Harward Üniversitesi'nde yapılan bir araştırma da, Tablo IX. da vardığımız sonucu destekliyor.Buna göre, kazaların %70'i iki arabanın karşı karşıya çarpışması sonucu meydana gelmektedir(44).

2.1.2.7.Yıllara Göre Trafik Kazaları

Buraya kadar trafik kazalarıyla ilgili genel bilgiler verilmeye ve bu bilgilerin istatistik verilerle genişletilmesine,

desteklenmesine çalışıldı. Taşıt sayıları ve cinslerinin, havanın, yolun, zamanın ... trafik kazalarıyla olan bağlantısı ortaya konulmak istendi. Bu bölümle ilgili olarak vereceğimiz son tablo ise, 1979 - 1995 yılları arasında trafik kazalarının nasıl bir seyir izlediğini, ölü - yaralı durumunu, oluşan maddi hasarı belirleyecek, konunun önemini en gerçekçi şekilde ortaya koyacaktır.

Tablo X. Yıllara Göre Trafik Kazaları (1979 - 1995)

Yıl	Kaza Sayısı	Ölü	Yaralı	Maddi Hasar (000)
1979	41.481	4.368	25.332	1.309.159
1980	36.960	4.100	23.816	2.404.003
1981	40.023	4.327	27.711	3.752.386
1982	46.264	4.832	35.489	4.988.435
1983	55.256	5.200	43.888	7.923.957
1984	60.705	5.684	49.234	11.127.600
1985	63.473	5.477	49.058	16.413.700
1986	92.468	7.278	71.445	39.847.876
1987	110.207	7.661	80.456	72.167.160
1988	107.651	6.848	79.243	126.068.207
1989	103.758	6.352	79.928	190.048.425
1990	115.295	6.317	87.668	328.017.281
1991	142.145	6.231	90.520	606.474.453
1992	171.741	6.214	94.824	1.162.058.830

Tablo X. Yıllara Göre Trafik Kazaları (1979 – 1995) (Devam)

Yıl	Kaza Sayısı	Ölü	Yaralı	Maddi Hasar (000)
1993	208.823	6.457	104.330	2.271.308.469
1994	233.803	5.942	104.717	4.790.854.586
1995	279.663	6.004	114.319	9.917.246.068

Kaynak: Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 5.

Tablo X. dan görüleceği üzere, 1992 yılında 171.741 adet olan trafik kazası sayısı, % 22' lik artışla 1993 de 208.823 adede, % 12' lik artışla 1994 yılında 233.803 adede, 1995 yılında ise % 20' lik bir artışla 279.663 adede yükselmiştir. 1992 yılında günde 470, 1993 yılında günde 572, 1994 yılında günde 641 trafik kazası olurken, bu sayı 1995 yılında günde 766 adede çıkmıştır. Yine bu kazalarda 1992 yılında günde 17 kişi ölmüş, 258 kişi yaralanmış, 1993 yılında günde 18 kişi ölmüş, 285 kişi yaralanmış, 1994 yılında günde 16 kişi ölmüş, 287 kişi yaralanmış, 1995 yılında ise günde 16 kişi ölmüş, 313 kişi yaralanmıştır. Maddi hasara gelince, 1992 yılında trafik kazalarında günde 3.183.723.000 TL., 1993 yılında günde 6.222.763.000 TL., 1994 yılında günde 13.125.629.000 TL., 1995 yılında ise günde 27.170.537.000

TL. maddi hasar oluşmuştur. Maddi hasardaki artış yüzdesi ise şöyle: 1992 den 1993 e geçişte % 195, 1993 den 1994 e geçişte % 211, 1994 ten 1995 e geçişte ise % 206. Yine, 1997 yılının ilk altı ayında 186.709 trafik kazası meydana gelirken, bu kazalarda 2.161 kişi yaşamını yitirmiş, 50.257 kişi yaralanmış, maddi hasar ise 20 trilyona ulaşmıştır (47,48).

2.2.KUSUR

2.2.1.Tanım

Hukuk düzeninin kınadığı davranış **kusur**dur. Kınamanın sebebi, başka türlü davranma olanağı varken ve zorunlu iken, o şekilde davranmayıp somut olaydaki gibi davranılmış olunmasıdır. Kusur, failin psikolojik yapısını ifade eden, ruhi durumunu aksettiren subjektif bir unsurdur (13).

BK. m. 41' e göre kusur bir haksız fiildir ve kasten işlenebilir veya ihmal sonucu meydana gelebilir. Bazı yazarlar bir üçüncü unsur olarak tedbirsizliği de görmektedirler (15).

Kast, kusurlu iradenin tipik, hatta bir anlamda gerçek ve en ağır biçimini ifade eder (18) ve hukuka aykırı sonucu bilerek ve isteyerek o davranışı yapmak şeklinde tanımlanır. Bu tanımdan, kastın varlığı için iki unsurun bulunması gerektiği sonucuna varılır: Fiilin önceden bilinmesi ve istenmesi. Kast sadece davranışın değil sonucun da istenmiş olmasını gerektirir.

İhmal ise, kusurun daha hafif bir şekli olup, hukuka aykırı sonucun istenmemesi, ancak önlenmesi için gereken

tedbirlerin alınmaması ve özenin gösterilmemesidir. Trafik kazaları ihmalden kaynaklanır.

TCK. kusurlu halleri şu şekilde belirlemiştir:

1) Dikkatsizlik,
2) Tedbirsizlik,
3) Kurallara uymamak,
4) Meslek ve sanatta acemilik,
5) Teknik kusur.

Ankara kent içi trafiğinde 1993 yılında yapılan bir araştırma, trafik kazalarının bu unsurlar neticesinde oluştuğunu göstermiştir. Buna göre kazaların % 94' ü kurallara uymamaktan, % 0.5' i teknik arızalardan, % 0.3' ü sarhoşluktan ve % 5.2' si yeni şoförlük, bilgisizlik, dikkatsizlik, tedbirsizlikten meydana gelmektedir (43).

2.2.2.Kusurun Belirlenmesi

Kusurun belirlenmesinde, kusurun objektif ve subjektif yönlerinden yararlanılır:

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜM

2.2.2.1.Kusurun Objektif Yönünün Belirlenmesi

Eğer hukuk düzeni emredici kurallar getirmişse bu kurallar ölçü olarak alınır, eğer emredici kurallar yoksa gerekli özenin gösterilip gösterilmediği objektif ölçüye göre belirlenir.

KTK. ve Tüzüğü'nde yer alan kurallar emredici kurallar olup bunlara aykırılık kusur olarak kabul edilir.

Trafik kurallarının kimilerinde davranış biçimi tam olarak ortaya konmuş, objektifleştirilmiştir ki, bunlara uyulup uyulmayacağı hususunda problem yaşanmaz. Bu kurallara uyulup uyulmaması hususunda kişisel mazeretler ve saik dikkate alınmaz.

Kimi trafik kurallarında ise beklenilen özen ölçüsü şartlara bırakılmış olup, kusurun belirlenmesi bazı şartların gerçekleşmiş olmasına bağlıdır. Bunlar:

1) Tehlikeli sonuç öngörülebilir olmalıdır: Trafikte bulunan herkes, trafikte bulunan diğer kimselerin trafik kurallarına uyacağına güvenebilir (**güven kuralı**). Buna göre, karayolundan yararlanan kişi, diğerlerinin de bu kurallara

uyacağına güveneceğinden önceden tehlike ihtimalini düşünmesine gerek yoktur (1).

2) Tehlikeli sonuç önlenebilir olmalıdır: Tehlikeli sonucu önleyecek dikkat ve özen gösterilmiş fakat tehlikeli sonuç meydana gelmişse kusur bulunmadığı halde, gerekli dikkat ve özen gösterilmeyip de tehlikeli sonuç oluşmuşsa kusurun varlığı kabul edilecektir.

Gerekli dikkat ve özenin belirlenmesinde yaşam deneyimlerine göre o işteki normal seviyeli insanların dikkat ve özeni esas alınmalıdır. Burada ahlaki, fikri, bedeni, mesleki ve teknik bilgi yönünden en az orta düzeydeki sürücü temel alınmalıdır (1). Dikkat ve özenin belirlenmesinde kişisel mazeretler dikkate alınmaz.

2.2.2.2.Kusurun Subjektif Yönünün Belirlenmesi

Kişi davranışlarının sonucunu önceden anlayıp buna uygun davranabilmeli, yani doğruyu yanlıştan, haklıyı haksızdan ayırabilmeli ve buna göre hareket edebilmelidir ki buna **kusur ehliyeti** diyoruz (MK. m. 15-16). Kusur, ancak kusur ehliyetinin varlığı halinde söz konusudur. Kural olarak herkes

kusur ehliyetine sahip olmakla beraber istisnaları da vardır. Bunlar:

1) Yaş küçüklüğü (TCK. m. 53-55)
2) Akıl hastalığı (TCK. m. 46-47)
3) Sağır dilsizlik (TCK. m. 57-58)
4)Arızi sebepler (TCK. m. 48): Ateşli hastalık, hipnotizma, sara nöbeti, zehirlenme, uyku hali, sarhoşluk ve uyuşturucu kullanma hali (ihtiyari olarak kullanma durumu hariç).

Trafik kazalarında özellikle yaş küçüklüğü ve sarhoşluk önem taşımakta olup, kusurun belirlenmesinde bu hususlar dikkatle incelenmelidir.

Davacı trafik olayının meydana geldiği tarihte 6 yaşındadır ve geçirdiği trafik kazası sonunda bacağı kesilmiştir. Mahkeme, davacı küçüğün 6/8 kusurlu olduğunu benimsemiştir. Henüz 6 yaşında bulunan ve ilgili okula dahi başlamamış davacı küçükte, yetişkinlerin düşündüğü ve çocuk dünyasına yabancı olan trafik kurallarını benimsemek ve her durumda uygulamak için gerekli akli ve manevi olgunluğun ve irade gücünün bulunabileceği kabul edilemez. Bilirkişi raporlarına göre, sol tarafta koşarak yolu geçmek isteyen davacı küçük kusurlu sayılmaz (Y. 4. H.D. 1.7.1980 6198/8646).

Kusurun belirlenmesinde ilk yapılacak işlem, somut olayda gerçekleşen olguların belirlenmesidir. Daha sonra bu olguların değerlendirmesinin yapılacağı kurallar ortaya konacaktır. En son işlem ise olguların kurallarla karşılaştırılmasıdır. Buradan, kusurun değerlendirilmesinde somut olaydaki olguların belirlenmesinin ne derecede önem taşıdığı ortaya çıkar. Yol, trafik, araçlar, hava koşulları ile ilgili tüm detaylar önemli unsurlar olup, bunların değerlendirilmesi şu dört maddeye göre yapılmalıdır (15):

1) Kazaya karışan sürücünün niyetlendiği yol-yönün belirlenmesi, yorumu,

2) Aracın hasar durumu veya yayanın yaralanma, eşyanın hasar görme şekli, şiddeti, yayılması, yorumu,

3) Araçların yol zemininde bıraktığı iz kalıntıları, döküntü, kazınma, savrulma vb. değerlendirilmesi,

4) Araçların son duruş şekilleri ve bu son yere yaklaşım yönleri.

Hazırlık aşamasında alınan bilirkişi raporları ileride itiraza uğrayacak olursa mahkeme tarafından yapılacak keşif ve

bilirkişi raporlarına temel teşkil edecek olduğundan bütün kanıtların toplanmasına çalışılmalıdır (5).

2.2.3.Kusurun Derecelendirilmesi

2.2.3.1.Ağır Kusur

Aynı durum ve koşullar altında her mantıklı insanın göstereceği en basit dikkat ve özenin gösterilmemesidir (1). Trafik kurallarının çoğu, kişilere kesin olarak belirlenmiş hareket tarzı emreder, bunlar karşısında kişinin takdir ve değerlendirme hakkı yoktur. Bunlara aykırılık ağır kusur teşkil eder.

KTK.' nun 71. maddesinde cankurtaran araçlarına geçiş üstünlüğü tanınmıştır. Ne var ki, maddenin 5. bendinde zorunluk olmadığı halde kullanmanın yasak olduğu kabul edilmiştir. O halde kusurun belirlenmesinde öncelikle davalı idareye ait aracın hastaneden çıktıktan sonra ana yola geçebilmesi için giriş yasağı olan yolu kullanmasında zorunluluk bulunup bulunmadığı araştırılmadan kusur belirlenmesi hatalı olmuştur. Zorunluluk bulunmadığı halde geçiş üstünlüğü kullanılmış ise, kendisinden beklenilen en

ilkel (basit) özeni göstermeyen idare sürücüsü ağır kusurludur (Y. 4. H.D. 3.11.1988-6174/9234).

KTK. m. 84' de sayılan ve asli kusur olarak tanımlanan durumları ağır kusur olarak anlamalıdır. Bunlar:

1) Kırmızı ışıklı trafik işaretinde veya yetkili memurun dur işaretinde geçme,

2) Taşıt giremez trafik işareti bulunan karayoluna veya bölünmüş karayolunda karşı yönden gelen trafiğin kullandığı şerit, rampa ve bağlantı yollarına girme,

3) İkiden fazla şeritli taşıt yollarında, karşı yönden gelen trafiğin kullandığı şerit veya yol bölümüne girme,

4) Arkadan çarpma,

5) Geçme yasağı olan yerlerde geçme,

6) Doğrultu değiştirme manevralarını yanlış yapma,

7) Şeride tecavüz etme,

8) Kavşaklarda geçiş önceliğine uymama,

9) Kaplamanın dar olduğu yerlerde geçiş önceliğine uymama,

10) Manevraları düzenleyen genel şartlara uymama,

11) Yerleşim birimleri dışındaki karayolunun taşıt yolu üzerinde, zorunlu haller dışında park etme veya duraklama ve her durumda gerekli tedbirleri almama,

12) Park için ayrılmış yerlerde veya taşıt yolu dışında kurallara uygun olarak park edilmiş araçlara çarpma.

2.2.3.2.Hafif Kusur

Ancak dikkatli kişilerin gösterebileceği dikkat, ustalık ve özenin gösterilmemesidir.

Genellikle objektif olarak belirlenmemiş, ancak hal ve şartlara göre belirlenecek kurallara aykırı davranışlarda söz konusu olur. Özenin ne olacağını burada hakim takdir edecektir.

Trafik kazasına birden fazla kişinin ağır kusurlu davranışı neden olmuşsa; davranışların sonucun oluşmasındaki etkilerine bakılmalıdır. Etkiler arasında açık ve önemli fark

yoksa sonuçtan ayrılınması gerekmez; eğer böyle bir fark varsa sonuca en etkili olan ağır, diğerleri hafif kusurlu sayılmalıdır.

Mahkeme, davalının 6/8, davacının 2/8 kusurlu olduğunu belirleyen bilirkişi raporunu benimseyerek hüküm kurmuştur. Olayın davacının yolun sağında el kaldıran yolcuyu almak için hiç bir işaret vermeden ve sağa yanaşmadan durması üzerine onu yakın mesafeden takip eden davalıya ait aracın arkadan çarpmasıyla gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

6085 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu' nun 41. maddesi, karayolunda araçların park-durma ve yolcu alma şeklini belirlemiştir. Buna göre sürücüler, aksine bir işaret bulunmadıkça taşıtlarını gidiş istikametine göre yolun en sağ kenarında durdurmak, yolcuların iniş ve binişlerini sağ taraftan yapmak zorundadırlar. Kanunun 34. maddesinde de sürücülerin araçlarını trafiği tehlikeye düşürecek şekilde kullanmaları da yasaklanmıştır. O halde davacı yolun sağına yanaşmadan yolcu almak üzere ve işaret vermeden durmakla bu iki trafik kuralına aykırı davranmıştır.

Diğer taraftan 6085 Sayılı Kanunun 33 ve 34. maddelerinde araçların " en kısa mesafede durabilecek bir süratle sürülmesi " zorunluluğuyla " önde giden araçları, kendi

süratleri, yol ve trafik durumunu göz önünde tutarak makul bir mesafeden daha yakın olarak takip " yasağı getirilmiştir. Davalının kendi süratini (aşıldığı ise tespit edilmemiştir) yol ve trafik durumunu gözetmeden davacıya ait aracı yakın mesafeden takip etmesi ise, anılan 34. maddeye aykırı davranıştır.

Yukarıda anılan ve taraflarca ihlal edilen trafik kurallarının birbirinden üstünlüğü yoktur. Bunlar trafiğin akışını mal ve can emniyetini korumak için getirilmiş eşit düzeyde zorunlu kurallardır. Diğer taraftan olayın meydana gelmesinde neden olan "ilk hareket" davacının eyleminden kaynaklanmıştır. O halde davalıya birinci derecede ağır kusur (6/8) verilmesi yasaya ve olaya uygun düşmemiştir; hüküm bu nedenle bozulmalıdır (Y. 4. H.D. 3.3.1986 1240/1937).

Tablo XI. Trafik Kazalarının Nedenleri (1995)

KUSURLAR	SAYI	YÜZDE
Sürücü kusurları	**356.707**	**93.26**
Kırmızı ışıkta geçmek	6.977	1.82
Taşıt giremez işaretini ihlal etmek	3.102	0.81
Karşı şeride tecavüz etmek	2.355	0.62
Arkadan çarpmak	64.355	16.82
Geçme yasağını ihlal etmek	1.905	0.50

Tablo XI. Trafik Kazalarının Nedenleri (1995) (Devam)

KUSURLAR	SAYI	YÜZDE
Selektör kaidesini ihlal etmek	63	0.02
Doğrultu değiştirme manevralarını yanlış yapmak	30.931	8.09
Hatalı şerit değiştirmek	18.694	4.89
İlk geçiş hakkını vermemek	42.957	11.23
Hatalı dönüş yapmak	16.578	4.33
Hatalı duraklama ve park etmek	957	0.25
Park halindeki araca çarpmak	10.132	2.65
Aşırı sürat yapmak	30.987	8.10
Dur işaretinde durmamak	391	0.10
Hatalı yük ve yolcu indirmek	1.428	0.37
Trafiğe uygun olmayan araç kullanmak	566	0.15
Alkollü araç kullanmak	9.505	2.49
Sürücünün diğer kusurlu halleri	114.824	30.02
Yolcu kusurları	**507**	**0.13**
Açık yük üzerinde seyahat etmek	116	0.03
Taşıttan sarkmak	31	0.01
Taşıta habersiz binmek ve inmek	53	0.01
Taşıt içinde hareket etmek	30	0.01
Taşıtın dışında seyahat etmek	84	0.02
Hareket halindeki taşıttan yere atlamak	60	0.02
Yolcunun hasta veya sarhoş olması	16	0.00

Tablo XI. Trafik Kazalarının Nedenleri (1995) (Devam)

KUSURLAR	SAYI	YÜZDE
Yolcuya ait diğer kusurlar	117	0.03
Yaya kusurları	**16.559**	**4.33**
Yayanın sarhoş olması	214	0.08
Kırmızı ışıkta geçmek	284	0.07
Araçlara ilk geçiş hakkını vermemek	4.580	1.19
Yola birden bire çıkmak	7.249	1.90
Duran taşıtın önünden, arkasından çıkmak	1.176	0.30
Duran taşıtın önünden, arkasından çıkmak	1.176	0.30
Yol ortasında yürümek, oturmak	905	0.24
Hareket halindeki araca asılmak, binmek	93	0.02
Yayanın kör ve sağır olması	99	0.03
Yayaya ait diğer kusurlar	1.959	0.50
Yol kusurları	**5.759**	**1.51**
Yol çökmesi	30	0.01
Görüşü kısıtlayan yol engeli	16	0.00
Yolun işaretlenmesinde eksiklik	34	0.01
Yol yapım hatası	8	0.00
Düşük banket	22	0.01
Yol sathında gevşek malzeme	10	0.00

Tablo XI. Trafik Kazalarının Nedenleri (1995) (Devam)

KUSURLAR	SAYI	YÜZDE
Yolda münferit çukur	37	0.01
Kasis, ondüle	61	0.02
Yola ait diğer kusurlar	5.541	1.45
Araç kusurları	**2.489**	**0.77**
Kusurlu fren	894	0.23
Kusurlu direksiyon	39	0.01
Şanzıman,vites arızası	32	0.01
Kusurlu rot	163	0.04
Kusurlu tekerlek	131	0.03
Lastik patlaması	1.203	0.32
Işık kusurları	142	0.04
Aks kırılması	92	0.02
Araca ait diğer kusurlar	252	0.07

Kaynak : Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, s. 94.

1995 yılında meydana gelen kazaların % 93.26 ' sı sürücü kusurlarından, % 4.33 ' ü yaya kusurlarından, % 1.51 ' i yol kusurlarından, % 0.77 ' si araç kusurlarından, % 0.13 ' ü ise yolcu kusurlarından kaynaklanmıştır .

2.2.4.Kusur Oranı

Gerek ceza ve gerek hukuk davalarında, verilecek kararlara etkili olacak husus, taraflara yüklenecek kusur oranının tespitidir.

Trafik kazalarına karışan sürücülerin kusur oranları belirlenirken olay bir bütün olarak kabul edilir; yüz veya sekiz sayısı tam kötü puan olarak alınır ve değerlendirme buna göre yapılır. Tam kötü puan tek başlarına asli kusurlu hareketi yaptıkları tespit edilenler ile diğer trafik kurallarına uymayanlardan tam kusurlu sayılanlar dışında taraflar arasında kusurun durumlarına göre paylaştırılır. Asli kusurlu hareketi birden fazla sürücü yapmışsa, kusur bunlar arasında paylaştırılır.

Kusur Oranları

Cezada	Hukukta
8/8	%100
7/8	% 87.5
6/8	% 75
5/8	% 62.5
4/8	% 50
3/8	% 37.5

Kusur Oranları

Cezada	**Hukukta**
2/8	% 25
1/8	% 12.5

Trafik kazalarından doğan ceza davalarında kusur 8/8 oranına göre, hukuk davalarında ise % 100 oranına göre paylaştırılır. Paylaştırmaların toplamı 8/8 veya % 100' ü geçemez.

Dava konusu olay sanık ile ölenin müterafık kusurlarından neşet etmiş bulunmasına göre, kusur paylaştırmasının 8/8 oranını aşmayacak şekilde yapılması iktiza ederken bu hususu kaale almaksızın sanığı 8/8, öleni de 4/8 oranında kusurlu addeden Adli Tıp İhtisas Dairesi raporuna istinaden yazılı şekilde hüküm tesisi kanuna aykırıdır (Y. 9. CD. 2.12.1986 E.5114, K.7088).

Hükme dayanak olacak bilirkişi raporlarında sanığın tamamen kusurlu bulunduğunun belirtilmesi halinde, kusurunu oluşturan nedenler, alınması gereken önlemler açıklanmalıdır; aksi halde yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılarak mağdura ve sanığa atfı kabil kusurlu haller ve kusur oranını belirleyen raporun aldırılması şarttır (5).

Uygulamada genelde taraflar ceza davalarında kusur oranını belirleyen bilirkişi raporlarına aleyhlerinde olduğu zaman itiraz etmektedirler.

Yaralı müdahil sanık …… 'nün yeşil ışıkta kavşağı geçtiği sırada karşıdan sol yani ters taraftan bir araba geldiğini, kavşakta durduğunu ve bu sırada sanık …….'ın …… nolu otomobili ile kendisine çarptığını ve yaralandığını, duruşmadaki ifadesinde belirtmiş olması mahkemece mahallen yapılan keşif sırasında bilirkişi tayin olunan Trafik Polisi ..... ' nin de raporunda yaralı sanık …….'e kavşağı bir an önce terk etmemesi ve durması sebebi ile kusur izafe etmesi ve Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesi raporunda ise bu hususun kusur tespitinde nazara alınmamış olması ve mahalli bilirkişi raporu içeriğinin raporda değerlendirilmemesi karşısında gerekçeleri ve kusur oranları farklı iki rapor bulunduğu gözetilerek İstanbul Teknik Üniversitesi Öğretim Üyelerinden veya Karayolları Trafik Fen Heyeti Uzmanlarından oluşturulacak bilirkişi heyetinden sanıkların kusur durumlarıyla ilgili nihai mütalaa alındıktan sonra sanık …… 'ın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik soruşturma sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir (Y. 2. CD. 24.10.1990 E.10701, K.10674).

2.3. ZARAR

2.3.1.Tanım

Zarar, haksız fiil neticesi mağdurun vücut bütünlüğünde veya malvarlığındaki azalmadır. Bir başka tanıma göre ise, hukuk tarafından himaye edilen ve bir şahsa ait olan maddi ve manevi kıymetlerin, zarar verici fiilin vukuundan sonraki hali ile önceki hali arasındaki fark zarardır (13).

Zararın kanıtlanması davacıya düşer (BK. m.42). Davacı hem zararın varlığını, hem de kapsamını kanıtlamalıdır. Hakim de, trafik kaza raporu, fotoğraflar, bilirkişi gibi unsurlardan faydalanmak suretiyle zararı belirlemeye çalışmalıdır.

2.3.2.Zarar Türleri

2.3.2.1.Eşyaya İlişkin Zarar

2.3.2.1.1.Yok Olma

Trafik kazası neticesinde tamamen kullanılmaz hale gelen ve eski hale getirilmesi olanağı bulunmayan eşya yok olmuş sayılır (1). Eski hale getirme olanağı bulunmakla birlikte

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

tamir giderleri eşyanın rayiç değerinden fazla ise eşya yine yok olmuş sayılır. Yok olma halinde olayın meydana geldiği andaki rayiç değeri esas alınır.

Gerçek değerin belirlenmesi için ya hurda değerinin zarardan düşülmesi, ya da hurdanın davalıya verilmesi gereklidir.

2.3.2.1.2.Kısmen Hasar Görme

Zarar gören eşyanın tamir edilmek suretiyle eski hale getirilmesi mümkün ise kısmen hasar söz konusudur. Eski hale getirmeye işçilik, yedek parça, boya, garaj, çekme, taşıma gibi giderler dahildir. Giderlerin belirlenmesinde bu giderleri gösteren belge ve faturalar esas alınabilir.

Davacının aracın tamiri için 140.000 lira sarf ettiği faturalarla kanıtlanmıştır. Zarar görenin, yetkili tamir servisi dışında fakat daha ucuz iş yapan yerlerde aracını tamir ettirmesi beklenemez. O halde mahkemenin yetersiz bilirkişi raporuna dayanarak bu rapor ile diğer raporlar ve faturalar arasındaki çelişkiyi gidermeden hüküm kurması usul ve yasaya aykırıdır (Y. 4. H.D. 7.6.1982-4919/5893).

Eşya onarılsa dahi ekonomik değerinde azalma olur, bu azalma da tazminatın hesabında dikkate alınmalıdır.

Olayda davacının 1974 model mersedes aracı çarpışma sonunda hasar görmüştür. Bilirkişiler, aracın tamir edilen şekli ve ekspertiz raporunda belirtilen ve değişen parçalardan dolayı oluşan değer kazanmayı öne sürerek tamirden sonra davacının aracında değer düşmesi olmayacağını bildirmişlerdir. Bir araç çarpıldıktan sonra ne kadar güzel tamir edilirse edilsin, çarpılmadan önceki duruma gelmesine olanak yoktur. Kaldı ki ekspertiz raporuna göre, davacıya hasar gören parçaların bir kısmının yeni parçalarla değişmesi için bedeli verilirken; diğer taraftan diğer bazı parçaların (örneğin motor kaputu - ön panel - tampon - radyatör tamiri gibi) tamir masraflarının ödenmesi kabul edilmiştir. Bu nedenlerle davacıya ait aracın maddi bakımdan tam olarak eski hale iade edildiği dahi kabul edilemez. Bir an için aksi kabul edilmiş olsa dahi, ekonomik bakımdan aracın her iki hali arasında benzerlik olduğunu savunmak olanağı yoktur. Araç istenilen şekilde tamir edilmiş olsa dahi, artık ne davacı ve ne de piyasa o araca çarpılmadan önceki değerini vermeyecektir. Çünkü, çarpılmayan ve onarılmayan bir araçla çarpılıp onarılmış aracın hiç bir zaman aynı değerde olacağı düşünülemez. Bu görüş dairemizin yerleşmiş ilke kararlarına uygundur (Y. 4.

H.D. 16.3.1977 - 2033/3085 ve 8.2.1982 - 626/1314 sayılı kararları).

2.3.2.1.3.Ek Zarar

Aracın kullanım dışı kalmasından oluşacak zararlardır (BK. m. 105). Özel araç kullanılıyorsa araçtan mahrumiyet, ticari araç kullanılıyorsa kardan mahrumiyet zarar olarak belirlenmelidir.

2.3.2.2.Bedensel Zararlar

2.3.2.2.1.Tedavi Giderleri

Zarar gören, sağlığının bozulmasıyla yapmak zorunda kaldığı tüm tedavi giderlerini isteyebilir (BK. m. 46). Buna göre,

1) Zarara uğrayanın kaza yerinden hastaneye veya eve getirilmesi için yapılan nakil masrafları,

2) Acil tedavi, ilk yardım masrafları,

3) Doktor, hastane, röntgen, ultrason, tomografi, tahlil, ameliyat, ilaç, psikoterapi, fizik tedavi masrafları,

4) Protez, takma organ, tekerlekli sandalye, koltuk değneği vb. masrafları istenebilir.

Yalnızca gerekli ve makul tedavi giderlerinin istenmesi esas olmakla birlikte, zaruri olmadığı halde iyi niyetle yapılan giderler de istenebilir.

Tedavi giderlerinin zaruri olması şart değildir; yeter ki, bu giderler iyi niyet ve normal ve uygun olanın dışına çıkmasın. Davacının mahkemece kabul edilen istek kalemleri yurt dışında yapılan ve döviz olarak karşılanan refakatçi ve tedavi masraflarıdır. O halde mahkemenin hüküm altına aldığı tedavi giderlerinin, davacının cismani zararını karşılamak için ve iyi niyetle yapılıp yapılmadığı; kapsamı ve niteliği bakımından uygun ve normal olup olmadığı bilirkişiler yardımıyla tespit edilmeden hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır (Y. 4. H.D. 28.6.1982-3260/6625).

Giderlerin ödenmesinde asgari tarifelerle bağlılık söz konusu değildir, zarara uğrayan tedavisini resmi bir sağlık kuruluşunda yaptırmak zorunda olmayıp, dilediği sağlık tesisinde, yurtiçinde tedavisi mümkün değilse yurtdışında yaptırabilir. Kuşkusuz bu serbesti mağdura, tazminat borçlusunu zarara sokmak amacıyla aşırı gider yapma hakkı vermez. Ancak, mağdurun talep ettiği tedavi giderlerinin

onun sosyal ve ekonomik durumuna uygun olmaması aşırı gider olarak değerlendirilemez (23). Ayrıca, yapılmamış ancak yapılması muhtemel harcamalar için de istekte bulunulabilir.

Mahkeme, davacının kendisini bir Devlet hastanesinde tedavi ettireceği takdirde daha az gidere katlanacağı yolundaki bilirkişi raporunu esas alarak ibraz edilen belgelere rağmen tedavi giderlerinin büyük bir kısmını kabul etmemiştir. Oysa cismani zarara uğrayan kişilerin muhakkak surette tedavilerini devlet hastanelerinde yaptırmak zorunluluğu ve yükümlülüğünü öngören bir yasa hükmü bulunmadığı gibi böyle düşünceye tazminat hukukunun genel kurallarında da yer verilmemiştir. Belgelerin hilafı sabitleşmediğine göre gerçek giderlerin ödetilmesine karar verilmesi gerekir (Y. 4. H.D. 29.12.1977-2586/12923).

2.3.2.2.2.Çalışma Gücünün Geçici Kaybı

Zarar görenin mesleki faaliyetini yapmaktan yoksun kalmasının ortaya çıkardığı kazanç kaybıdır. Henüz çalışma yaşamına atılmamış veya çalışma yaşamının dışında kalmış bulunan kişiler bakımından geçici kayıp kural olarak bir gelir kaybına yol açmaz. Ancak, çocuklar bakımından bazen bu

kayıp okulun bitimini ve buna bağlı olarak çalışma yaşamına girişi geciktirir. Böyle bir durumda okulun uzamasının yol açtığı giderler ile kaybedilen zaman miktarında bir iş karşılığı ücretin tazminat olarak kabul edilmesi gerekir (23). Vücut bütünlüğünün azalma derecesi ve malullük oranı tıbbi bilirkişilere tespit ettirilir. Bilirkişinin bu tespiti yaparken kişinin mesleğini, yaşını, cinsiyetini vb. nazara alması gerekir.

2.3.2.2.3.Çalışma Gücünün Sürekli Kaybı

Kişinin aynı işi, yaralanmadan önceki durumuna göre ve başka kişilere göre daha fazla güç sarfıyla yaptığı gereğiyle belirlenir. Kayıp tam veya kısmi olabilir. Kısmi kayıp durumunda kişinin gelirinde bir eksilme olmasa bile, güç kaybı nedeniyle tazminat söz konusudur. Güç kaybının belirlenmesinde üç unsur esas alınır:

1) Zarar görenin geliri: Mümkün olduğunca gelirin hükme en yakın tarih itibarıyla alınması gerekir. Olay tarihinde geliri olmayanların gelirlerinin hesabında ise, bu kişilerin ileride seçebilecekleri mesleğe göre bir gelir belirlenmelidir. Bu konuda kuvvetli veriler bulunmuyorsa asgari ücret üzerinden hesaplama yapılması gerekir.

2) Çalışma gücündeki kayıp oranı: Bu konudaki tek pozitif düzenleme SSK. nun 135. maddesine dayanılarak yürürlüğe konulmuş bulunan Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğüdür. Bu Tüzükteki cetveller vasıtasıyla uzman doktorlar tarafından, mağdurun çalışma gücündeki kayıp oranı belirlenir.

Tıbbi bilgiye ihtiyaç gösterdiğinden mahkemenin davacının beden gücü kaybının % 15.54 olarak tespit eden ve buna göre beden gücü kaybından zarar hesabını avukat bilirkişinin raporuna göre hüküm kurulamaz (Y. 4. H.D. 6.5.1986 3294/3869).

Ankara Tıp Fakültesi Göz hastalıkları Anabilim dalı tarafından verilen raporda davacının tek gözünde meydana gelen arazı nedeniyle çalışma gücünü % 50 oranında kaybedeceği bildirilmiş ve hükme bu rapor esas alınmıştır. Raporun hangi tüzük esas alınarak düzenlendiği, belli olmadığı gibi raporda meslek grup ve arıza ağırlık ölçüsü gibi çalışma gücü kayıp oranının tespitinde etkili unsurlar gösterilmemiştir (Y. 4. H.D. 5.6.1986-3674/4613).

3) Çalışma gücünün kaybındaki süre: Mağdurun daha ne kadar yaşayacağının, başka bir anlatımla bakiye hayat süresinin bilinmesi tazminat talepleri açısından önemlidir.

Ortalama yaşam tabloları vasıtasıyla önce ortalama ömür süreleri belirlenmekte, daha sonra ise gerçek çalışma süreleri belirlenmektedir.

2.3.2.2.4.Ekonomik Geleceğin Sarsılması

Beden bütünlüğü bozulan kişinin ekonomik geleceği, bu bozulmadan olumsuz şekilde etkilenecektir. Bozulma olmasaydı kişinin elde edeceği gelir ile, kaza sonucunda elde edeceği muhtemel gelir arasındaki fark, oluşan zarardır (5). Kişi, mesleğini eskisi gibi yapamayabilir, küçük ise yetişmesi için önceki durumuna göre daha fazla masraf gerekebilir, genç kız ise evlenme şansı azalabilir vb.

2.3.2.3.Ölüm Halinde Zarar

" Bir adam öldüğü takdirde zarar ve ziyan, bilhassa defin masraflarını da ihtiva eder. Ölüm derhal vuku bulmamışsa, zarar ve ziyan tedavi masraflarını ve çalışmağa muktedir olamamaktan mütevellit zararı ihtiva eder.

Ölüm neticesi olarak diğer kimseler müteveffanın yardımından mahrum kaldıkları takdirde onların bu zararlarını da tazmin etmek lazım gelir " (BK. m. 45).

2.3.2.3.1.Ölümden Önce Gerçekleşen Zararlar

Kazanç kaybı ve tedavi giderleri olup, bu zararlardan ötürü oluşan alacak hakkı mirasçılara geçer.

2.3.2.3.2.Ölümün Yolaçtığı Zararlar

Defin giderleri olup, bunun içine gömülme, ilan, dini tören vb. için yapılan harcamalar girer. Bu giderlerin talep edilebilmesi için fiilen yapılmış olması gerekir.

2.3.2.3.3.Destekten Yoksun Kalma Giderleri

Bir kimsenin ücretsiz olarak diğer bir kimsenin kısmen veya tamamen bakımını üstlenmesine **destek** denir (1). Ölen kimsenin ekonomik desteğinden yoksun kalanların zararları da destekten yoksun kalma giderlerini oluşturur. Destek unsurunda önemli olan yardımın sürekli ve düzenli olmasıdır. Destek iki çeşittir:

1) Gerçek destek: Bir kimseye, ölen tarafından sağlığında sürekli ve düzenli olarak yapılan yardımdır. Koca, baba, evde veya gelir getiren bir işte çalışmak kaydıyla kadın, gelir sahibi iseler çocuklar, kardeşler, arkadaşlar, damat, üvey ana-baba

gerçek destektir. Yargıtay, evlilik dışı ilişkide erkeği kadın için gerçek destek görmektedir (YHGK. 1967/4-31 E. 1970/645).

2) Farazi destek: Çalışma çağına gelmemiş ya da ana-babaya bakmakta bulunmayan çocukların ileride ana-babaya destek olacakları kabul edilmekte olup buna farazi destek demekteyiz (5,17). Nişanlı erkek de kadın için farazi destektir.

Ana ve babanın çocuklar kaç tane olursa olsun maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta gelecekleri, müesseselerce garanti altına alınmış bile olsa, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez; fakat onların ileride çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun olur. O halde küçük yaşta ölen çocuk dahi, ana-babasının farazi (varsayım) bir desteği olarak kabul edilmelidir (YHGK. 17.10.1973-899/793; 5.5.1982-4/289-473, 4. H.D. 20.3.1986-1585/2553).

Destekten yoksun kalma nedeniyle tazminat istenebilmesi için, ölüm nedeniyle destekten yoksun kalanların yaşam düzeyinde bir düşme olmalıdır.

Destek tazminatının kabulü için, ölenin, bakıma ihtiyacı olan geride bıraktığı kimselere düzenli bir şekilde bakma gücünün bulunması gerekir.

Ölenin ekonomik desteğinden yoksun kalanların varlığı kabul edildikten sonra zararın hesabına geçilir. Desteğin eğer ölmeseydi geride kalanlara ne şekilde yardım yapacağı bir faraziyedir. Bu sebeple yapılacak hesaplar ihtimaller üzerine kurulmaktadır. Burada hakimin ve tarafların getireceği deliller ve bilirkişinin bilgisi çok önemli rol oynayacaktır (13). Hesapta esas alınacak unsurlar ise şunlardır:

1) Ölenin Geliri: Önce ölenin yaptığı iş, daha sonra ise ücreti tespit edilir. Tespit mümkün değilse bu husus şahitle ispat ettirilir. Bu da mümkün değilse ölenin yaptığı iş sonucu kazanması muhtemel olan gelirler bilirkişilerce tespit ettirilir. Gelir netleştirildikten sonra, ölenin sağ olsaydı şahsi ihtiyaçları için ayıracağı miktar düşülür, kalan kısım destekten yoksun kalanlara verilir.

2) Yardım Miktarı: Hakim, ölen ile davacının yakınlığı, bakılanın yaşı, cinsiyeti, bakmakla yükümlü başkalarının olup olmadığı gibi hususlara bakarak yardım miktarını belirleyecektir.

3) Yardım Süresi : Desteğin çalışma süresi ile, davacının bakım süresi göz önünde bulundurulur; bunlardan hangisi önce sona erecekse o süre esas alınır.

Ülkemizde, ortalama ömür sürelerinin belirlenebilmesi için P.M.F. (Population Masculine et Feminine) Tabloları kullanılmaktadır ve bu tablolarda kadın - erkek ayrımı yoktur. DİE. tarafından 1989 yılında bir yaşam tablosu hazırlanmış olup bu tabloda kadın - erkek ayrımı da yapılmıştır. Ülkemiz koşulları dikkate alınarak hazırlanan bu tablonun kullanılmasının daha uygun olacağını düşünmekteyiz.

Ortalama ömür sürelerinden sonra, çalışma sürelerinin hesabına geçilir. Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına göre bu süre erkekler için 60, kadınlar için 55 yaşın bitimidir.

Destek tazminatı toptan ödenirse, ödenecek bu değerden peşin ödeme değeri olarak % 10 faiz düşülür. Ayrıca ölüm nedeniyle davacının sağladığı ekonomik çıkarlar da tazminattan düşülmelidir (ölüm nedeniyle erken intikal eden miras geliri, yapılmaktan kurtulunan giderler, geride kalan eşin yeniden evlenmesiyle sağlayacağı yardımlar, sigortacının ödediği zarar vb.).

2.3.3.Zararın Giderilmesi

Zararın belirlenmesinden amaç, zarardan sorumlu olan kişinin ödeyeceği tazminatı ortaya koymaktır. Zarar gören kişi, zarardan sorumlu olan kişiye başvurup da sonuç alamadığında veya alacağını ummadığı durumlarda dava yoluna gidecektir. Dava konusu, uğranılan zararın tamamen veya kısmen giderilmesidir.

Davacı, sağlığı ve malvarlığı doğrudan zarar görendir. Yakınlarının tazminat isteyip isteyemeyeceği tartışmalıdır. Yargıtay, yakınların da doğrudan zarar görmeleri halinde tazminat isteyebileceklerini kabul etmekte, bu kişilerin BK. m. 47 de olduğu şekilde cismani zarara uğradıklarını iddia ve ispat etmesini istemektedir. Yakınlar, yaptıkları tedavi giderlerini de talep edebileceklerdir.

Davalı olarak, işleten, sürücü ve sigortacı ilk akla gelenlerdir. Somut olaya karışan sorumlular aleyhine de dava yöneltilebilir. Aynı zarardan birden fazla kişi sorumlu ise , bunlar müteselsilen sorumludurlar (KTK. m. 88); zarar gören dilediği borçluya başvurabilir. Davanın borçlulardan birine açılması, diğerlerini sorumluluktan kurtarmaz,

borçlulardan herbiri borcun tamamından sorumludur (BK. m.141).

Zararın belirlenmesinde esas alınacak tarih için doktrinde ağırlıklı olarak hükmün verildiği, uygulamada ise olayın gerçekleştiği tarih esas alınmaktadır. Ancak, Yargıtay'ın bu görüşü mutlak değildir.

Trafik kazalarından doğan tazminat davalarında görevli mahkeme kural olarak adli yargıya dahil mahkemeler olup, bunlar davanın değerine göre sulh veya asliye mahkemeleridir. İşletenin Devlet olması durumunda da görevli merci yine adli mahkemelerdir. Devletin idari nitelikte bir eylemi trafik kazasına neden olmuşsa, dava idari mahkemelerde açılmalıdır.

Dava, kazanın gerçekleştiği yer mahkemesinde (KTK. m. 110) veya davalının ikametgahı mahkemesinde (HUMK. m. 9) açılabilir. Dava sigortacıya açılacaksa, sigortacının merkez ve şubesi veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemesi de yetkilidir (KTK. m. 110).

Dava, iki yıllık zamanaşımına tabidir (KTK. m. 109/1). Süre, zarar görenin zararı ve sorumlu kişiyi öğrendiği tarihten başlar. Zarar görenin zararı öğrenmesi demek, zararın varlığı,

niteliği ve esas unsurları hakkında bir dava açmaya ve gerekçelerini göstermeye elverişli hal ve şartları öğrenmiş olması demektir. Tazminat davası suç sayılan bir eylemden doğmuşsa ve ceza kanunu bu eylem için daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörüyorsa, ceza zamanaşımı süresi uygulanır (KTK. m. 109 / 2).

Yargılama masrafları kusur oranına göre belirlenmez, yani mahkeme masraflarında kusur oranına göre indirim yapılamaz. Birden çok sanık sorumlu ise, bu sanıklar yargılama masraflarından müteselsilen sorumludurlar.

Ceza davalarında, kamu davasına müdahale isteğinin yapıldığı tarihte yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre, hukuk davalarında ise davanın açıldığı tarihteki Tarifeye göre avukatlık ücreti tespit edilir. Müdahil veya şahsi davacı birden çok avukat tarafından temsil edilmişse veya birden fazla müdahil aynı kişiyi vekil tayin etmişlerse tek vekalet ücretine hükmedilecektir. Ancak, müdahiller kendilerini ayrı avukatlarla temsil etmişlerse ayrı vekalet ücreti verilecektir.

Mahkeme harçlarının belirlenmesinde tazminatın talep edildiği müdahale tarihi veya dava tarihi esas alınır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

2.3.4.Tazminatlar

" Gerek kasden gerek ihmal ve teseyyüp yahut tedbirsizlik ile, haksız bir surette diğer bir kimseye bir zarar ika eden şahıs, o zararı tazmine mecburdur " (BK. m. 41).

Tazminat davaları, mağdurun maddi ve manevi varlığında meydana gelen eksikliğin yerine getirilmesi şeklinde tezahür eder.

2.3.4.1.Maddi Tazminat

Haksız fiil neticesi kişinin mal varlığında oluşan eksilme **maddi zarar**dır. Kişinin vücut bütünlüğü üzerinde oluşan ve cismani zarar adı verilen zararlar da bu guruptadır. Maddi zararın giderilmesi için açılan davalar, oluşan bu zararın ortadan kaldırılması, yani mağdur veya ölen şahsın kendisi veyahut ondan yararlananların mal varlığını mümkün olduğu nispette zarardan önceki haline getirmeyi hedef almaktadır. Cismani zararlar ve ölüm halinde geride kalanların bu olay dolayısıyla yaptıkları masraflar, ölenin ekonomik desteğinden mahrum kalanların uğrayacağı zararların yerine getirilmesi de maddi tazmin konusunun çerçevesi içindedir (13).

Zarar görenin ve çalıştırdığı kimselerin kusurunun bulunması, sigortacının zarar görene ödeme yapmış ve bu ödeme oranında rücu hakkı bulunması ve her somut olay için ayrı değerlendirilecek özel durumların varlığı (zarar görenin zararı arttırıcı sağlık durumu, gelir seviyesinin çok yüksek veya çok düşük olması vb.), hakimin maddi tazminat tutarından indirim yapmasına sebep olabilecektir.

2.3.4.2.Manevi Tazminat

Kişinin şahsiyet haklarına yapılan bir tecavüz neticesi üzüntü, elem, acı gibi sebeplerle duyulan ruhi sarsıntı **manevi zarar**dır. Bu zararın giderilmesi için açılan davalar, elem ve acı çekenleri tatmin etmeyi amaçlar.

Borçlar Kanununun 47. maddesi bu hususu şu şekilde belirtmektedir: '' Hakim hususi halleri nazara alarak cismani zarara düçar olan kimseye, yahut adam öldüğü takdirde ölünün ailesine manevi zarar namıyla adalete muvafık tazminat verilmesine karar verebilir ''.

Türk uygulamasında sorumlu kişinin kusurunun bulunup bulunmaması sonuca etkili değildir; somut olaydan sorumlu kişi manevi zarardan da sorumlu olacaktır. Ölen veya

yaralananın ağır kusuru illiyet bağını kestiğinde manevi tazminat talep hakkı kalkar; ağır kusurun mevcut olduğu ancak illiyet bağını kesmediği durumlarda ise davacının kusuru ancak tazminat kapsamına etkilidir.

Zarar gören, ana - baba, çocuklar, eş, sağ doğmak kaydıyla cenin, kardeşler, büyükanne büyükbaba, ölenle aralarındaki sevgi bağları ve hatıralarının derin ve güçlü olduğu kanıtlandığı takdirde nişanlı, metres, arkadaşlar manevi tazminat isteyebilirler. Burada önemli olan husus, duygusal yakınlıktır.

Manevi tazminat için istemde bulunanın açıkça miktarını bildirmesi şarttır, istenmeyen manevi tazminata re'sen hüküm verilemez. Hakim, somut olaydaki kıstasları kullanarak manevi tazminatı takdir eder. Keyfiliğe varan açık ve ağır takdir hataları Yargıtay denetimine tabidir.

Manevi tazminatın amacı, zarara uğrayanda bir huzur duygusu doğurmak ve aynı zamanda ruhi ızdırabın dindirilmesini temin etmektir. Tazminat sınırı bu amaca göre tespit edilir (Y. 4.H.D. 27.2.1990 - 7236 / 1733).

2.4.BİLİRKİŞİLİK

2.4.1.Tanım

Soruşturmada tespit edilen vakıalardan, ihtisası sebebiyle netice çıkarmaya hakim tarafından davet edilen kimseye **bilirkişi** denir (8). Çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren hallerde, hakimin mevcut hukuk birikimiyle bu çözüme ulaşması mümkün değildir. İşte bu durumlarda bilirkişinin rey ve mütalaası alınacaktır (CMUK.m. 66 / 1).

Bilirkişilerin gerçeği ortaya çıkarmada kullanacakları yöntemin tekniği olması ve verilen mütalaaların mantık, bilim, teknik ve deneyimsel niteliklere sahip olması gerekir.

2.4.2.Bilirkişi Sayısı

Hakim bir veya birden fazla bilirkişi görevlendirebilir, ancak bu bilirkişilerin sayısı üçten fazla olamaz (CMUK. m. 66 / 1). Bunun istisnası resmi bilirkişilik müessesesidir ki bu durumda bilirkişi sayısı, bu görevi yerine getiren müessesedeki görevli sayısı kadardır.

2.4.3.Bilirkişiye Başvurma

Genel kural, bilirkişiye başvurma gereğini hakimin takdir etmesi ise de, hakim bazı durumlarda mutlaka bilirkişiye başvurmak zorunda olduğu halde, bunun tam tersi olarak bazen de bilirkişiye başvuramaz.

2.4.3.1.Hakimin Bilirkişiye Başvurmasının Zorunlu Olduğu Haller

Hakim şu hallerde mutlaka bilirkişiye başvurmalıdır (8):

1) Sanığın şuurunun incelenmesinde (CMUK. m. 74),
2) Ölünün muayenesinde (CMUK. m. 79),
3) Zehirlenme şüphesi olan hallerde şüpheli maddelerin incelettirilmesinde (CMUK. m. 83),
4) Kalpazanlıkta darphaneye inceleme yaptırılması durumunda (CMUK. m. 84),
5) Evrakta sahtecilikte (CMUK. m. 85),
6) Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna göre, mesleklerinin icrası bu kanunla düzenlenen kimselerin san'atlarının icrasında işledikleri suçlarda Yüksek Sağlık Şurası'na başvurulmasında (1219 S.K. m. 75).

2.4.3.2.Hakimin Bilirkişiye Başvuramayacağı Haller

Hakim şu hallerde bilirkişiye başvuramaz:

1) Hakimin, vatandaş sıfatı gereğince genel kültürü ile bilebileceği konular,

2) Hakimin, uzmanı olduğu, bu konuları en iyi kendisinin bileceği noktasından hareketle hukuki konular. Zira yargılama sanatının gereklerini bilenler, bilirkişiler değil hakimlerdir.

2.4.4.Bilirkişi Atanması

Bilirkişiyi atama yetkisi hakimindir, ancak hazırlık soruşturması esnasında gecikmesinde sakınca bulunulan haller mevcutsa, Cumhuriyet Savcısı da bilirkişiye başvurma yetkisini haizdir (CMUK. m. 66 / 2).

Hakim, rey ve mütalaası alınacak konuda uzman olan kişiler arasından bilirkişi seçimini yapar. Ancak, kanunun " belli hususlar hakkında rey ve mütalaasını beyan ile kanun tarafından görevlendirilmiş resmi bilirkişi varsa, hususi sebepler olmadıkça başkası tayin edilemez " (CMUK. m. 66

/ 3) hükmü ile, hakim bazı hallerde bilirkişi seçiminde sınırlanmıştır. **Resmi bilirkişi**, belli hususlarda mütalaa ile kanun tarafından görevlendirilmiş olan kişi veya kurumlar olup, hakimin bu hususlarda takdir hakkı yoktur, resmi bilirkişi kimse hakim onu atamak zorundadır. Resmi bilirkişilik kişi ve kurumları ise şunlardır (8):

1) Adli Tıp Kurumu,
2) Tabipler,
3) Yüksek Sağlık Şurası,
4) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı,
5) Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından tespit olunan resmi bilirkişi listesi,
6) Darphane ve banka,
7) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Bölge Kurulu,
8) Odalar ve Mülk Sahipleri Listesi,
9) Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma İnceleme Kurulu.

2.4.5.Bilirkişi Raporları Arasında Çelişki

Hakim, istisnai hallerde de Cumhuriyet Savcılarınca atanan bilirkişiler, trafik kazasına yol açan kusurlu davranışları belirleyerek bunları adli mercilere sunmalıdırlar. Bilirkişi,

teknik bilgisi, deneyimi ve yeteneğine göre tespit ettiklerini ayrıntılarıyla (en küçük bir detayın dahi önemli olduğu ve gözden uzak tutulmaması gerektiği bilinciyle) raporunda belirtir ve görevi burada biter. Hiçbir zaman takdir hakkı yoktur, bu hak ve görev yargıcındır.

Hakim, bilirkişi raporu ile bağlı değildir. Bu nedenle verilen raporu yeterli görmediği takdirde, aynı bilirkişiden yahut tayin edeceği diğer bir bilirkişiden yeni bir rapor tanzim etmesini isteyebilir (CMUK. m. 76).

Sanığın yolun dar olması nedeniyle köy içerisinde sağa dönmek için aracı önce sola sevkettiği tanık …… tarafından bildirildiği, keşifte dinlenen tanık …… ise, sanığın kendi şeridinde giderken mağdurun motosikletiyle zikzak çizerek gelip, sanığa çarptığını ileri sürdüğü ve olay yeri tutanağında da olayın sanığın şeridinde cereyan ettiği belirlenmiş olduğu cihetle, tarafların belirlenen kusur oranına itirazları da gözetilerek, kusur durumu ve derecesinin yeniden, uzman kimselerden oluşturulacak bir bilirkişi heyeti marifetiyle tespiti ve hasıl olacak sonuca göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken, içerik ve gerekçesi itibariyle yetersiz bulunan bilirkişi raporuna

dayanılarak yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir (Y. 2. CD. 13.3.1990 E. 2168, K. 2696).

Düzenlenen raporların mahkemece kabul edilebilmesi için inandırıcı, gerçekçi ve oluşa uygun vakıalara dayanması gerekir. Dolayısıyla birden fazla rapor mevcut ise hakim, bu kıstasları kullanarak uygun olan bilirkişi raporunu belirleyecek ve bu rapor karara esas teşkil edecektir.

Dosyada, üç bilirkişi raporu bulunmaktadır. Bu raporlarda, olayın cereyan tarzı, genelde aynı biçimde kabul edilmekle birlikte, olaya karışanlara farklı kusurlar verilmektedir.

Bu raporlardan hangisinin oluşa ve sanıkların olaydaki durumuna uygun olduğunun saptanması zorunludur. Dosyaya ve toplanan delillere göre; olay, sanık …… ' un trafik kurallarını hiçe sayarak, karşı istikametten araba geldiğini gördüğü halde, hatalı sollama yapmasıyla başlamış ve diğer sanık şoför …… ' in de, bu hatalı geçiş sırasında, otobüslerin sürtünmesinden dolayı, direksiyon hakimiyetini kaybederek, yolun sol şeridine geçmesi ve o anda kendi şeridinde ve normal şartlar altında yoluna devam eden …… ' nın otosuna çarparak, kazaya ve onun ölümüne neden olmuştur.

Bu ortamda, trafik kurallarına uygun biçimde ve kendi şeridinde yol alan ……. ' nın kusurlu sayılmasına maddeten imkan yoktur. Bu gerçek karşısında, son inceleme mercii olan Yargıtay'ın, olaya uygun düşen bilirkişi mütalaasını esas alması ve mahkemenin takdirdeki yanılgısı nedeniyle hükmü bozması, görevidir. Kaldı ki, bilirkişi mütalaaları delil niteliğinde olmayıp, delillerin değerlendirilmesine yardımcı olan düşüncelerdir. Bilirkişi mütalaaları, mahkemece kabule şayan görülmezse, elbette mahkeme, gereğini buna göre düşünür ve yerine getirir (YCGK. 18.4.1983 E.9-85, K.181).

Olayın cereyan tarzını aynı biçimde kabul eden, ancak kusur açısından farklı neticelere varan raporlar söz konusu ise bu raporlar mutlaka hal ve telif ettirilmelidir.

Mahkeme keşfi sırasında çizilen kroki ile kaza tespit tutanağındaki krokinin tespit edilen çarpma noktası yönünden farklı gösterilmelerine, trafik kazası tespit tutanağında ölen ve yaralananın taşıt önünden yola çıkması ve taşıtlara geçiş önceliği vermemesinin sanığın da tedbirsiz ve dikkatsiz araç kullanmasının kusurlu davranış olarak belirtilmesine, mahkemece yapılan keşifte dinlenilen ve sanığı tam kusurlu gören bilirkişi ile kusur izafe etmeyen Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesi raporlarının kusurun varlığı ve

derecesi hususunda açık çelişki taşımalarına göre; iddia, savunma, tanık anlatımları ve diğer deliller bir bütün olarak değerlendirilerek olayın ne yolda oluştuğu ve tespit edilen oluşa göre sanığa atfı kabil kusur bulunup bulunmadığı hususunda bir kere de İTÜ. Trafik ve Yollar Kürsüsü veya Karayolları Fen Heyetinden seçilecek uzman bilirkişilerden gerekçeli mütalaa alınması ve sonucunda sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, bu husus üzerinde durulmadan yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir (Y.2. CD. 8.3.1990 E.1749, K.2563).

Düzenlenen yeni rapora rağmen dahi hakim, bilirkişi raporu ile bağlı değildir. Ancak bunun için inandırıcı, gerçekçi ve oluşa uygun vakıalara dayanılmalıdır.

Kuşkusuz, hiç bir bilirkişi raporu mahkemeyi bağlayacak nitelikte değildir. Ancak, uzmanlığı gerektiren konularda bilirkişiye başvurulduğunda, düzenlenen raporlara itibar edilmemesi için, inandırıcı, gerçekçi ve oluşa uygun vakıalara dayanmak gerekir. Olayımızda, bu kurala aykırı biçimde bilirkişi raporlarının mahkemece, uzmanlık dışı olarak hal ve telifi cihetine gidilerek, re'sen kusur belirlemesi ile, uygulama yapılmıştır. Bu, yerleşmiş uygulamalara aykırı bir değerlendirmedir. Bilirkişi raporlarının hal ve telifinin, diğer bir bilirkişi kuruluna yaptırılması, kurullar arasındaki

hiyerarşiden değil, saptanan maddi bulguların raporlarda belirtilen görüşler de göz önüne alınmak suretiyle, yeniden değerlendirilmesini sağlamak amacına yöneliktir. Dosya içine konulan, önceki uygulamalarla ilgili dosyaların bu olayda emsal kabul edilmesine ve buna göre uygulama yapılmasına olanak yoktur (YCGK. 10.11.1980 E.9-262, K.351).

Bilirkişi raporlarının bu kurallara aykırı biçimde mahkemece uzmanlık dışı olarak hal ve telifi cihetine gidilerek re'sen kusur belirlenmesi mümkün olamaz. Zira, raporların hal ve telifinin diğer bir bilirkişiye yaptırılması, yukarıda verilen Yargıtay kararında da görüldüğü üzere, saptanan maddi bulguların yeniden değerlendirilmesini sağlamak amacına yöneliktir. Yoksa, Teknik Üniversitelerin, Karayolları Trafik Fen Heyetinden seçilen bilirkişilerin ve Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesi raporlarının birbirlerine üstünlüğü ve kesinliği yahut son merci olma özellikleri yoktur.

Mahkemece yapılan keşif sırasında dinlenen Teknik Üniversite İnşaat Bölümü öğretim elemanlarından müteşekkil bilirkişi heyetinin 19.7.1988 tarihli raporu ile hazırlıkta trafik polislerinden müteşekkil bilirkişi heyetinin düzenlediği 10.6.1988 tarihli rapor ve Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesince düzenlenen 18.10.1988 tarihli rapordaki kusur

oranlarına ilişkin çelişkinin, Adli Tıp Kurumunun trafik işlerinde son merci olmadığı da nazara alınarak Karayolları Trafik Fen Heyetinden ve İstanbul Teknik Üniversitesinden seçilecek üç kişilik bilirkişi heyetinden alınacak raporla telif ettirilmesi ve sonucuna göre hüküm tesisi gerekirken, bu husus vuzuha kavuşturulmadan eksik soruşturma ile beraat kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir (Y. 2. CD. 24.5.1989 E.2469, K.4594).

2.4.6.Adli Tıp Kurumu

Adalet işlerinde bilirkişilik yapmak üzere Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak Adli Tıp Kurumu kurulmuştur (2659 Sayılı Adli Tıp Kurumu Kanunu m.1). Adli Tıp Kurumu; mahkemeler ile hakimler ve savcılıklar tarafından gönderilen adli tıp ile ilgili konularda bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmekle yükümlüdür (ATK. Kanunu m.2).

Adli Tıp Kurumu;

1) Adli Tıp Kurumu Başkanlığı,
2) Adli Tıp Başkanlar Kurulu,
3) Adli Tıp Genel Kurulu,
4) Adli Tıp İhtisas Kurulları,

5) Adli Tıp İhtisas Daireleri,

6) Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığı,

7) Adli Tıp Şube Müdürlüklerinden oluşur (ATK. Kanunu m.3).

Adli Tıp Kurumu içerisinde altı adet ihtisas dairesi mevcut olup bunlar,

1) Morg,

2) Gözlem,

3) Kimyasal Tahliller,

4) Biyoloji,

5) Fizik İncelemeler,

6) Trafik İhtisas Dairesidir (ATK. Kanunu m. 8). Biz konumuz gereği Trafik İhtisas Dairesi üzerinde duracağız.

Trafik İhtisas Dairesinde uzman bir başkan, kırk uzman, teknisyen ve yardımcı personel bulunur.

Trafik İhtisas Dairesi aşağıdaki şubelerden oluşur :

1) Hasar Trafik ve Değerlendirme Şubesi,

2) Motor Tetkikler Şubesi,

3) Araç Teknik Kontrol Laboratuar Şubesi,

4) Yol ve Trafik Kaideleri Değerlendirme Şubesi,

5) Psikoternik Laboratuarı Şubesi,

6) Kazaları Önleme ve Eğitim Şubesi.

Her şubede bir şube müdürü ile bir müdür yardımcısı bulunur (ATK Kanunu Uygulama Yönetmeliği m. 8).

Trafik İhtisas Dairesinde,

1) Mahkemeler ile hakimlikler ve savcılıklarca gönderilen trafik olayları ile ilgili konularda gerekli muayene ve incelemeler yapılarak sonucu bir raporla mahalline bildirilir,

2) İlgili mercilerce gönderilmiş trafik kazaları ile ilgili tahkikat dosyaları üzerinde incelemeler yapılarak tarafların kusur oranları, zararları ve gerekli tazminat miktarları tespit edilerek sonucu bir raporla tespit edilir,

3) Özel ihtisas gerektiren konularda Kurum dışında uzman çağrılabilir ve bu uzmanlara Yönetmelik hükümleri uygulanır,

4) Trafik kazalarının teknik arızadan dolayı meydana gelmesi halinde, mahkeme veya savcılıkların talebi üzerine taşıtların teknik yönden kontrolü yapılarak durumu bir raporla tespit edilir,

5) Taşıtların şase ve motor numaralarında sonradan yapılmış bir değişikliğin olup olmadığının kontrolü yapılarak durum bir raporla tespit edilir,

6) Trafik kazalarının önlenmesine yönelik bilimsel çalışmalar yapılır.

Trafik İhtisas Dairesinin trafik olayları ile ilgili verdiği raporlar kesin nitelikte değildir ve İhtisas Dairesi de son merci değildir. Mahkeme, mukni ve yeterli görmezse başka bilirkişilere inceleme yaptırır ve Dairenin raporunun aksini kabul edebilir.

Trafik olaylarına ilişkin incelemelerde Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesi son merci olmadığı cihetle, kusur oranına ilişkin farklı raporların birbirine ve diğer delillere göre birlikte serbestçe münakaşa ve takdir edilerek sanığın hukuki durumunun tayini gerekirken " Adli Tıp' ın son mercii " olduğundan bahisle Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesi raporunun münakaşasız kabulü suretiyle hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir (Y. 2. CD. 27.9.1990 E.8431, K. 9611).

Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesinin bilirkişilik konusunda son merci olduğuna ilişkin kesin bir uygulama bulunmamaktadır (Y. 2. CD. 27.7.1990 – 8431/9611).

2.5.HUKUKSAL KORUMA SİGORTASI

2.5.1.Tanım

Sigorta, fertlerin hayatta bazı şartlar altında karşılaşacakları, zarar ve masrafa sebep olan olayların ekonomik sonuçlarından kendilerini korumak için önceden tedbir alma ihtiyaçlarından doğmuştur (4,7). Hayatta karşılaşılması muhtemel tehlikelerin (riziko) ekonomik sonuçlarını önceden giderebilmek için başkalarının malvarlığına da başvurmak zorunlu görünmüş ve bu zaruret sigorta fikrini ortaya çıkarmıştır (4). Türk Ticaret Kanunu da sigortayı, " **Sigorta** bir akittir ki, bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır " (m.1263) şeklinde tanımlamıştır. Sigorta mukaveleleri, ihtiyacın karşılanması esasından hareketle zarar sigortaları ve meblağ sigortaları olarak iki şekilde tasnif edilebilir (7). **Zarar sigortaları**, hasar durumunda ortaya çıkan gerçek zararın ödendiği sigortalar olup, hukuksal koruma sigortası da bu gurup içinde

değerlendirilir. Hukuksal koruma sigortasında karşılanan zarar, sigorta ettirenin ödeyeceği ana borç değil, yalnız masraf ödeme borcudur. Sigorta ettirenin hukuksal çıkarlarının korunması için yapacağı yasal masraflar, sigortanın konusudur (28). Hukuksal koruma sigortasının oluşan zararı karşılamaktan öte, çağın hukuk kavramıyla bağlantılı önemli bir işlevi vardır ki bu, hak arama özgürlüğünün var edilmesine olan katkısıdır. Bu nedenle de bu sigortanın temelinde sigortacıların mükemmeliyetçi hizmet anlayışı değil, çağın demokratik hak arayışı vardır. Toplumsal gelişme pahasına kaçınılmaz olarak tüketici kişilere yönelen büyük tehlikeler karşılığında onlara hak arama olanağı vermekle toplumda bozulan dengeler yeniden kurulmaya çalışılmaktadır.

2.5.2.Tarihçe

Hukuksal Koruma Sigortasının ana fikrini oluşturan hukuki sorunlarda kişiye yardım ve himaye sağlama düşüncesi, köklerini orta çağda mesleki teşekküller tarafından yapılan hukuki takiplerde bulur (16). 19. yy. ın sonlarında ise ekonomik ve sosyal bakımdan güçsüz olan işçi sınıfını korumak ve onlara hukuki himaye sağlamak amacı ile sendikalar kurulmaya başlandı; bunlar hem hukuki

danışmanlık hizmeti sunuyor, hem de üyelerini mahkeme önünde ve dışında temsil ediyordu (16).

2.5.2.1.Fransa

Hukuksal Koruma Sigortasının ilk uygulandığı ülke Fransa'dır. 19. yy. başlarında bazı sigorta şirketleri yaptıkları sigorta akitleriyle, sigortalının ödeyeceği prim karşılığında davanın kaybı halinde belirli bir meblağı ona ödemeyi veya sigortalının katıldığı davaların yürütülmesini üstlenmeyi taahhüt ediyordu (16,28). Ancak, Fransız Yüksek Mahkemesi 1924 tarihli bir kararında bu ilişkinin sigorta sözleşmesi olmadığını açıklamıştır. Daha sonra 1905 yılında " Adalet Hakkının Garantisi " adıyla genel bir hukuksal koruma uygulamasına geçilmek istenmişse de Fransız Temyiz Mahkemesi bu amaçla kurulan şirketin sigorta şirketi niteliğinde olmadığını açıklamıştır. 1917 yılında araba yarışları sırasında ölen ve yaralanan trafik kurbanlarının haklarının, yarış düzenleyenlerin sorumluluk sigortacısı tarafından yeterince savunulmadığı düşüncesiyle DAS Şirketi tarafından Motorlu Taşıt Hukuki Koruma Sigortasının temeli atıldı.

2.5.2.2.Almanya

Almanya'da hukuksal koruma bir sigorta dalı olarak benimsenmeden önce dernekler yolu ile üyelere sağlanan bir olanaktır. Bu dernekler önce kredi verilmesi konusunda kurulmuşlardır (28). Günümüze kadar gelen hukuksal koruma sigortasının temeli, artan araç kazalarına bağlı olarak trafik kazalarında olmuştur. Doğum yeri Fransa olmasına karşın hukuksal koruma sigortası asıl gelişimini Almanya'da yapmıştır. Fransa'daki uygulamanın tersine Alman İmparatorluk Denetleme Kurulu hukuksal koruma sigortasını sigorta denetleme yasası çerçevesinde bağımsız bir sigorta dalı olarak nitelemiştir (28). Hukuksal koruma sigortası Almanya'da ilk olarak 1928 yılında Alman Otomobil Himaye Anonim Şirketi'nin kurulmasıyla uygulanmaya başlamıştır. Bu işletme sigortalının sebebiyet verdiği trafik kazaları ve ihlal ettiği trafik hükümlerinden dolayı aleyhine yapılan bir hukuki takipte kendisinin ücretsiz olarak temsilini üstlenmekte ayrıca, trafik kazalarından doğan tazminat taleplerinin ileri sürülmesi ve yine bununla ilgili olabilecek cezai işlemlerde savunulmasında onun mahkeme, avukat ve bilirkişi masraflarını karşılamaktaydı (16). 1954 yılında Alman Hukuksal Koruma Sigortası Genel Şartları

oluşturuldu. 1969 ve 1975 yılında yeniden düzenlenen genel şartlar son şeklini 1994 yılında almıştır.

2.5.2.3.İsviçre

İsviçre'nin özelliği, hukuksal koruma güvencesi veren şirketlerin hukuksal yapısının daha baştan bir sigorta şirketi olduğu konusunun açıklık kazanmasıdır. Fransa ve Almanya uygulamasının tersine hukuksal koruma sigortası nedeniyle sigortacının verdiği hizmet edimlerinin bir sigorta şirketi faaliyeti olduğu baştan açıklık kazanmıştır. İsviçre' de genel koşullar tek tip olmayıp, sigorta şirketleri kendi ilkeleri çerçevesinde özel hukuksal koruma sigortası koşullarını düzenleyebilmektedirler.

2.5.2.4.Avrupa Topluluk Hukuku

Avrupa Topluluğu Ülkeleri, 22 Haziran 1987 tarihinde kabul ettikleri " Hukuksal Koruma İle İlgili Kanun, Tüzük ve İdari Düzenlemelerin Ahenkleştirilmesi Hakkında 87/344/E.W.G. Sayılı Konsey Direktifi " ile Hukuksal Koruma Sigortalarını düzenleyen kuralları standartlaştırmışlardır. Başlangıç ve oniki maddeden oluşan Direktife, üye devlet yasalarının uyarlanabilmesi için 1 Ocak 1990 tarihine dek süre tanınmış

olup kesin uygulama 1 Temmuz 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bunu iç hukukunda kurallaştıran ilk üye devlet Fransa olmuş, bunu Almanya izlemiştir.

Direktif' e göre, hukuksal koruma güvencesinin başka sigorta dallarından ayrılmış bağımsız bir içerik ve bununla ilgili primin gösterildiği bağımsız bir sözleşmeyle verilmesi gerekir.

Direktif'te üye devletlerde bulunan sigorta kuruluşlarının hasar durumunda uyacakları üç seçenek belirtilmektedir : Birinci seçenekte, hukuksal koruma dalında hasar yönetiminde görevli personelin sigorta kuruluşunda aynı anda başka bir dalda benzeri uğraş içinde olmayacağı garantisi aranır. İkinci seçenekte, hukuksal koruma sigortası yapan kuruluşun hasar gerçekleştiğinde ayrı bağımsız hukuksal varlığı olan bir tüzel kişiliğe hasar yönetimini devretmesi öngörülür. Üçüncü seçenek, sigorta ettirenin poliçeye dayanarak sigortacıdan yükümlülüklerine uymasını istediğinde, sigortalıya çıkarlarını kendi seçeceği bir avukatla temsil ettirilmesinin sağlanmasıdır.

Direktif'te, hukuksal koruma sigortası sözleşmesinde açıkça yer alması gereken zorunlu koşul olarak, sigorta ettirenin

avukat veya uzman kişiyi serbest seçme hakkı olduğu belirtilmiştir.

2.5.2.5.Türkiye

Hukuksal Koruma Sigortasını ilk olarak 1992 yılında Hür Sigorta A.Ş. uygulamaya başlamıştır. Şirket, sigortalılarının hukuki koruma gerektiren bir duruma düşmeleri halinde onlara en kısa sürede avukat temin etmeyi ve dava masraflarını karşılamayı taahhüt etmiştir. Hür Sigorta bu sigorta dalıyla ilgili olarak şunları söylüyordu: " Kişi tutuklandığında veya gözaltına alındığında, devamlı cüzdanında taşıyacağı adaleti simgeleyen renklere sahip yeşil-kırmızı kartını çıkarıp, oradaki ücretsiz telefondan 24 saat nöbetçi olan sigortacısına ulaşıp, Türkiye' nin neresinde olursa olsun yarım saat içinde avukatına kavuşabilecek. Tutuklanan, gözaltına alınan herkes ürünümüzün teminatı altında. Bir adım daha ileri giderek, çalışan kesimin işten çıkarılmasından tutun, kıdem tazminatını eksik almaya kadar varan işverenine dava açma durumlarını da kapsama aldık. Ayrıca meydana gelen kazalarda kişinin karşı taraf aleyhine dava açabilmesi de bizim korumamız altında. Biz bu ürünle daha çok refah seviyesi düşük olan kesimlere hitap etmek istedik. Büyük şirketlerin, büyük kuruluşların zaten kendi

avukatları var. Biz bu ürünü güvencesi olmayan kesimlere sunmayı amaçladık. Bu yeni ürünümüzle Adalet Bakanlığı'na çok büyük bir yardımda bulunduğumuz inancındayız. Şu anda bir milyon kişiyi sigorta kapsamı altına almamız söz konusu, bu da en azından 500 milyar lira prim demektir " (27). Hür Sigorta A.Ş. bu konudaki faaliyetini İzmir ve özellikle de İstanbul Barosu' nun çıkışları ile durdurmuştur. İstanbul Barosu, daha ziyade avukat seçme özgürlüğünün kısıtlandığını ileri sürmüştür (33). Bu konuda İstanbul Barosu Başkanı " Hür Sigorta'nın başlattığı girişimin yasaya aykırı bir macera olduğunu, alt yapısı tamamlanmadan ve yasa gereği genel koşullar hazırlanmadan bu işe soyunulduğunu, 24 saatlik avukat nöbetinin, kişinin avukatının yarım saat sonra yanında olacağının söylenmesinin halkı kandırmak anlamına geleceğini, Türkiye'de böyle bir yasal hakkın olmadığını belirtmiştir " (28). Daha sonra 20 Şubat 1993 tarihli Resmi Gazetede Hukuksal Koruma Sigortasının İhdasına İlişkin Bakanlar Kurulu kararı, bunun üzerinden 25 ay geçtikten sonra da 16 Mart 1995 tarihinde Hukuksal Koruma Sigortası Genel Şartları yayımlanmıştır. Genel şartların oluşturularak hukuksal koruma sigortasının yasal zemininin ortaya konması basında da yer almış, gazeteler bunu " Avukat Parası Sigortadan "(45), " Hukuksal Sorunlar da Sigortalı "(46) gibi başlıklarla duyurmuşlardır. Şu ana kadar bu alanda faaliyet göstermek

üzere Anadolu Sigorta A.Ş. ve Oyak Sigorta A.Ş. ruhsat almış olup (36), her iki Şirket de sınırlı branşlarda poliçe üretmektedir.

2.5.3.Sorumluluk Sigortaları ve Hukuksal Koruma Sigortası

Teorik olarak, sorumluluk sigortaları mevcutken hukuksal koruma sigortalarının uygulama alanının olmayacağı şeklinde bir düşünceyle bu iki sigorta dalı karıştırılmaktadır. Oysa ki, benzerlikleri olmasına karşın iki sigorta dalı birbirinden çok farklı yönleri de ihtiva etmektedirler. Ülkemizde pek yaygınlaşma fırsatı bulamayan sorumluluk sigortaları, hem üçüncü şahısların sigortalıya karşı yönelttikleri tazminat taleplerini karşılamakta hem de üçüncü kişilerin haksız taleplerinin is'af edilmesini engelleyerek sigortalıya himaye sağlamaktadır. Yani iki fonksiyonu vardır:

1) Zarar gören üçüncü kişinin talebi haklı ise zararını tazmin,

2) Üçüncü kişinin talebi haksız ise bu haksız talebi bertaraf etmek.

Bunlar, sorumluluk sigortasının hukuki koruma fonksiyonları olup bu halde sigortacı, sigortalıya karşı açılan davada avukat tutar, yargılamayı yürütür ve yargılama masraflarını karşılar (16). Buna göre hukuksal koruma sigortası ile sorumluluk sigortasının benzerlikleri şunlardır:

1) Her ikisi de zarar sigortasıdır,
2) Her ikisi de pasif sigortasıdır,
3) Her ikisinde de tüm rizikolar değil belli faaliyetlerden doğan rizikolar karşılanır.

Ayrılıklara gelince;

1) Hukuksal koruma sigortasının asıl amacı sigortalının tazminatı ile hukuki taleplerini ileri sürebilmesini sağlamak; sorumluluk sigortasının ise başkalarının talepleri ile sigortalının malvarlığında doğabilecek kayıpları karşılamaktır.

2) Hukuksal koruma sigortasında sigortacı sadece yargılama masraflarını üstlenmekte, üçüncü kişilerin mahkeme tarafından hükmedilen tazminat taleplerini karşılamayı vaat etmemektedir; bunu ise sorumluluk sigortaları karşılamaktadır.

3) Sorumluluk sigortalarının, zarar gören üçüncü kişilerin korunmasını sağladığı ve dolayısıyla sosyal bir fonksiyonu da olduğu söylenebilir. Hukuksal koruma sigortasının ise böyle bir fonksiyonu yoktur.

4) Sorumluluk sigortalarının hukuksal koruma fonksiyonu kendini yalnızca sigortalıya karşı bir sorumluluk davası açılması halinde göstermekte yani pasif bir hukuksal koruma sağlanmaktadır. Hukuksal koruma sigortası ise pasif hukuksal koruma yanında sigortalı tarafından açılan sorumluluk davalarının masraflarını da karşılamak suretiyle aktif hukuksal koruma sağlamaktadır.

5) Sigortalı ceza hükümlerini ihlal ederse hukuksal koruma sigortacısı edimini asli edim olarak ifa eder. Sorumluluk sigortasında ise sigortacı üçüncü kişinin talebi üzerine koruma sağlamakta, sigortalının menfaatlerinden ziyade sigortacının menfaatlerinin himayesi için kullanılmaktadır.

6) Sorumluluk sigortasında sigortacının hukuksal koruma hususunda akdi bir yükümü yoktur. Hukuksal koruma sigortasında ise sigorta akdinin konusu hukuksal korumadır.

2.5.4.Hukuksal Koruma Sigortası Genel Şartları

2.5.4.1.Hukuksal Koruma Sigortasının Konusu

Hukuksal uyuşmazlıkların, sulh yahut ilgili yargılama usulleri çerçevesinde giderilmesinde sigortalının hukuksal çıkarlarının korunması için yapılması gereken gider ve diğer edimleri üstlenmektir (HKSGŞ.m.A.1.). Burada sözü geçen diğer edimlerden biri " Sigortacının, yargılama dışı uyuşmazlıklarda sigorta ettirenin yazılı istemi üzerine gerekli yardımları üstlenmesidir " (HKSGŞ.m.B.5). Bu yardımların neler olabileceği ise genel şartlarda belirtilmemiştir. Danışmanlık ve ekspertiz için masraftan başka organizasyon da üstlenilmişse, diğer edim söz konusu olacaktır. Teminat yatırılması da masraf olarak nitelendirilmediği takdirde, diğer edim kategorisi içinde değerlendirilecektir (29).

2.5.4.2.Hukuksal Koruma Sigortasının Kapsamı

Hukuksal Koruma Sigortası Genel Şartları ile koruma altına alınan teminatlar dört başlık altında toplanmıştır :

2.5.4.2.1.Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma

Poliçede gösterilen motorlu araçla ilgili olarak doğabilecek uyuşmazlıklar, ayrıca sürücü belgesi izninin kısıtlanması, kaldırılması ve yeniden alınması ile ilgili olarak kamu makamlarına yapılan itirazi işlemler ile, idari mahkemelerde açılan davalarda doğabilecek uyuşmazlıklar (HKSGŞ. m. A.2.1.1).

2.5.4.2.2.Sürücü Hukuksal Koruması

Cezai ve yasal sorumluluk kuralları çerçevesinde sigortalının sürücü sıfatından doğan uyuşmazlıklar, ayrıca sürücü belgesi izninin kısıtlanması, kaldırılması ve yeniden alınması ile ilgili uyuşmazlıklar (HKSGŞ. m.A.2.2.1).

Motorlu araca bağlı ve sürücü hukuksal koruma sigortaları, bilinen trafik – kasko ve koltuk ferdi kaza sigortalarından farklıdır. Trafik alanında ilk kez, sigortalı olup da mağdur olan kişinin başkalarına karşı hak araması için yapılacak giderler sigortalanmakta ve haklı olan trafik mağdurunun, parasızlığı yüzünden hak kaybı önlenmektedir. Zorunlu trafik sigortası ve isteğe bağlı trafik sorumluluk sigortası, zarar gören üçüncü kişiye tazminat öder ve sigortalıyı haksız

istemlere karşı korur. Sigortalının üçüncü kişilere karşı yönelteceği tazminat davalarının masraf rizikosunu yalnız hukuksal koruma sigortacısı yüklenir. Aynı şekilde kasko sigortasında, sigortacı, sigortalının araç hasarını öder, sigortalının kendisinin zarar görmesi dolayısıyla açılacak davaların, ayrıca sigortalı aracın değer kaybı gibi uyuşmazlıkların çözülmesi için açılacak davaların masraflarını yalnız hukuksal koruma sigortacısı üstlenir. Manevi tazminat istemleri, sigorta kapsamı dışındadır. Bu manevi tazminat bedelleri için açılacak dava masrafları ise, hukuksal koruma sigortası kapsamındadır (37).

2.5.4.2.3.Taşınmaz Mala Bağlı Hukuksal Koruma

Kira sözleşmesi veya taşınmaz mal üzerindeki ayni hakla ilgili olmak üzere iki ayrı konuda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar için söz konusudur (HKSGŞ. m. A.2.3). Kira sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklarda hukuksal koruma sigortasından yararlanabilmek için poliçede kira konusu olan taşınmaz mala ait ayırt edici bilgilerin gösterilmesi gerekir. Ayrıca ortada geçerli bir kira sözleşmesi bulunmalıdır. Hukuksal koruma sadece adi kira bakımından değil, hasılat kirasına ilişkin uyuşmazlıklar için de geçerlidir (30).

Genel şartlarda ayni hak bakımından herhangi bir sınırlama söz konusu olmadığına göre mülkiyet ve diğer bütün sınırlı ayni haklarla ilgili uyuşmazlıklar hukuksal koruma sigortası kapsamına dahil sayılmak gerekir (30).

2.5.4.2.4.Kişi – Aile Hukuksal Koruması

Yasal sorumluluk kurallarına dayanan uyuşmazlıklar (Burada özel hukuk alanındaki bütün akit dışı sorumluluk hallerinden doğan uyuşmazlıklar söz konusudur. Bu hallerin başlıcalarını haksız fiil sorumluluğu, adam çalıştıranın sorumluluğu, elinde hayvan bulunduranın sorumluluğu, ev reisinin sorumluluğu, çevrenin kirletilmesinden doğan sorumluluk teşkil eder) (30); sigortalının ceza, disiplin veya meslek kurallarına aykırı gelmekle suçlanması ile şahsi ceza davası açmasını gerektiren haller ve açılan ceza davalarına müdahil olarak katılması ; işçi – işveren bireysel iş ilişkileri ile ilgili uyuşmazlıklar ; sosyal güvenlik amacıyla kurulmuş kurumlar, sandıklar ve vakıflar ile olan uyuşmazlıklar; bir yıllık sigorta döneminde en çok iki kez olmak üzere aile ve miras hukuku ile ilgili olarak sigortalının hukuksal durumunu etkileyecek ve hukuksal danışma ve bilgiyi zorunlu kılacak olaylarda sigortalının seçtiği avukata yazılı veya sözlü danışması (HKSGŞ. m. A.2.4.1).

2.5.4.3.Ek Sözleşme İle Teminat Kapsamına Dahil Edilebilecek Hususlar

1) Tüzel kişilerin yasal temsilcileri arasındaki uyuşmazlıklar,
2) Kanunların yapılmasına izin verdiği şansa bağlı sözleşmeler,
3) Aile ve miras hukuku,
4) İnşaat sözleşmeleri,
5) Maden, taş ocakları ve orman hukuku ile ilgili işler,
6) Vergi ve kamu alacaklarından doğan işlemler,
7) Gümrük hukuku ile ilgili işlemler,
8) Çekişmesiz yargıya ilişkin konular,
9) Uluslararası yargı yollarına başvuru,
10) İflas ve konkordato ile ilgili işlemler,
11) Teminat dışında ve içinde yer alan hususlar haricindeki diğer hususlardan doğan uyuşmazlıklar (HKSGŞ. m. A.3).

2.5.4.4.Teminat Kapsamına Giren Giderler

1) Yargılama, icra, tahkim, temyiz, karar düzeltme, avukatlık, danışmanlık giderleri, teminatla salıvermede teminat akçesi (avukatlık ve danışmanlık ücretlerinin avukatlık ve danışmanlık ücret tarifelerinden az olmaması gerekir),

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

2) Zararı önlemeye ve azaltmaya yönelik koruma önlemlerinden kaynaklanan giderler,

3) Teminat, riziko niteliğindeki her bir olay için poliçede belirtilmiş bir üst sınır üzerinden verilmiştir. Bu üst sınır, sigorta ettiren ve sigortalıların hepsi için geçerlidir. Aynı sebepten aynı zamanda meydana gelmiş olan olaylar tek bir olay sayılır (29) (HKSGŞ. m. A.4).

2.5.4.5.Teminat Dışında Kalan Giderler

1) Sulh söz konusu olduğunda, her iki tarafça yapılan masrafların yarısını aşan kısım,

2) Sigorta ettirenin kastı halinde, masrafın sigorta ettiren tarafından üstlenilmesi gereken kısmı,

3) Başka sigortalarla da teminat altına alınmış giderler,

4) Sigorta korumasına girmeyen bir halin karşı dava veya takas olarak ileri sürülmesi nedeniyle sigorta ettirene yükletilen masraflar,

5) Sigorta ettirenin poliçede gösterilen katılım payına düşen giderler (HKSGŞ. m. A.5).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın amacı, trafik kazalarında oluşan mağduriyetlerin hukuksal koruma sigortası yardımıyla giderilmesi ve böylece hak arama hürriyetinin de daha etkin kullanımının sağlanmasıdır. Bu sonuca ulaşılabilmesi için sırasıyla trafik kazaları, kusur, zarar, bilirkişilik ve hukuksal koruma sigortası incelenmiştir.

Trafik kazalarının incelenmesinde en son resmi veriler olan 1995 karayolu trafik kaza istatistiklerinden yararlanılmış ve bu istatistikler yardımıyla trafik kazalarının önemi ve verdiği zarar ortaya konmaya çalışılmıştır. Kusur, zarar ve bilirkişilik kavramları ise, trafik kazaları ve hukuksal koruma sigortası arasında bir köprü, bir bağ oluşturduğu gerekçesiyle ve genel hatlarıyla incelenmiştir. Bu incelemede hukuk literatüründen yararlanılmıştır.

Çalışmanın ana unsurunu oluşturan hukuksal koruma sigortası ise diğer kavramlara göre daha detaylı olarak incelenmiştir. Konunun yeni ve az bilinen bir kavram olması nedeniyle literatürde sınırlı sayıda kaynağa ulaşılabilmiş, bu kaynaklar konuyla ilgili tüm mesleki yayınlar ve sınırlı da

olsa mevcut uygulama örnekleri ile genişletilmeye çalışılmıştır. Yeni ve uygulaması çok az olan bir kavram olması nedeniyle, bu konuda oluşmuş bir yargı kararına rastlanamamıştır.

4. B U L G U L A R

1.İstanbul Barosu'ndan 1996, 1997, 1998 ve 1999 yılının ilk altı ayında adli yardım talebinde bulunanların sayıları ve bir önceki yıla göre artış yüzdeleri şu şekildedir :

Yıl	Adli Yardım Talebi	Önceki Yıla Göre Artış (%)
1996	162	--
1997	267	65
1998	317	19
1999	160	--

Kaynak : İstanbul Barosu verileri.

2.Ülkemizde hukuksal koruma sigortası alanında faaliyet göstermek üzere Anadolu Sigorta A.Ş. ve Oyak Sigorta A.Ş. ruhsat almıştır. Oyak Sigorta Teknik Müdürlük yetkilileri kendilerini bu poliçeyi yapmaya iten nedenleri iki başlık altında toplamakta olup benzer nedenler Anadolu Sigorta için de geçerlidir :

Kasko sigortası çok fazla rağbet gören bir poliçedir, ancak hasar / prim oranının yüksek oluşu bu ürünün karlılığını düşürmektedir. Hasar / prim oranı en azından şimdilik son derece düşük olan hukuksal koruma sigortasının kasko sigortası ile birlikte paket olarak sunulması kasko poliçesinin karlılığını arttırmaktadır.

Yeni bir ürünün sunulması Şirketin sektör içindeki konumunu ve imajını güçlendirmekte ve rekabet gücünü arttırmaktadır.

3.Her iki sigorta şirketi de hukuksal koruma alanında poliçe düzenlemeye 1997 yılında başlamış olup halen bu poliçeler klasik kasko poliçesiyle birlikte sunulmaktadır. Sunulan ürün yalnızca Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma ve Sürücü Hukuksal Koruma teminatlarını içermektedir. Poliçe ile gerçek kişilere Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma, tüzel kişilere ise Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma ve Sürücü Hukuksal Koruma teminatları verilmektedir. Oyak Sigorta poliçesinde hukuksal koruma prim tutarı ve teminat limiti kasko sigortası net primine bağlı olarak değişmekte olup, ödenecek giderler teminat limitinin yüzdeleri şeklinde ortaya çıkmaktadır. Oyak Sigorta hukuksal koruma poliçesinin bu hususla ilgili özel şartları şu şekildedir:

Poliçede belirtilen motorlu araca bağlı ve / veya sürücü hukuksal koruma azami teminat limiti aşağıda yazılı teminat türleri ve oranları dahilinde geçerlidir.

Teminat Türü	**Poliçede Belirtilen Azami Teminat Limitinin**
Vekalet ücreti	% 20
Dava masrafları	% 20
Danışmanlık	% 4
Hakem ücreti	% 4
Teminat akçesi	% 8
İcra masrafı	% 18
Temyiz	% 4
Karar düzeltme	% 2
Sadece ihtarname ücretleri	% 9
Sadece tespit masrafları	% 2
Sadece ihtarname çekimi, dilekçe Yazımı ve cevapları	% 4
İlk dava masrafları avansı	% 5

Anadolu Sigorta poliçesinde ise aşağıda görüleceği üzere teminatların toplam limitleri yer almaktadır:

Anadolu Sigorta Motorlu Araca ve Sürücüye Bağlı Hukuksal Koruma Sigortası Toplam Teminat Limitleri:

Olay başına azami teminat	250.000.000
Olay başına azami avans limiti	50.000.000
Olay başına azami kefalet akçesi	75.000.000
Sigorta süresi içerisinde azami ödeme limiti	750.000.000

Takibeden sayfalarda Oyak Sigorta ve Anadolu Sigorta hukuksal koruma sigorta poliçe örnekleri yer almaktadır :

MOTORLU KARA TAŞIT ARAÇLARI
BİRİŞİK KASKO SİGORTA POLİÇESİ
*** K A S K O P L U S ***

AÇENTE / POLİÇE NO	YENİLENEN NO	EK BELGE NO	SİGORTANIN BAŞLANGICI	DÜZENLEME SAATİ	SİGORTANIN SONU	SİGORTA SÜRESİ
			18/08/1997	09:18	18/08/1998	365 GÜN

SİGORTALININ ADI ve ADRESİ

SİGORTALININ BEYANINA GÖRE ARACIN,

MARKASI/TİPİ : RENAULT /19 EUROPA 1.4
MODELİ : 1997
KULLANIŞ TARZI : HUSUSİ
PLAKA NUMARASI :
MOTOR NUMARASI :
ŞASİ NUMARASI :
TONAJI/YER ADEDİ :
TESCİL TARİHİ :

KASKO TEMİNAT TUTARLARI (TL.) 101 50.00

SÜRÜCÜNÜN ADI :

ARAÇ	2,355,000,000
KLİMA	10,000,000
KAMYON KASA/TANK	0
DİĞER	0
RADYO/TEYP	15,000,000
KOLON	15,000,000
TELEFON/TELSİZ	0
TAŞINAN YÜK	0
K Ü A F İ Y E T	

CİHAZLARIN VE DİĞER TEMİNATLARIN MARKASI/CİNSİ

HUKUKSAL KORUMA TEMİNATLARI (TL) 201

Motorlu Araca Bağlı : 150,000,000 ! Sürücü : 150,000,000

FERDİ KAZA KOLTUK TEMİNATLARI (TL) 102

İHTİYARİ MALİ SORUMLULUK TEMİNATLARI (TL) 125

Sürücü ölüm/Sürekli Sakatlık:	100,000,000	Kişi Başına Bedeni :	500,000,000
Yolcu ölüm/Sürekli Sakatlık :	100,000,000	Kaza Başına Bedeni :	1,500,000,000
Tedavi Giderleri :	0	Kaza Başına Maddi :	250,000,000
Yolcu Adedi :	4		

P R İ M V E A T K I N T I S I (TL.)

Kasko Primi	Hukuksal Kor.Primi	Ferdi Kaza Primi	İhtiyari Primi	D.S.M.V.	T O P L A M
92.726.937	3.000.000	1.000.000	1.950.000	4.933.797	103.609.734

Bu poliçe OYAK SİGORTA YARDIM teminatını da kapsamaktadır.
Aracın hareketsiz kalmasına yol açan bir kaza durumunda 24 saat boyunca 0 800 211 41 31 no'lu telefonu arayabilirsiniz.
** BU POLİÇE, TANZİM TARİHİNDEN ÖNCEKİ HASARLARI KAPSAMAZ. ****
KASKO SİGORTASI GENEL ŞARTLARININ C.1 MADDESİ YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMIŞ,YERİNE İLİŞİKTEKİ MADDELER EKLENMİŞTİR.
PRİMİN ÖDENMESİ VE TEMİNAT İLE İLGİLİ UYARILAR VE KANUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER EKLİ ÖDEME PLANININ ALTINDA BELİRTİLMİŞTİR.
PRİM VEYA PEŞİNAT (TİK TAKSİT) TANZİM TARİHİNDEN İTİBAREN 15 GÜN İÇERİSİNDE ÖDENMEDİĞİ TAKDİRDE, POLİÇE TESLİM EDİLMİŞ OLSA BİLE SİGORTACININ SORUMLULUĞU HİÇBİR ŞEKİLDE BAŞLAMAZ.
3 YAŞINA KADAR OLAN (3 YAŞ DAHİL) HUSUSİ ARAÇLARIN KISMİ HASARLARINDA KIYMET KAZANMA TENZİLİ UYGULANMAZ. KASKO Genel Şartları A.4.6 ile A.4.7 maddeleri ek prim olmaksızın teminata dahildir.
*** HASARINIZIN EKSİKSİZ ÖDENEBİLMESİ İÇİN ARACINIZI TAM DEĞERİNDEN SİGORTA ETTİRİNİZ. ***
*** POLİÇEDE BOŞ BIRAKILAN BÖLÜMLER TEMİNAT DIŞINDADIR ***

KAZA SİGORTALILARI

*** 050122 *** Poliçenin Devamı 2.Sayfadadır ***

3000 / 779955 / No.lu Kasko Poliçesinin ikinci sayfasıdır.

OTAK SİGORTA A.Ş. Bu BİRLEŞİK KASKO POLİÇESİ ile Sigorta ettirenin yukarıda detayları yazılı Motorlu Kara Taşıt Aracının;

* Poliçede belirtilen teferruatı ile birlikte Türkiye sınırları içinde uğrayabileceği kazalara karşı KASKO sigortasını (Genel Şartların A.1.a,b,c Maddeleri),
* İşletilmesinden doğan ve Karayolları Trafik Kanununa ve Umumi Hükümlerine göre aracın işletenine düşen hukuki sorumluluğu ve Poliçe teminat kapsamında olmak şartıyla Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası limitlerinin üzerinde kalan kısmı için İHTİYARİ MALİ SORUMLULUK sigortasını,
* İşletilmesi sırasında meydana gelen kazalar neticesinde sürücü ve yolcuların uğrayabileceği ölüm ve sürekli sakatlık halleri ile teminat verildiği takdirde tedavi giderlerini karşılayan FERDİ KAZA KOLTUK sigortasını, Poliçede belirtilen teminat tutarlarına kadar karşılar.
Eğer yolcu için verilen teminatın 50.000.000 TL. aşması halinde 16 yasından küçük olanların ölüm teminatı 50.000.000 TL. ile sınırlıdır.
* Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma Teminatı , poliçeye ekli Hukuksal Koruma Genel Şartları ile özel Şartları dahilinde teminat altına alınmıştır.Her bir olayda 1,000,000 TL den az olmamak kaydıyla , ödenecek tazminat tutarının % 10 'u sigortalının üzerinde kalır.
* Sürücü Hukuksal Koruma Teminatı , poliçeye ekli Hukuksal Koruma Genel Şartları ile özel Şartları dahilinde teminat altına alınmıştır. Her bir olayda 1,000,000 TL den az olmamak kaydıyla , ödenecek tazminat tutarının % 10 'u sigortalının üzerinde kalır.

EK TEMİNAT ARTTIRIMLARI

% 10.00 Grev,Lokavt,Kargaşalık, Halk Hareketleri Ekteminatı Uygulanmıştır. (G.Şartların A.4.2.Maddesi)
% .00 Terör Ekteminatı Uygulanmıştır. (Genel Şartların A.4.3. Maddesi)
% 5.00 Sel ve Su Baskını Ekteminatı Uygulanmıştır. (G.Şartların A 4.5. Maddesi)

UYGULANAN İNDİRİMLER

% 30.00 BASARSIZLIK İNDİRİMİ UYGULANMIŞTIR. (İlişik özel şart ile)
% 5.00 ALARM -IMMORİLİZER CİHAZI İNDİRİMİ UYGULANMIŞTIR.

ÖZEL ŞARTLAR

SİGORTACININ SİGORTA POLİÇESİNİ VADE BİTİMİNDE YENİLEMEK ZORUNLULUĞU YOKTUR.YENİLEMENİN YAPILABİLMESİ İÇİN SİGORTA ETTİRENİN TALEBİ VE SİGORTACININ KABULÜ ŞARTTIR.AKSİ TAKDİRDE SİGORTA SÖZLEŞMESİ KURULMADIĞINDAN SİGORTACININ SORUMLULUĞU ORTAD AN KALKAR.

Bu kasko Sigorta Poliçesinde gösterilen ve özel indirime konu olan araca ait alarm veya immobilizer gibi özelliklerin hasar esnasında sigortalının beyanına uymaması halinde ekprim alınır.

Kasko Genel Şartlarının A.4.5 fıkrası hükmü aksine aracın sel ve su baskını sonucu hasarlanması hali de sigorta teminatına dahil edilmiştir. Bu teminat yurtdışında geçerli değildir.
Kasko sigortası genel şartlarının A.4.2 ve A.4.3 hükümleri aksine grev,lokavt,halk hareketleri ve bunları önlemek ve etkilerini azaltmak üzere yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar ile,terörist eylemler ve bu eylemlerden doğan sabotajlar nedeni ile meydana gelen zararlar (terörist eylemlerden maksat terörle mücadele kanununda tanımlanan terörist eylemlerdir.) Sigorta teminatına dahil edilmiştir. Bu teminat yurt dışında geçerli değildir.
*Kasko Sigortası Genel koşullarında, hasar anında aracın değerinin belirlenmesi ile ilgili hükümler SİGORTALININ LEHİNE olarak aşağıdaki şekilde uygulanacaktır;
Sigorta edilen aracın Poliçede belirtilen Sigorta Bedeli (müzik,ses,görüntü,iletişim cihazları ile tertibatı ve taşınan emtia hariç), fiyatlardaki olağanüstü dalgalanmalar hariç olmak üzere muhtemel araç fiyat artışları göz önüne alınarak bir yıllık sigorta süresince azami % 100 oranında değişebilir.
Aracın hasarlanması halinde Sigorta başlangıcında tam değerden Sigortalı olması şartı ve marka, km.gibi özellikleri de dikkate alınarak hasar ödeme günündeki ikinci el piyasa rayiç değeri esas alınır. Piyasa rayiç değeri oluşmamış araçların değerlendirilmesinde hasar tarihi itibariyle D.İ.E. Toptan Eşya Fiyat Endeksi artışı dikkate alınır.Ancak bu değer hiçbir durumda Poliçede belirtilen Sigorta Bedelinin %100 fazlasını aşamaz.
Kısmi Hasar ödemesi esnasında eksilen Sigorta Bedeli güncelleştirilerek prim farkı sigortalıdan alınır.
Aracın poliçe başlangıç tarihinde tam değerden sigorta ettirilmesi şarttır.
Çalınma sonucu Sigortası tarafından değeri ödenen araç, ödemeden sonra bulunursa Sigorta Ettiren ve/veya Sigortalı keyfiyeti derhal Sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Bu durumda Sigortalı 15 gün içerisinde tazminatı iade etmek veya aracın mülkiyetini Sigortacıya devretmek zorundadır.
SİGORTA SÜRESİ İÇİNDE, ARACIN MENFAAT SAHİBİNİN DEĞİŞMESİ HALİNDE SİGORTA SÖZLEŞMESİ KENDİLİĞİNDEN FESHEDİLMİŞ OLUR.

Bu Poliçede yazılı veya ekli Genel ve özel Şartları kayıtsız şartsız kabul ettiğimi bildiririm.

SİGORTA ETTİREN

Bu Sigorta Poliçesi 20/08/1997 tarihinde 3 suret olarak düzenlenmiştir.

OTAK SİGORTA A.Ş.
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANADOLU SİGORTA
TEL: [illegible]
FAX: [illegible]
GALATA V.D. [illegible]
ANADOLU ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ
[illegible]
ANADOLU INSURANCE COMPANY

ASIL

MOTORLU KARA TAŞITLARI BİRLEŞİK KASKO SİGORTA POLİÇESİ

Poliçe No : Acente: Telefon: 212 251 6540
GENEL MÜDÜRLÜK

Müşteri No:

Sigorta Ettiren
Adı-Soyadı : KAZA FİYAT VERME
Adresi : RIHTIM CAD. NO:57/000 MERKEZ/İSTANBUL

Poliçenin
Başlangıç Tarihi: 12/08/1999 Düzenleme Tarihi: 12/08/1999
Bitiş Tarihi : 12/08/2000 Yeri/Saati: İSTANBUL 14:00:55

Sigortalı Aracın
Markası : RENAULT
Modeli : BROADWAY 1.4 RL
Model Yılı : 1999
Rengi :
Motor Seri No :
Şasi Seri No :
Plaka No :
Türü : HUSUSİ OTOMOBİL

Aracın Trafik Tesci Belgesinde Belirtilen Koltuk Adetleri
Yolcu : 4
Sürücü : 1
Sürücü Yardımcısı : 0

SİGORTA KAPSAMI	SİGORTA BEDELİ (TL)	PRİM (TL)
TAM KASKO	3,830,000,000	183,840,000
ARTAN MALİ SORUMLULUK		4,800,000
-BEDENİ KİŞİ BAŞINA	1,000,000,000	
-BEDENİ KAZA BAŞINA	3,000,000,000	
-MADDİ ZARARLARDA KAZA BAŞINA	1.000.000.000	
FERDİ KAZA		10,000,000
-ÖLÜM (KOLTUK BAŞINA)	1,000,000,000	
-SÜREK.SAKATLIK(KOLTUK BAŞINA)	1,000,000,000	
-TEDAVİ MASRAF.(KOLTUK BAŞINA)		
ANADOLU HİZMET		7,000,000
HUKUKSAL KORUMA		5,000,000
	Prim	210,640,000
	İndirimler	9,192,000
	Net Prim	201,448,000
	Gider Vergisi	10,072,400
	Ödenecek Tutar	211,520,400

	Son ödeme Tarihi	Tutarı(TL)
Peşin ödenecek İlk Taksit		58,520,400
2.Taksit	22/09/1999	30,600,000
3.Taksit	22/10/1999	30,600,000
4.Taksit	22/11/1999	30,600,000
5.Taksit	22/12/1999	30,600,000
6.Taksit	22/01/2000	30,600,000

ANADOLU ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ

Poliçe 5 sayfa, 1 asıl ve 1 kopya olarak düzenlenmiştir
-Devamı Var- FG1702 Sayfa: 1

ANADOLU SİGORTA'YI SEÇTİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ. / THANK YOU FOR CHOOSING ANADOLU INSURANCE.

ANADOLU SİGORTA
TEL: FAX: GALATA V.D.
ANADOLU ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ
ANADOLU INSURANCE COMPANY

ASIL

MOTORLU KARA TASITLARI BIRLESIK KASKO SIGORTA POLIÇESI
Poliçe No : Müsteri No :

KASKO KAPSAMINDAKI DEGERLER

Tipi	Marka/Cinsi	No/Mkt./Ad.	Bedeli(TL)
Araç	RENAULT		3,830,000,000
		Kasko Sigorta Bedeli	3,830,000,000

EK TEMINATLAR

Tipi	Marka/Cinsi	No/Mkt./Ad.	Bedeli(TL)	Prim(TL)
Radyo Teyp				
Kolon				
Anfi				
Equalizer				
CD.player				

Yukarıda ek teminat olarak gösterilen cihazlar, aracın fabrika çıkışı standart aksamı olması halinde araç bedeli içinde, sonradan monte edilmiş ise değeri ayrıca belirtilmek kaydıyla, 'Ses Cihazları Klozu' hükümleri çerçevesinde poliçe teminatına dahildir.

MOTORLU ARACA VE SÜRÜCÜYE BAGLI HUKUKSAL KORUMA SIGORTASI TOPLAM TEMINAT LIMITLERI

-Olay Başına Azami Teminat	250,000,000
-Olay Başına Azami Avans Limiti	50,000,000
-Olay Başına Azami Kefalet Akçesi	75,000,000
-Sigorta Süresi içerisinde Azami ödeme Limiti	750,000,000

EK SÖZLESME MADDELERI
Sigara ve benzeri madde zararları
Yetkili olmayan kişilerce çekilme
Kıymet Kazanma Tenzili İstisnası

İNDIRIMLER	Oran(%)	PRIM INDIRIMI(TL)
Bayan Sürücü	5.0	9,192,000
	İNDIRIMLER TOPLAMI	9,192,000

GENEL SARTLAR
Motorlu Kara Taşıt Araçları kasko Sigortası Genel Şartları
Motorlu Kara Taşıt Araçları İhtiyari Mali Sor.Sig.Genel Şartları
Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları
Hukuksal Koruma Sigortası Genel Şartları
KLOZLAR
Hasarsızlık İndirimi/Hasarlılık Ek Primi Klozu
Ekli klozdaki Hasarlılık Ek Prim oranları kademeleri, (-1) için % 1 (-2) için %4, (-3) için %8, (-4) için %16 olarak değişmiştir.
Ses Cihazları Klozu
Anadolu Hizmet Klozu
Anadolu Hizmet Açıklamaları
özel İndirimler Klozu
Enflasyondan Korunma Klozu

Poliçe 5 sayfa, 1 asıl ve 1 kopya olarak düzenlenmiştir
-Devamı Var-

ANADOLU SİGORTA' YI SEÇTİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ. / THANK YOU FOR CHOOSING ANADOLU INSURANCE.

ANADOLU SİGORTA

TEL: [illegible]
FAX: [illegible]
GALATA V.D. [illegible]

ANADOLU ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ

[illegible]

ANADOLU INSURANCE COMPANY

ASIL

MOTORLU KARA TAŞITLARI BİRLEŞİK KASKO SİGORTA POLİÇESİ

Poliçe No : Müşteri No :

Kıymet Kazanma Tenzili İstisnası
Kasko Sigortası Genel Şartları'nın B.3.3.1.3 maddesi son paragrafı hükmü hilafına kasko sigortası temin edilmiş aracın maruz kalabileceği poliçe teminatına giren herhangi bir hasar sonucunda tespit olunacak hasar tutarından, onarım sonucu araçta meydana gelen kıymet artışı düşünülmeksizin tazminat aynen sigortalıya ödenecektir.
Motorlu Kara Taşıt Araçlarında Seyahat Eden Yolcular İle Sürücü ve Muavinlerin Ferdi-Kaza Sigortası Klozu

Kasko Kapsamındaki Değerler %100 Oranında Enflasyona Karşı Korumalıdır.
HUKUKSAL KORUMA SİGORTASI KLOZLARI
Teminat Kapsamı Klozu
Avukatlık Ücreti Klozu
Başarı Sansı Değerlendirme Klozu
Muafiyet Klozu
Kefalet (Teminatla Salıverme) Akçesi Klozu
Aşkın Gider Klozu

Poliçe 5 sayfa, 1 asıl ve 1 kopya olarak düzenlenmiştir
-Devamı Var-

ANADOLU SİGORTA' YI SEÇTİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ. / THANK YOU FOR CHOOSING ANADOLU INSURANCE.

98, 99, 101 ve 102' nci sayfalarda Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği'nden alınan veriler yer almakta olup bununla ilgili bulgular müteakip maddelerde açıklanmıştır :

4. 98' nci sayfada sigorta şirketlerinin 1996, 1997 ve 1998 yıllarına ait karşılaştırmalı üretim tablosu, 99' ncu sayfada ise hukuksal koruma poliçelerine ait karşılaştırmalı üretim tablosu yer almaktadır. Bu iki tablodan görüleceği üzere;

Yıl	**Prim Üretimi (Milyon TL)**	**H.K. Prim Üretimi (Milyon TL)**	**H.K. Prim Üretiminin Prim Üretimine Oranı (%)**
1997	241.615.789	152.831	0.063
1998	461.035.358	313.490	0.068

Anadolu Sigorta

Yıl	**Prim Üretimi (Milyon TL)**	**H.K. Prim Üretimi (Milyon TL)**	**H.K. Prim Üretiminin Prim Üretimine Oranı (%)**
1997	18.281.966	1.418	0.0077
1998	30.755.994	875	0.0028

Oyak Sigorta

Yıl	Prim Üretimi (Milyon TL)	H.K. Prim Üretimi (Milyon TL)	H.K. Prim Üretiminin Prim Üretimine Oranı (%)
1997	16.619.586	151.413	0.91
1998	32.981.334	312.615	0.95

HAYAT DISI TOPLAM

KARSILASTIRMALI ÜRETIM TABLOSU

(MILYON TL)

SIRKET ADI	ALINAN PRIM 1996	1997 ALINAN PRIM	1997 % ARTIS	1998 ALINAN PRIM	1998 % ARTIS	1998 PORTFÖY PAYI %
AGF. GARANTI	2,992,728	7,072,307	136.32	12,751,244	80.30	2.77
AGF GARANTI HAYAT	108,523	635,315	485.42	1,402,038	120.68	0.30
AKDENIZ (*)	245,802	810,391	229.69	8,869,831	994.51	1.92
AKSIGORTA	8,547,771	20,717,549	142.37	35,330,208	70.53	7.66
AKHAYAT	274,392	716,662	161.18	1,831,762	155.60	0.40
AMERICAN HOME	1,293,592	1,948,376	50.62	2,753,998	41.35	0.60
AMERICAN LIFE	68,310	121,723	78.19	249,065	104.62	0.05
ANADOLU	9,237,015	18,281,966	97.92	30,755,994	68.23	6.67
ANADOLU HAYAT	369,527	1,370,135	270.78	4,090,876	198.57	0.89
ANKARA	1,546,878	2,988,252	93.18	3,957,064	32.42	0.86
ASSITALIA (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AXA OYAK HAYAT	193,035	298,412	54.59	768,844	157.65	0.17
BASAK	9,027,422	16,896,230	87.17	27,008,005	59.85	5.86
BASAK HAYAT (*)	0	0	0.00	2,441,630	0.00	0.53
BATI	1,603,192	3,637,437	126.89	6,663,920	83.20	1.45
BAYINDIR	1,016,498	2,434,983	139.55	5,408,998	122.14	1.17
BAYINDIR HAYAT	314,838	1,258,490	299.73	3,518,355	179.57	0.76
BIRLIK	344,288	734,321	113.29	2,044,854	178.47	0.44
BIRLIK HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
COMMERCIAL UNION	3,480,896	6,963,193	100.04	12,953,578	86.03	2.81
COMM.UNION HAYAT	226,549	498,963	120.25	1,085,783	117.61	0.24
DEMIR	1,005,465	1,910,586	90.02	3,086,526	61.55	0.67
DEMIR HAYAT	301,960	1,003,539	232.34	2,693,773	168.43	0.58
DOGAN HAYAT (*)	0	0	0.00	882,925	0.00	0.19
EGE	681,712	1,270,277	86.34	2,492,327	96.20	0.54
EGS	191,141	1,097,864	474.37	2,563,236	133.47	0.56
EMEK	1,656,236	3,890,140	134.88	11,288,138	190.17	2.45
EMEK HAYAT (*)	636,137	1,658,741	160.75	0	-100.00	0.00
GENEL YASAM (*)	0	0	0.00	68,308	0.00	0.01
GENERALI	1,292,498	2,725,940	110.90	3,402,792	24.83	0.74
GÜNES	8,051,380	15,479,433	92.26	27,824,446	79.75	6.04
GÜNES HAYAT	503,669	1,218,541	141.93	2,790,558	129.01	0.61
GÜVEN	2,509,359	5,052,325	101.34	7,214,016	42.79	1.56
HALK	6,860,717	14,234,179	107.47	26,701,886	87.59	5.79
HALK YASAM	1,896,331	4,953,199	161.20	12,343,874	149.21	2.68
HUR	791,447	1,182,907	49.46	2,414,513	104.12	0.52
ISIK	1,251,848	4,280,041	241.90	6,904,148	61.31	1.50
IHLAS	1,358,946	3,522,150	159.18	8,194,732	132.66	1.78
IHLAS HAYAT	27,172	219,333	707.20	302,564	37.95	0.07
INAN	1,019,213	1,945,770	90.91	3,713,307	90.84	0.81
INTER (*)	0	423,764	0.00	3,578,813	744.53	0.78
ISVIÇRE	4,751,172	10,134,051	113.30	17,430,309	72.00	3.78
ISVIÇRE HAYAT	875,404	1,943,466	122.01	2,849,042	46.60	0.62
KAPITAL (*)	66,588	909,984	1,266.60	2,761,340	203.45	0.60
KOÇ ALLIANZ (*)	9,127,703	18,517,466	102.87	32,931,810	77.84	7.14
KOÇ ALLIANZ HAYAT (*)	1,226,087	3,698,361	201.64	8,976,027	142.70	1.95
MAGDEBURGER	1,801,233	3,311,466	83.84	4,042,965	22.09	0.88
MERKEZ	1,024,289	1,001,676	-2.21	1,445,694	44.33	0.31
NORDSTERN IMTAS (*)	2,162,552	4,148,723	91.84	8,311,182	100.33	1.80
NORDSTERN IMTAS HAYAT	139,596	427,199	206.03	1,038,780	143.16	0.23
OYAK	6,125,008	16,619,586	171.34	32,981,334	98.45	7.15
RAY	4,369,084	8,417,596	92.66	13,747,584	63.32	2.98
RUMELI	214,015	690,802	222.78	1,428,091	106.73	0.31
RUMELI HAYAT	2,704	5,166	91.05	30,116	482.97	0.01
SANKO (*)	0	520,487	0.00	2,137,994	310.77	0.46
SEKER	2,534,694	4,158,296	64.06	10,234,134	146.11	2.22
SEKER HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
TEB (*)	0	120,820	0.00	1,331,631	1,002.16	0.29
TICARET	946,735	1,898,047	100.48	2,746,707	44.71	0.60
TOPRAK	357,396	2,263,430	533.31	4,555,840	101.28	0.99
TOPRAK HAYAT (*)	0	0	0.00	1,392	0.00	0.00
T.GENEL	2,662,771	5,375,036	101.86	10,592,294	97.06	2.30
T.NIPPON	360,697	562,326	55.90	1,427,555	153.87	0.31
UNIVERSAL	1,000,548	2,052,009	105.09	5,090,582	148.08	1.10
UNIVERSAL HAYAT	494,358	1,386,360	180.44	2,596,027	87.25	0.56
TOPLAM	111,169,120	241,615,789	117.34	461,035,358	90.81	100.00

HUKUKSAL KORUMA

KARSILASTIRMALI ÜRETIM TABLOSU

(MILYON TL)

SIRKET ADI	ALINAN PRIM 1996	1997 ALINAN PRIM	1997 % ARTIS	1998 ALINAN PRIM	1998 % ARTIS	PORTFÖY PAYI %
AGF. GARANTI	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AGF GARANTI HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AKDENIZ (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AKSIGORTA	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AKHAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AMERICAN HOME	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AMERICAN LIFE	0	0	0.00	0	0.00	0.00
ANADOLU	0	1,418	0.00	875	-38.29	0.28
ANADOLU HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
ANKARA	0	0	0.00	0	0.00	0.00
ASSITALIA (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
AXA OYAK HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
BASAK	0	0	0.00	0	0.00	0.00
BASAK HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
BATI	0	0	0.00	0	0.00	0.00
BAYINDIR	0	0	0.00	0	0.00	0.00
BAYINDIR HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
BIRLIK	0	0	0.00	0	0.00	0.00
BIRLIK HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
COMMERCIAL UNION	0	0	0.00	0	0.00	0.00
COMM.UNION HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
DEMIR	0	0	0.00	0	0.00	0.00
DEMIR HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
DOGAN HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
EGE	0	0	0.00	0	0.00	0.00
EGS	0	0	0.00	0	0.00	0.00
EMEK	0	0	0.00	0	0.00	0.00
EMEK HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
GENEL YASAM (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
GENERALI	0	0	0.00	0	0.00	0.00
GÜNES	0	0	0.00	0	0.00	0.00
GÜNES HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
GÜVEN	0	0	0.00	0	0.00	0.00
HALK	0	0	0.00	0	0.00	0.00
HALK YASAM	0	0	0.00	0	0.00	0.00
HÜR	0	0	0.00	0	0.00	0.00
ISIK	0	0	0.00	0	0.00	0.00
IHLAS	0	0	0.00	0	0.00	0.00
IHLAS HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
INAN	0	0	0.00	0	0.00	0.00
INTER (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
ISVIÇRE	0	0	0.00	0	0.00	0.00
ISVIÇRE HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
KAPITAL (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
KOÇ ALLIANZ (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
KOÇ ALLIANZ HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
MAGDEBURGER	0	0	0.00	0	0.00	0.00
MERKEZ	0	0	0.00	0	0.00	0.00
NORDSTERN IMTAS (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
NORDSTERN IMTAS HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
OYAK	0	151,413	0.00	312,615	106.47	99.72
RAY	0	0	0.00	0	0.00	0.00
RUMELI	0	0	0.00	0	0.00	0.00
RUMELI HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
SANKO (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
SEKER	0	0	0.00	0	0.00	0.00
SEKER HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
TEB (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
TICARET	0	0	0.00	0	0.00	0.00
TOPRAK	0	0	0.00	0	0.00	0.00
TOPRAK HAYAT (*)	0	0	0.00	0	0.00	0.00
T.GENEL	0	0	0.00	0	0.00	0.00
T.NIPPON	0	0	0.00	0	0.00	0.00
UNIVERSAL	0	0	0.00	0	0.00	0.00
UNIVERSAL HAYAT	0	0	0.00	0	0.00	0.00
TOPLAM	0	152,831	0.00	313,490	105.12	100.00

5.101'nci sayfada sigorta şirketlerinin 1998 yılına ait primler, hasarlar ve saklama payları tablosu, 102'nci sayfada ise hukuksal koruma poliçelerine ait primler, hasarlar ve saklama payları tablosu yer almaktadır. Bu iki tablodan görüleceği üzere;

Ödenen Hasar (Milyon TL)	**H.K.Ödenen Hasar (Milyon TL)**	**H.K.da Ödenen Hasarın Toplam Ödenen Hasara Oranı (%)**
263.207.033	39	0.000015

Anadolu Sigorta

Ödenen Hasar (Milyon TL)	**H.K.Ödenen Hasar (Milyon TL)**	**H.K.da Ödenen Hasarın Toplam Ödenen Hasara Oranı (%)**
16.298.133	--	--

Oyak Sigorta

Ödenen Hasar (Milyon TL)	**H.K.Ödenen Hasar (Milyon TL)**	**H.K.da Ödenen Hasarın Toplam Ödenen Hasara Oranı (%)**
18.019.084	39	0.0002

HAYAT DISI TOPLAM

ALINAN PRIMLER, HASARLAR VE SAKLAMA PAYLARI

(MILYON TL)

SIRKET ADI	ALINAN PRIMLER	ÖDENEN HASAR	MUALLAK HASAR KARSILIGI	REASÜRÖRE DEVREDILEN PRIMLER	SAKLAMA PAYI	
					TL	%
AGF-GARANTI	12,751,244	7,680,747	3,177,386	6,585,130	6,166,114	48 36
AGF-GARANTI HAYAT	1,402,038	1,339,977	26,387	998,385	403,653	28 79
AKDENIZ	8,869,831	2,573,415	1,519,067	1,584,300	7,285,531	82 14
AKSIGORTA	35,330,208	28,667,623	8,580,111	18,686,580	16,643,628	47 11
AKHAYAT	1,831,762	1,048,546	142,283	721,325	1,110,437	60 62
AMERICAN HOME	2,753,998	1,424,821	432,009	1,715,189	1,038,809	37.72
AMERICAN LIFE	249,065	180,884	2,038	0	249,065	100.00
ANADOLU	30,755,994	16,298,133	7,662,269	9,339,248	21,416,746	69 63
ANADOLU HAYAT	4,090,876	2,248,010	204,652	1,260,172	2,830,704	69.20
ANKARA	3,957,064	2,568,210	1,504,107	1,034,243	2,922,821	73.86
ASSITALIA	0	0	0	0	0	0 00
AXA OYAK HAYAT	768,844	574,832	30,269	386,270	382,574	49.76
BASAK	27,008,005	17,540,848	5,193,692	11,470,438	15,537,567	57.53
BASAK HAYAT	2,441,630	853,817	6,751	1,583,423	858,207	35 15
BATI	6,683,920	4,167,161	807,675	3,657,240	3,006,680	45.12
BAYINDIR	5,408,998	2,737,310	1,248,705	1,843,616	3,565,382	65 92
BAYINDIR HAYAT	3,518,355	1,979,655	144,509	863,745	2,654,610	75 45
BIRLIK	2,044,854	979,496	305,670	779,927	1,264,927	61 86
BIRLIK HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
COMMERCIAL UNION	12,953,578	6,743,889	1,066,066	3,738,958	9,214,620	71 14
COMM.UNION HAYAT	1,085,783	820,135	80,553	494,506	591,277	54 46
DEMIR	3,086,526	1,653,137	474,521	1,007,714	2,078,812	67.35
DEMIR HAYAT	2,693,773	1,647,481	286,506	1,895,669	798,104	29.63
DOGAN HAYAT	882,925	223,731	76,437	697,496	185,429	21.00
EGE	2,492,327	1,160,840	942,351	1,220,703	1,271,624	51.02
EGS	2,563,236	1,222,429	353,432	1,278,592	1,284,644	50.12
EMEK	11,288,138	5,873,860	894,518	4,090,757	7,197,381	63 76
EMEK HAYAT	0	0	0	0	0	0 00
GENEL YASAM	68,308	1,332	0	2,247	66,061	96.71
GENERALI	3,402,792	2,092,297	2,579,660	2,706,528	696,264	20 46
GÜNES	27,824,446	14,289,288	3,614,695	10,183,468	17,640,978	63 40
GÜNES HAYAT	2,790,558	2,177,270	76,880	1,610,316	1,180,242	42.29
GÜVEN	7,214,016	5,126,079	1,215,334	1,750,432	5,463,584	75.74
HALK	26,701,886	15,584,061	3,645,787	11,956,361	14,745,525	55.22
HALK YASAM	12,343,874	7,891,848	783,339	430,174	11,913,700	96.52
HÜR	2,414,513	1,226,884	1,087,618	1,494,011	920,502	38 12
ISIK	6,904,148	4,143,622	1,088,378	2,110,397	4,793,751	69 43
IHLAS	8,194,732	3,963,863	749,013	3,805,234	4,389,498	53.56
IHLAS HAYAT	302,564	247,128	2,346	193,552	109,012	36.03
INAN	3,713,307	2,195,114	737,561	1,704,652	2,008,655	54.09
INTER	3,578,813	857,140	266,514	2,483,279	1,095,534	30.61
ISVIÇRE	17,430,309	10,009,890	5,494,000	8,484,040	8,946,269	51.33
ISVIÇRE HAYAT	2,849,042	2,245,589	228,850	1,549,981	1,299,061	45.60
KAPITAL	2,761,340	1,182,836	552,467	1,742,176	1,019,164	36.91
KOÇ ALLIANZ	32,931,810	15,235,266	6,745,446	12,467,025	20,464,785	62.14
KOÇ ALLIANZ HAYAT	8,976,027	6,564,688	92,098	4,526,976	4,449,051	49.57
MAGDEBURGER	4,042,965	3,959,914	1,450,025	977,432	3,065,533	75.82
MERKEZ	1,445,694	909,329	237,467	877,647	568,047	39.29
NORDSTERN IMTAS	8,311,182	3,930,748	1,386,391	2,612,319	5,698,863	68.57
NORDSTERN IMTAS HAYAT	1,038,780	742,456	28,595	522,324	516,456	49.72
OYAK	32,981,334	18,019,084	5,069,469	7,316,454	25,664,880	77.82
RAY	13,747,584	7,783,296	3,433,569	8,010,256	5,737,328	41.73
RUMELI	1,428,091	39,739	253,920	1,217,988	210,103	14.71
RUMELI HAYAT	30,116	4,552	0	14,676	15,440	51.27
SANKO	2,137,994	844,769	395,439	1,235,519	902,475	42.21
SEKER	10,234,134	5,661,150	1,011,697	3,199,118	7,035,016	68 74
SEKER HAYAT	0	375	222	0	0	0.00
TEB	1,331,631	185,772	109,994	1,023,126	308,505	23.17
TICARET	2,746,707	1,953,467	572,904	950,034	1,796,673	65 41
TOPRAK	4,555,840	2,856,112	1,025,432	3,353,142	1,202,698	26.40
TOPRAK HAYAT	1,392	0	0	672	720	51.72
T.GENEL	10,592,294	4,506,704	2,060,581	3,984,237	6,608,057	62.39
TÜRK NIPPON	1,427,555	469,066	221,718	1,012,063	415,492	29.11
UNIVERSAL	5,090,582	2,327,976	845,561	2,766,434	2,324,148	45.66
UNIVERSAL HAYAT	2,596,027	1,769,342	145,192	1,266,555	1,329,472	51.21
TOPLAM	461,035,358	263,207,033	82,370,125	186,474,471	274,560,888	59.55

HUKUKSAL KORUMA

ALINAN PRIMLER, HASARLAR VE SAKLAMA PAYLARI

(MILYON TL)

SIRKET ADI	ALINAN PRIMLER	ÖDENEN HASAR	MUALLAK HASAR KARSILIGI	REASÜRÖRE DEVREDILEN PRIMLER	SAKLAMA PAYI	
					TL	%
AGF-GARANTI	0	0	0	0	0	0.00
AGF-GARANTI HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
AKDENIZ	0	0	0	0	0	0.00
AKSIGORTA	0	0	0	0	0	0.00
AKHAYAT	0	0	0	0	0	0.00
AMERICAN HOME	0	0	0	0	0	0.00
AMERICAN LIFE	0	0	0	0	0	0.00
ANADOLU	875	0	0	0	875	100.00
ANADOLU HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
ANKARA	0	0	0	0	0	0.00
ASSITALIA	0	0	0	0	0	0.00
AXA OYAK HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
BASAK	0	0	0	0	0	0.00
BASAK HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
BATI	0	0	0	0	0	0.00
BAYINDIR	0	0	0	0	0	0.00
BAYINDIR HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
BIRLIK	0	0	0	0	0	0.00
BIRLIK HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
COMMERCIAL UNION	0	0	0	0	0	0.00
COMM.UNION HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
DEMIR	0	0	0	0	0	0.00
DEMIR HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
DOGAN HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
EGE	0	0	0	0	0	0.00
EGS	0	0	0	0	0	0.00
EMEK	0	0	0	0	0	0.00
EMEK HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
GENEL YASAM	0	0	0	0	0	0.00
GENERALI	0	0	0	0	0	0.00
GÜNES	0	0	0	0	0	0.00
GÜNES HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
GÜVEN	0	0	0	0	0	0.00
HALK	0	0	0	0	0	0.00
HALK YASAM	0	0	0	0	0	0.00
HÜR	0	0	0	0	0	0.00
ISIK	0	0	0	0	0	0.00
IHLAS	0	0	0	0	0	0.00
IHLAS HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
INAN	0	0	0	0	0	0.00
INTER	0	0	0	0	0	0.00
ISVIÇRE	0	0	0	0	0	0.00
ISVIÇRE HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
KAPITAL	0	0	0	0	0	0.00
KOÇ ALLINZ	0	0	0	0	0	0.00
KOÇ ALLIANZ HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
MAGDEBURGER	0	0	0	0	0	0.00
MERKEZ	0	0	0	0	0	0.00
NORDSTERN IMTAS	0	0	0	0	0	0.00
NORDSTERN IMTAS HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
OYAK	312,615	39	0	0	312,615	100.00
RAY	0	0	0	0	0	0.00
RUMELI	0	0	0	0	0	0.00
RUMELI HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
SANKO	0	0	0	0	0	0.00
SEKER	0	0	0	0	0	0.00
SEKER HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
TEB	0	0	0	0	0	0.00
TICARET	0	0	0	0	0	0.00
TOPRAK	0	0	0	0	0	0.00
TOPRAK HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
T.GENEL	0	0	0	0	0	0.00
TÜRK NIPPON	0	0	0	0	0	0.00
UNIVERSAL	0	0	0	0	0	0.00
UNIVERSAL HAYAT	0	0	0	0	0	0.00
TOPLAM	313,490	39	0	0	313,490	100.00

6.98, 99, 101 ve 102'nci sayfalarda yer alan tablolardan yararlanarak 1998 yılı hasar / prim oranları tablolarını da şu şekilde oluşturabiliriz:

Prim Üretimi (Milyon TL)	**Ödenen Hasar (Milyon TL)**	**Hasar/Prim Oranları**
461.035.358	263.207.033	0.57

H.K. Prim Üretimi (Milyon TL)	**H.K. Ödenen Hasar (Milyon TL)**	**H.K. Hasar/ Prim Oranları**
313.490	39	0.00012

4, 5 ve 6'ncı maddelerle ilgili olarak söyleyebiliriz ki: Türkiye'de hali hazır şekliyle hukuksal koruma sigortası prim üretimi, hasar ödemesi ve hasar / prim oranı düşük bir sigorta türüdür.

7.Ülkemizde yaygınlaşmış bir poliçe olmasa da, 105'nci sayfadaki yazı ve bunu takip eden 106-110'ncu sayfalarda yer alan evraklardan görüleceği üzere hukuksal koruma sigortası pek çok ülkede yaygın kullanımı olan ve kişileri hak aramaya teşvik edici yanı ile aynı zamanda adaletin gerçekleşmesine de katkıda bulunan bir poliçe şeklidir. Bahse konu evraklardan anlaşılacağı üzere, yurt dışında hukuksal koruma sigortası bulunan sigortalı ile Türkiye'de zorunlu mali

sorumluluk sigortası bulunan sigortalının karıştığı trafik kazasında kusur tamamen hukuksal koruma sigortası bulunan sigortalıya verilmiş fakat kendisi bu kusuru kabul etmediğinden ilgili mahkemede dava açılmıştır (bu ülkemizde örneğine sık rastlanmayan bir davranış türü olup, kişiye bu türlü davranma cesaretini veren yegane unsur sahip olduğu poliçedir). Bu dava neticesinde kusur oranları tamamen değişmiş; ilk trafik kaza raporunda kusursuz olduğu belirtilen kişi asli kusurlu görülerek kusurun 5/8'i bu kişiye, ilk trafik kaza raporunda tamamen kusurlu görülen kişi ise ikinci derecede kusurlu görülerek kusurun 3/8'i bu kişiye verilmiştir.

AVUS LİMİTED ŞİRKETİ
SİGORTACILIK HİZMETLERİ

Ticaret Sicil Nr. : 224332 - 171894
Telefax : (0 212) 234 11 45
Telefon : (0 212) 246 41 83 - 240 32 13
233 24 51
Adres : Cumhuriyet Caddesi
No: 101 Sibel Apt. Kat: 8
80230 - Elmadağ - Şişli
İSTANBUL

GÜVEN SİGORTA A.Ş
BANKALAR CAD. NO:122-124

KARAKÖY İ. TAAHHÜTLÜ
İSTANBUL TÜ:0232/98

Dosya Numaranız / Ihre Zeichen: Hasar Servisi
Poliçe No: 203505

Dosya Numaramız / Unser Zeichen: TÜ:0232/98/KK/GK

İstanbul: 08.10.1999

ÖZÜ: ÜNAL / SİLİFKE BELEDİYESİ
Kaza Tarihi: 16.07.1998

NRS Hukuki Himaye Sigorta Şirketine Sigortalı bulunan 16.07.1998/tarihinde Silifke'de plakalı aracı ile yukarıda gösterilen poliçe nosu ile Şirketinize Sigortalı bulunan plakalı yönetimindeki plakalı araç ile bir trafik kazasına karışmış ilk trafik kaza raporunda kusur tamamen verilmiş fakat kendisi kusuru kabul etmediğinden Silifke Asliye Ceza Mahkemesinde dava açılmış ve dava neticesinde İTÜ'nün raporuna göre Sigortalınız araç sürücüsü 5/8 oranında kusurlu bulunmuş ve bu kusur oranları üzerindende ceza davası neticelenmiştir. plakalı araç ağır hasar görmüş bulunduğundan Gümrüğe terkedilmiştir. Raiç bedeli bulunan 9.000.-HFL'nin 5/8 kusura göre 5.625.-HFL muhadilin olan 1.263.200.000.-TL. Azami poliçe teminatınızın geçmiş bulunduğundan poliçe teminatınız bulunan 500.000.000.-TL'nın ödenmesini rica eder, cevaplarınızı bekleriz.

Saygılarımızla,

AVUS LİMİTED ŞİRKETİ

EK: Poliçeni Kopyası.
Trafik Kaza Raporu.
Kusur ile alakalı Bilirkişi raporu.
Ceza Kararı.
Eksper Raporu.
Hasarlı Fotoğraf kopyaları.
Trafik Ruhsat Koyası.
Vekalet.
Sigortalınız araca ait Ruhsat Kopyası.

GÜVEN SİGORTA T.A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
11 [illegible] 1999
Sayı: [illegible] 3

İGEL- Silifke Bölge Trf. Dnt. İst. A. Müd.

KAZA SIRA NO: 116

KAZANIN MEYDANA GELDİĞİ İL YOL NUMARASI: D.400

TRAFİK KAZASI TESPİT TUTANAĞI

BÖLÜM I - KAZANIN YERİ VE ZAMANI

a) KAZANIN OLDUĞU YER: İGEL SİLİFKE

b) KAZANIN YERİ: MİLSALDIN MAHAL: Silifke; MİLSALDIN MAHAL BİRİ: Erdemli; SABİT NOKTA: 400+17 / 003 / 400+00

16.07.08 Perşembe 15.00

BÖLÜM II - KAZAYA ETKİ EDEN FAKTÖRLER

a) TRAFİK IŞIĞI [2]
b) BANKET [4] Genişliği 3 m
c) YAYA KALDIRIMI [2]
d) YOL ŞERİDİ ÇİZ. [1]
e) AYDINLATMA [1]
f) YOLDA ÇALIŞMA [2]
g) TRAFİK İŞLELİ. [2]

b) TRAFİĞİ TANZİM EDEN GÖREVLİ: 01 Var 02 Yok [2]

i) GÜN DURUMU: 01 Gündüz 02 Gece 03 Alacakaranlık [1]

j) HAVA DURUMU: 01 Açık [1] 02 Duman 03 Yağmurlu 04 Karlı 05 Sisli 06 Fırtınalı 07 Tipili

BÖLÜM III- KAZANIN OLUŞ ŞEKLİ

a) KAZANIN ANA ŞEKLİ [2]

b) KAZANIN ALT OLUŞ ŞEKLİ [1]

BÖLÜM IV- YOL DURUMU

a) YOLUN YERİ: 01 Tek Yönlü 02 Çift Yönlü [1]

b) YOLUN YÜZEY YÖ: 01 Kuru 02 Islak 03 Çamurlu 04 Karlı 05 Buzlu 06 Yağlı [1]

c) YOLUN KAPLAMA CİNSİ [2]: 01 Beton 02 Asfalt 03 Parke 04 Stabilize 05 Toprak Yol

d) YOL KUSURLARI: 01 Köprü Çökmesi 02 Yol Çökmesi 03 Duşun Bankası 04 Yol Sathında Geçişsiz Malzeme 05 Yoldaki Mevcut Çukur 06 İşaretlerin Eksikliği 07 Yol Üzerinde ve Kenarında Görüşü Kısaltıyan Engel Bulunması 08 Yolaktaki Eğri

e) YOLUN GEOMETRİK ÖZELLİĞİ [7]: 01 Düz Yol 02 Hafif Virajlı 03 Üçlü Kavşak 04 Diğer Kavşak 05 Köprü Üstü 06 Tünel Altı 07 Menfez Üstü 08 Tepe Üstü 09 Kasis 10 Bağlantı Yolu 11 Kontrollü Demiryolu Geçişi 12 Kontrolsüz Demiryolu Geçişi 13 Dar Yol 14 Sert Virajlı 15 Dörtlü Kavşak 16 Ölüm Geçidi 17 Yaya Geçidi 18 Alt - Üst Geçit 19 Dar Köprü 20 Servis Yolu 21 Geçiş Yolu 22 Yol İnş. Bölg.

BÖLÜM V- KAZAYA KARIŞAN ARAÇLAR

Araç No	Plakası	Aracın Cinsi	Modeli Markası	Kullanma Amacı	Taşıt Sahibinin Adı Soyadı	Mahal Hasarı (Metre TL)	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	Aracın Kusurlu Olup Olmadığı	İstiap Haddi Aşılmış İse Tek	İstiap Haddi Aşılmış İse Yolcu
1		16	1991 Ford	[1]		950											
2		[2]	1997 Tofaş	[2]		50											
3																	
4																	

ARACA AİT KUSURLAR: 01 Kuz. Fren 02 Kuz. Göz 03 Kuz. Motor 04 Kuz. Teker 05 Şalt Kontrolü 06 Kuz. Farlar 07 Diğer Işık Kuz. 08 Kuz. Kaçı 09 Kuz. Gaz Tekleyiş 10 Dorsek Kilitsizlik 11 Lastik Patlaması 12 Aks Kırılması 13 Şanzımanın Vites Arızası 14 Kuz. Direksiyon

ARACIN İDZİ Tescil Belgesi İptal Edildi mi

BÖLÜM VI- KAZAYA KARIŞAN SÜRÜCÜLER

Araç No	Sürücünün Adı Soyadı	Yaşı	Cinsiyeti 1 E 2 K	Tabiyeti	Öğrenim Durumu	Sürücü Belgesi				Emniyet Kemeri 1 Takılı 2 Değil	Alkolmetre Test Sonucu (PTKOMAL)	Kaza Sonucu 1 Ölü 2 Yaralı	İlk Yardım 1 S. Ölü 2 Pulu 3 Yaralılığı	Sürücü Kusurları Asli Kusur	Sürücü Kusurları Tali Kusur
		36	[1]	T.C.	[2]	[1]	[2]	Hollanda Sgravenhage	006187251	[1]	—	[ ]	[X]	[X]	[ ]
		54	[1]	T.C.	[1]	[E]	[1]	İGEL	17005	[ ]	—	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
			[ ]		[ ]	[ ]	[ ]			[ ]		[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
			[ ]		[ ]	[ ]	[ ]			[ ]		[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

SÜRÜCÜ KURSLARI

A) Asli Kusurlar

01 Kırmızı Işık Tesbit İşaretlerinde Veya Yetkili Memurun Dur İşaretinde Geçme
02 Lütfen Çizgisiz Trafik İşaretli Dokuzun Karşısında Veya Dökümünün Karşısında Karşı Yönden Gelen Trafiğin Kullanılan Şerit, Hareket ve Dağılımlı Yollarında Gitme
03 Sağdan Fazla Şerit Sağ Yollarında, Karşı Yönden Gelen Trafiğin Kullanılan Şerit veya Yol Dökümünü Gitme
04 Arkadan Çarpma
05 Geçişe Yanağı Olan Yerlerde Geçme
06 Doğrultu Değiştirme Manevralarını Yanlış Yapma
07 Serite Tecavüz Etme
08 Karşılaşmada Geçiş Öncelikleri Uymama
09 Kaçınmanın Dar Olduğu Yerlerde Geçiş Önceliğine Uymama
10 Manevralarını Durmadan Gemi Şöntrama Uymama
11 Yerleşim Dokusu Dışındaki Karşılaşmanın Taşıt Yolu Üzerinde, Zorunlu Haller Dışında Park Etme veya Durdurma ve Her Durumda Gerekli Tedbirleri Almama
12 Park İçin Ayrılmış Yerlerde veya Taşıt Yolu Dışında Karşılaşı Uygun Olarak Park Emniyet Aralığına Geçmeme

B) Tali Kusurlar

01 Dur İşaretinde Durmama
02 Hatalı Şekil Veya Yerlerde Yön ve Yolcu Alma
03 Hatalı Şekil Veya Yerde Yön ve Yolcu Taşıma
04 Trafiğe Sıkı Girmeyen Araçta Yolu Devam Etme
05 Uykunuz, Yorgun, Hasta, Dalgın Olarak Araç Kullanma
06 Karşılaşma Halinde Veya Şeher İçinde Sollakılır Yasaklara Riayet Hürmetini Kullanmama
07 Araçta Reflektör Bulundurma
08 Araçta Çakılar Halde, Takoz, Zarar Bulundurma
09 Alkolü Olarak Araç Kullanma
10 Ayrı Hızla Araç Kullanma

106

BÖLÜM VII - KAZAZEDELER (YOLCU VE YAYALAR)

ARAÇ NO.	KAZAZEDENİN ADI-SOYADI	YAŞI	CİNSİYETİ 1 E 2 K	TARİYETİ	KAZAZEDE 1 Yolcu 2 Yaya	KUSURU 1 Taksiri 2 T. Değil	KAZA SONUCU 1 Ölü 2 Yaralı	ILK YARDIM 1 Sahıs 2 Hast. 3 Yaralıevi	KUSURU AİT 1. Kısmen	KUSURU AİT 2 Kısmen
1		44	1	T.C.	1	1	2	3		
1		60	1	T.C.	1	1	2	3		

YOLCUYA AİT KUSURLAR

YAYAYA AİT KUSURLAR

BÖLÜM VIII - KAZA SONUCU

KAZAZEDE	ÖLÜ	YARALI
SÜRÜCÜ		
YOLCU		9
YAYA		
TOPLAM		2
TOPLAM TEDAVİ	1.000.-	

SIGORTA BİLGİLERİ

Sıra No	Şirketi	Poliçe No	Poliçe Türü
1	Uniparat	9-6-1999	4190304
2	Güvenslp	4.01.1999	1000826

BÖLÜM IX-SÜRÜCÜ ADRESLERİ

SÜRÜCÜNÜN ADRESLERİ

Suduraği Kasabası KARAMAN

Gazi mah. 46 Sok. No=6 SİLİFKE/İÇEL

KAZANIN ÖZETİ

16.02.1998 günü saat 15⁰⁰ civarında Silifkeden Erdemli ilçesi istikametine 3 km. çift yol bitiminde meydana gelen yaralanmalı ve maddi hasarla neticelenen Trafik kazasında;

Hollanda plaklı H.Oto sürücüsü Silifkeden Erdemli istikametine seyir sırasında bahse konu kavşağa geldiğinde plaka sayılı Çöp arabası sürücüsü ünlülere ait Petrol Ofisinden çıkıp Silifke istikametine dönüş yapmak istediği sırada, Arkasından gelmekte olan bahse konu H.Oto'nun çöp kamyonunun sol arka köşesinden ve solarka yardan karşılıklı çarpması sonucu yaralanmalı ve maddi hasarla neticelenen Trafik kazası meydana gelmiştir.

Bu kazanın oluşumunda Hollanda Plaklı H.Oto sürücüsü; 2918 sayılı K.T.Kanun 84. maddesinde yer alan asli kusurlardan sayılan 04 (Arkadan çarpma) kodunu ihlal ettiğinden Birinci derecede kusurludur Diğer sürücü olay yeri incelemesinde herhangi bir kusur ve kabahatli olmadığı anlaşılmıştır 16.02.1998

KAZA YERİ KROKİSİ

Karaman Kol.

Silifke

Erdemli

Ekoem A.Ş.

Çöp Kamyonu

Hollanda Plaklı H.Oto

Çöp Kamyonu

Hollanda Plaklı H.Oto

BAYKAL

ÖLÇEK

İşbu tutanak 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 84. maddesi uyarınca ... esas olmak üzere tanzim edilmiştir

TUTANAĞI TANZİM EDENLERİN

Adı ve Soyadı: İsmail SEVİNREC / Nazım YİĞİT

Rütbesi: Polis Memur / Polis Memur

Sicil No: 7792 / 99337

Tanzim Tarihi: 16.02.1998

Sarıyer Asliye Ceza Hakimliğine

Bilirkişi Raporu

Dosya No : 1999-285 Tal.
Esas : Silifke As. Ceza Mah.
1998/425

OLAY-

16.07.1998 günü saat 15.00 sıralarında, sanık sürücü yönetiminde bulunan plakalı çöp kamyonu ile Silifke-Erdemli yolunda 3. km'deki Ünlüler Petrol Ofisi'nden çöp alarak yola girip biraz ileride bulunan orta röfüj aralığına doğru sola dönüşe geçtiği sırada arka tarafından sol şerit üzerinden gelmekte olan diğer sanık idaresindeki plakalı otomobil ile çarpışmıştır. Kazada iki kişi yaralanmıştır.

BİLİRKİŞİDEN SORULAN-

Kazanın meydana gelmesinde sanıkların kusur durumlarının tespiti.

İNCELEME VE MÜTALAA-

A- Trafik Kazası Tespit Tutanağı ile ifadelerden kazanın açıklanan şekilde meydana geldiği anlaşılmaktadır. Kaza yerinde yol düz olup orta röfüjle her biri 8 m'lik iki platforma ayrılmıştır. Yolun zemini asfalt, olay anında kuru, görüş açıktır. Otomobil önce 10 m'lik fren izi bırakmış daha sonra frensiz olarak ilerlemiş ve daha sonra 5 m'lik fren izi bırakarak yolun soluna 2.5 mesafede kamyonun arka sol tekerlek kısmına çarpmıştır.

B- Kamyonun şoförü sanık . sağ tarafta bulunan akaryakıt istasyonundan yola giriş yaptığı sırada arkadan gelen trafiğe göre emniyetli bir durum bulunmadığı halde sol taraftaki orta röfüj başına doğru çapraz vaziyette ilerleyerek arka taraftan sol şeridi takiben gelmekte olan diğer sanık önünü emniyetsiz şekilde kesmiştir. Sanık dönüş yaparken arkadan gelip düz olarak seyreden diğer araca ait ilk geçiş hakkında riayet etmemiştir. Bu bakımdan kazada birinci derecede kusurlu bulunmaktadır. Kendisi ve aracında bulunan şahitler, yola girdikleri sırada, diğer aracın uzak mesafede olduğunu beyan etmişlerse de durumun böyle olmadığı, kendisini diğer aracın önüne yakın mesafeden tehlikeli bir giriş yaptığı kazanın vukuu ile sabittir.

C- Sanık akaryakıt istasyonu ve orta röfüj aralığı bulunan kaza yerine yaklaşırken hızını yeterli derecede azaltmamakla tedbirsiz davranmış olup Trafik Kanununun 52. Maddesine aykırı düşen bu davranış sebebiyle ikinci derecede kusurlu görülmektedir.

D- Önceki bilirkişi raporunda sanık diğer aracı yakından takip ettiği kabul edilerek bu sürücu tek ve tam kusurlu görülmüştür. Ancak olay bu şekilde olmamıştır. Sanık diğer aracı yakından takip etmesi gibi bir durum söz konusu olmayıp bu sanığın önü diğer sanık tarafından verev şekilde kesilmiştir. Nitekim sanık olayı takiben verdiği ifadesinde diğer aracın gelişine göre son anda sola dönüşten vazgeçip direksiyonu normal istikamete toparlamaya

çalıştığını bildirmiştir. Bu sanık son anda sağına kırmış da olsa daha önce, diğer sanığın önünü verev olarak kesmiştir.

SONUÇ–

Yukarıda açıklanan hususlara göre kazanın meydana gelmesinde,

a- Sanık birinci derecede ve 5/8 (sekizde BEŞ),

b- Sanık 3/8 (sekizde ÜÇ) nispetlerinde kusurlu bulundukları kanaat olarak takdirinize saygıyla arz olunur.

23.06.1999

Bilirkişi	**Bilirkişi**	**Bilirkişi**
Prof.Dr.Müh.	Dr.Yük.Müh	Dr.Yük.Müh.
Nadir YAYLA	Faik İYİNAM	Şükriye DİLAVER

İstanbul Teknik Üniversitesi Karayolu ve Trafik Öğretim Elemanları

T.C.
SİLİFKE
ASLİYE CEZA MAHKEMESİ

K A R A R

ESAS NO : 1998/425
KARAR NO : 1999/356
C.SAV.ES.NO : 1998/653

HAKİM : NALAN KIRIBRAHIM 29204
C.SAVCISI : HASAN MUTLU ALTUN 40108
KATIP : İLYAS KOROĞLU 439

DAVACI : K.H.
MAĞDURLAR : 1- Hacı Bekir oğlu 1954.d.lu Karaman Merkez Sudurdağı köyünde oturur.
2- Cemal oğlu 1958 d.lu Ereğli Süleyman Çelebi mah.de oturur.
SANIKLAR : 1- İsmail ve Lütfiye oğlu 1962 d.lu Karaman Merkez Sudurağı kasabası nüf.k.lı aynı yerde oturur.
2- Mustafa ve Elife oğlu 1944 d.lu Silifke Kavak ky.nüf.k.lı halen Gazi mah.si 46.sok. no: 6 da oturur.
VEKİLİ : AV. AYŞE DOĞAN, Silifke (Sanık vekili)
SUÇ : TEDBİRSİZLİK VE DİKKATSİZLİKLE YARALAMAYA SEBEBİYET VERMEK.
SUÇ TARİHİ : 16.7.1998
DAVA TARİHİ : 7.8.1998
KARAR TARİHİ : 9.9.1999

Yukarıda açık kimliği yazılı sanıklar hakkında mahkememize açılan kamu davasının mahkememizde yapılan açık yargılaması sonunda;

G.DÜŞÜNÜLDÜ:

Hernekadar sanıklar hakkında atılı suçlardan kamu davası açılmış isede, mağdur 1 hafta, Mağdur 7 gün iş ve gücünden kalacak şekilde yaralandıkları olayda, sanık 1 derecede 5/8 oranında, sanık 3/8 oranında kusurlu bulundukları, mağdurların şikayetçi olmadıkları, eylemin bu hali ile TCK. 565. mad.sinde düzenlenen tehlikeli vasıta kullanma suçuna dönüştüğü, bu suçunda ön ödemeye tabi suçlardan olduğu, suç tarihinden bu tarafa da TCK. 102/6, 105/2.mad.lerindeki 1 yıllık azami zaman aşımı süresinin dolduğu iddia, savunma, tanık anlatımları, bilirkişi raporu, bilirkişi kurul raporu ve tüm dosya kapsamı ile anlaşıldığından sanık hakkında açılan kamu davasının TCK. 102/6, 105/2. mad.si gereği ortadan kaldırılmasına karar vermek gerektiği kanaatine varılmıştır.

H Ü K Ü M / Yukarıda açıklandığı üzere;

TCK. 102/6 ve 105/2.mad.leri gereği sanıklar hakkındaki kamu davasının ORTADAN KALDIRILMASINA,

Yargılama giderlerinin kamu üzerinde bırakılmasına,

Yasa yolları açık olmak üzere C.Savcısı Hasan Mutlu Altun'un huzuru ile sanıkların ve sanık vekili Av. Ayse Doğan'ın yokluğunda talebe uygun verilen karar açıkca okundu anlatıldı.

9.9.1999

KATIP

HAKİM 29204

5. TARTIŞMA

Toplum hayatının devam edebilmesi bu hayatın kurallarla donatılmasıyla mümkündür. Bu kuralların bir bölümünü hukuk kuralları oluşturur ki bunlar kişilerin hak ve yetki sınırlarını belirler. Hakkı ihlal edilen kimse, hakkına sahip olabilmek için devletin yargı organlarına başvurabilir. Devletin sunduğu bu hizmet kural olarak parasızdır, ancak gereksiz yere dava açılmasını önlemek için yapılacak giderlerin bir kısmına kişilerin katılması uygun telakki edilmiştir. Haklarına kavuşmak isteyenler hukuk dünyasına yabancı olduklarından dolayı çoğu kez avukatlık müessesesinden yararlanmak zorundadırlar. Davalı pozisyonunda olanın da bazı harcamaları vardır; avukat tutmak, bilirkişi, delillerin ikamesi ... Bu harcamalar geçici değildir. Ayrıca davayı kaybeden kimse, kendi masraflarını geri alamadığı gibi, yargılama harç ve giderleri kural olarak davayı kaybeden tarafa yükletileceğinden (HUMK. m. 417,1) karşı tarafın yaptığı masraflardan da sorumlu tutulabilir (9). Davanın açılmasıyla doğan mali yükümlülükler ve bunlardan sorumlu tutulabilme korkusu düşük gelirli kimselerin en fazla haklı olduklarına inandıkları durumlarda bile haklarını yargı yoluyla talep etmekten vazgeçmelerine, ekonomik yönden

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

daha güçlülerin haksız taleplerine boyun eğmelerine neden olmaktadır. İnsanların hukuktan kaçmaları sonucunda ise, hukukun gerçek amacı kaybolmakta, toplum hukuk toplumu olmaktan çıkmaktadır (28).

Sosyal hukuk devletinin gerçekleştirmeyi hedeflediği amaçlardan birisi de, hak aramada ortaya çıkan eşitsizlikleri önlemektir. Anayasamız 36. Maddesinde " Herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir " ifadesiyle hak arama özgürlüğünü düzenlemiştir. Ancak, bir hakkın tanınması ile gerçekleştirilmesinin boyutları başka başkadır. Hak sahibi olmak, hak elde etmek değildir; önemli olan hakkı tanımak değil hakkı kullanma fırsatını vermektir. Kişinin öncelikle haklarının ne olduğunu bilmesi ve hak araması gerektiğinde parasal engellerle karşılaşmaması gerekir (37). Anayasasında kanun önünde eşitlik, yargının tarafsızlık ve bağımsızlığı düzenlenen bir ülkede, adalete kavuşmak hususunda fakir ile zengin arasında hiçbir ayrımın gözetilmemesi gerekir. Bu yapılmadığı sürece hak arama hürriyeti, yaşamak için zorunlu olan iktisadi kaynaklar ve varlıklardan mahrum halk kesimleri için, kağıt üzerinde kalan, parlak fakat boş bir laftan öteye gidemeyecektir(16). Zira " hakkınızı arayamazsınız "sözü ile " malik olmadığınız şu kadar meblağı ödemek şartı ile

hakkınızı arayabilirsiniz " sözü arasında fark yoktur (Erem Faruk, Adli Yardım, İbrahim Öktem' e Armağan, Ankara 1970).

" Devletin temel amaç ve görevlerinden birisi de kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya çalışmaktır " (AY. m.5). Devlet bu görevi **klasik yöntem** olarak adlandırılan **adli yardım** müessesesi vasıtasıyla yerine getirmeye çalışmaktadır. Devlet, adli yardım müessesesi ile, Anayasanın tanımış olduğu hak arama hürriyetini, fakirler bakımından kısıtlayan engelleri (bir davanın gerektirdiği mali külfetleri) kaldırmış olmaktadır (9). Adli yardım, haklı olan bir kimsenin fakirliği nedeniyle bir davanın gerektirdiği mali külfetlerden geçici olarak muaf tutulmasını sağlayan bir müessesedir (9). Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu' na göre bir kimsenin adli yardımdan yararlanabilmesi için iki şart gereklidir (HUMK.m.465):

1)Fakirlik Şartı : Kişi kendisi ve ailesini geçindirmekte önemli bir zarurete düşmeksizin, gerekli masrafları kısmen veya tamamen ifadan aciz durumda olmalıdır.

2)Haklılık Şartı : Kişinin davasında haklı olduğu hususunda hakimde bir kanaat uyandırması gereklidir (9,20).

Adli yardımın sağladığı menfaatler ise şunlardır (HUMK. m. 466 – 467) :

1)Yapılacak bütün yargılama harç ve giderlerinden geçici olarak muafiyet,
2)Tanık ve bilirkişi giderlerinin Devlet tarafından avans olarak verilmesi,
3)Yargılama gideri için teminat göstermekten muafiyet,
4)Tebligat ücreti ve giderlerinden müecceliyet; yani tebligat ücreti ve giderini yatırmaktan geçici olarak muafiyet,
5)Davanın vekil ile takibinin gerektiği hallerde, vekalet ücreti sonradan ödenmek üzere, adli yardımdan istifade eden tarafa bir vekil tayin olunması,
6)İcra dairelerinde alınan bütün harçlar ve giderlerin Devlet tarafından avans olarak verilmesi,
7)Bütün pul resimlerinden geçici olarak muafiyet,
8)Noterlerin tanzim edecekleri bütün belge ve suretlerin harç ve resimlerinden geçici olarak muafiyet.

Buraya kadar açıklamaya çalıştığımız adli yardım müessesesi muhtelif tenkitlere uğramıştır ki bunları şu şekilde özetleyebiliriz (16) :

1)Adli yardım müessesesi, faydalanana, geçici bir masraf himayesi sağlar ; şöyle ki adli yardımdan istifade eden taraf davayı kaybederse, hem diğer tarafın ödemiş olduğu, hem kendisinden adli yardım nedeniyle alınmamış olan harç ve masrafları ödemeye mahkum edilir,

2)Adli yardım talebinin kabulünden sonra, adli yardım sebebinin ortadan kalktığı anlaşılırsa, yardımın yapılması hakkındaki karar kaldırılır ve faydalanan, o zamana kadar ödemekten muaf bulunduğu yargılama harç ve masraflarını ödemekle mükellef tutulur,

3)Adli yardım müessesesinden yararlanmak için yapılması gereken işlemlerin çokluğu ve uzun zaman alması, fakirlerin tespit edilmesinde fark gözetilme, halkı bu müesseseden soğutmaktadır,

4)Adli yardımdan yararlanmak için öngörülen şartlar, kanunun aradığı anlamda zengin olmayanların da bu müesseseden yararlanabilmesine elverişlidir. Dolayısıyla bu müessese kolaylıkla amacı dışında kullanılabilir.

5)Bulgular bölümünde görüldüğü üzere, adli yardım için 1996-1999 yılları arasında İstanbul Barosu'na başvuranların sayısı incelendiğinde bu sayının her geçen yıl arttığını

görmekteyiz. Ancak yine de İstanbul gibi nüfusu son derece yoğun olan bir metropol için bu sayıların düşük rakamlar olduğunu söyleyebiliriz. Bunun nedeni ise elbette ki insanların adli yardım talebine ihtiyaç duymaması veya gelirlerinin yüksek meblağları oluşturması değildir. Bunda kişilerin haklarını bilmemeleri (ki bu bilgisizliğe adli yardım hakkının bilinmemesi de dahildir), gerekli şartları taşısalar dahi böyle bir yardımdan yararlandırılmayacakları düşüncesi ve sağlanan gider muafiyetleri geçici nitelikte olduğundan dolayı, daha sonra bu giderlerin kendilerine geri döneceği endişesi yatmaktadır.

Adli yardım müessesesi hak arama eşitliğini sağlamada yetersiz kalınca, **hak arayışında yepyeni bir umut olarak hukuksal koruma sigortasın**ın adli yardım yerine konması düşünülebilir. Hukuksal koruma sigortasının adli yardım müessesesinden üstün yanları şu şekilde özetlenebilir (16):

1) Adli yardım bir sadaka niteliği taşırken, hukuksal koruma sigortası dar gelirli kimseyi lütuf isteyen konumundan çıkarıp hak talep eden kimse konumuna getirmektedir,

2) Adli yardım kapsamına giren himayecilik keyfiliğe dayanan bir yardımseverlik sunarken, hukuksal koruma sigortasında bu sigortacının bir görevidir,

3) Özellikle dar gelirli kimselerin, yargının ve avukatlık hizmetlerinin ücretli ve pahalı olması nedeniyle dava masraflarını karşılayamamalarının, karşılasalar bile davanın neticesinin belirsiz olması nedeniyle bu masrafları geri alamamalarının, üstelik karşı tarafın yargılama giderlerini de ödemekle yükümlü tutulabilmelerinin doğurduğu bir cesaretsizlik ortamında, hukuksal koruma sigortasının onları haklarını aramaya teşvik edeceği aşikardır.

Gelişmiş ülkelerde devlet, hukuksal bir sorunu olduğunda kişilere bilgi veren danışmanlık ve sosyal hizmet birimleri kurmak, yoksul kişileri parasal, sosyal yardımlarla adalet hizmetinden yararlandırmak sorumluluğunu taşımaktadır. Ancak teknolojik gelişim bireyleri her geçen gün daha çok tehlikeyle yüz yüze getirmekte ve devletin bu fonksiyonunu gerçekleştirmesini güçleştirmektedir. Bu durum bireyi yardımcı bulmaya ve özel sektörle işbirliğine itmektedir. Bir başka deyişle, devletin insanı koruma görevi özel sigorta şirketlerine yüklenmektedir (37). Hukuksal koruma sigortasında ülkemiz uygulamalarına bakıldığında bulgular bölümünde de görüldüğü üzere sigorta şirketlerinin bekle gör politikaları nedeniyle bu poliçe türüne pek de sıcak bakmadıkları, yalnızca iki sigorta şirketinin bu branşta poliçe ürettiklerini görmekteyiz. Yine bulgular bölümünde izah edildiği üzere bu sigorta şirketleri de hukuksal koruma

poliçesini başlıbaşına bir poliçe değil kasko paket poliçesi içerisinde ve bu paket poliçenin karlılığını arttırıcı bir unsur olarak değerlendirerek üretmektedirler. Yani şirketler açısından maalesef bu poliçenin hasar kısmının sigortalılarca kullanılması değil kullanılmaması esastır. Aslında bu tüm poliçeler için böyledir, ancak diğer poliçeler sigortalılarca bilindiğinden bu husus fazlaca bir dezavantaj yaratmaz; hukuksal koruma poliçesi ise hemen hemen hiç bilinmeyen bir poliçe niteliği taşıdığı için sigortalıların bilgilendirilmeye gereksinimleri vardır

Uygulamalar göstermiştir ki, hak arama uğruna önemsiz bile olsa beklenmedik bir masraf yapmaktansa hak kaybı göze alınmakta veya hak hukuk dışı yollarla elde edilmeye çalışılmaktadır. Ülkemiz koşulları açısından düşündüğümüzde hak aramak para ve inat isteyen bir iştir. Bunun için de zarar görenler bunu kader olarak kabullenmek suretiyle teselli bulmakta, zarar verenler ise yaptırımsız bir ortamın keyfini çıkarmaktadır (31). Sonuç olarak bireylerin hukuktan kaçması hukukun gerçek amacının kaybolmasına, toplumun hukuk toplumu niteliğini yitirmesine neden olmaktadır. Bireyin hukuktan kaçmaması, haklarını hukuk yoluyla aramasının en önemli unsuru ise yapacağı masraflardan korkmamasıdır. Avukat masrafları, mahkeme harçları, bilirkişi giderleri vb. bireylere korkutucu gelmediği

müddetçe hukuka güven artacak, haklar hukukla elde edilecektir. İşte burada özel sigorta şirketleri devreye girecek, bireylere sunacakları hukuksal koruma sigortaları ile devletin yanında yer alacaklar, adalet hizmetinin düzeyinin yükselmesinde devletle yarışa gireceklerdir. Hukuksal çıkarlarının korunduğunu ve haklarını elde ettiğini gören bireyler de işin peşini bırakmayacak, daha fazlasını isteyecek ve böylece hukuk devleti düzeninin kurulmasına yardımcı olacaklardır (40).

Bu sigorta toplumun bütün kesimlerine yöneliktir. Sigorta ettirenin eşine, çocuğuna, giderek bir yaşam birliği sürdürdüğü kişilere de uzayarak genişletilebilir. Hukuksal koruma sigortası yaptıran kişi ve yakınları , üçüncü kişilere karşı bir tazminat hakkına dayanarak hak aradıklarında veya kasıtlı olmamak koşuluyla herhangi bir cezasal suçlamaya karşı savunmalarında ve özellikle de trafik kazalarından dolayı bir hakka sahip oldukları her durumda, hak arama masrafları, sigorta korumasından yararlanır. Kişi, masraf olacak kaygısına kapılmadan haklarını sonuna kadar arayabilme olanağına sahip olacağından hukuksal koruma sigortası hak aramada eşitlik sağlama işlevini de görür (37).

Tartışma bölümü içerisinde şu ana değin hak ve hak kavramına ulaşmada ortaya çıkabilecek zorluklar en genel

hatlarıyla ortaya konmaya çalışıldı. Söylenen herşey, çalışma konumuz olan trafik kazalarından doğan mağduriyetlerin giderilmesi için de geçerlidir. Zira Biz çalışmamızda maksimum kavram olan hak kavramı içerisinde yer alan minimum kavramlardan yalnızca birisini trafik kazalarından doğan hakları incelemekteyiz. Genel Bilgiler bölümünde görüldüğü üzere ülkemiz açısından trafik kazaları tam anlamıyla bir milli felaket olup maddi ve manevi zararlar ve bu zararlar neticesinde oluşan mağduriyetler sürekli olarak artmaktadır. Bu mağduriyetlerin giderilebilmesi için herşeyden önce olayın ve bu olayla ilgili kusurun ortaya konması gereklidir ki bu görev bilirkişilerindir. Sonrasında ise bu kusurun yol açtığı maddi ve manevi tüm zararların belirlenmesi ve buna göre mağduriyetin giderilmesi gündeme gelir ki bu safhada da görev mahkemelerindir. Tüm bu faaliyetlerin yerine getirilmesi, trafik kazası mağdurunun bu mağduriyetinin giderilebilmesi ve onun hakkına kavuşabilmesi açısından son derece önem taşımaktadır. Ancak mağdurun tüm bu faaliyetleri yerine getirebilmesi birtakım hukuki bilgilere ve mali güce sahip olmasına bağlıdır. Bunlar yoksa, sürekli olarak ortaya koymaya çalıştığımız üzere, ne nitelikli adli bilimcilerin ne de mahkemelerin görevlerini etkin şekilde yerine getirebilmeleri mümkün olmayacaktır. Bu kurumlar olsa olsa küçük ve varlıklı bir azınlığa hizmet verebileceklerdir. Sosyal devlet

anlayışının bir gereği olarak devlet bu duruma müdahale ettiğinde karşımıza adli yardım müessesesi çıkacaktır ki, ülkemiz hukuk uygulamalarına bakıldığında bu sistemin de pek faydalı olduğu söylenemez. O halde ne yapmalı, genel anlamda mağdur, çalışmamız açısından trafik mağduru hakkına nasıl ulaşmalı, zararlarını nasıl tazmin edebilmelidir? Bu kişinin haklarını bilmeye, hakkını alabilmesinin tek şartının hukuki yollar olduğunu öğrenmeye kısacası hukukla dost olmaya gereksinimi vardır. Bu hizmeti ona hukuk müesseseleri ve özellikle de avukatlar verebileceklerdir. Ancak mali gücü yeterli olmayan kişilerin bu kurumlarla dost olabilmelerinin yegane şartı kafalarında para endişesi taşımamalarıdır. Bu durumda sunulabilecek çözümlerin başında, Avrupa'da uzun yıllardır kullanılan hukuksal koruma sigortası düşünülebilecektir. Daha önceki bölümlerde de izah edildiği gibi bu sigorta, trafik mağduruna avukatlar vasıtasıyla danışma hizmeti verecek, sigortalının kafasındaki soru işaretlerini silerek haklarını tanımasını sağlayacaktır. Hukuksal koruma sigortacısı ayrıca sigortalının hak arayışında hukuki durumu ortaya koyacak ve yargılama giderlerini karşılayacaktır. Sigortalının daima yanında olmak suretiyle onun haklarını elde etmek için sonuna kadar mücadele etmesini sağlayacaktır. Böylece Anayasa'nın ortaya koymaya çalıştığı hak arama özgürlüğü de daha etkin kullanılabilecektir.

Bu sigortanın etkin olarak kullanılabilmesi için herşeyden önce sigorta şirketlerinin bu ürüne sahip çıkmaları gerekmektedir. Yalnızca iki sigorta şirketiyle (ki bunlar da daha önce de izah ettiğimiz üzere kasko paket poliçesi içerinde olmak kaydıyla hukuksal koruma poliçesini sunmaktadırlar) hukuksal koruma poliçesinin yaygınlaştırılabilmesi mümkün değildir. Anadolu Sigorta ve Oyak Sigorta dışındaki diğer sigorta şirketlerinin bu iki sigorta şirketine bakarak bekle gör politikası izlemeleri de yanlış bir tutumdur; biran önce bu konuda ruhsat almaları ve bu ürünü hayata geçirmeleri gereklidir. Ayrıca halen bu poliçeyi üreten iki sigorta şirketinin ve bu konuda ruhsat alacak diğer sigorta şirketlerinin ürün çeşitlemelerine gitmeleri, hukuksal koruma poliçesini yalnızca paket poliçe içerisinde sunulan bir ürün olmaktan çıkarıp diğer ülkelerde olduğu şekilde tek başına da sunulan bir ürün haline getirmeleri bu poliçenin tanınmasını, talep edilmesini ve doğal olarak da yaygınlaşmasını sağlayacaktır. Bu durum beraberinde rekabeti de getirecek ve bunun doğal sonucu olarak da ürünün fiyatı daha aşağılara çekilebilecektir. Bu da hukuksal koruma poliçesinin daha büyük halk kesimlerince kullanılması anlamına gelecektir.

6. SONUÇ

Bu çalışma ile, trafik kazalarının öneminin bir kez de istatistikler yoluyla ortaya konması ve bu kazalar neticesinde oluşan mağduriyetlerin giderilmesinde hukuksal koruma sigortasının kullanımının sağlanması hedeflenmiştir. Böylece, Anayasa'da ifadesini bulan hak arama hürriyetinin de daha etkin şekilde kullanılabilmesi mümkün olabilecektir. Bu sonuca ulaşılabilmesi için sırasıyla trafik kazaları, kusur, zarar, bilirkişilik ve hukuksal koruma sigortası incelenmiştir. Trafik kazalarının incelenmesinde en son resmi veriler olan 1995 karayolu trafik kaza istatistiklerinden yararlanılmak suretiyle, trafik kazalarının ülkemiz için taşıdığı önem rakamlarla gösterilmiştir. Amacımız, trafikten doğan mağduriyetin giderilmesi olduğundan, trafik kazaları konusundan sonra kusurun tanımı, belirlenmesi, derecelendirilmesi, oranları kavramları incelenmek suretiyle trafik kazasını oluşturan kusur kavramı en genel hatlarıyla ortaya konulmuştur. Daha sonra ise trafik kazası neticesinde meydana gelen zarar kavramı, tanımı, çeşitleri, giderilmesi (ki bu konu içerisine maddi ve manevi tazminatlar da girmektedir) konuları irdelenmiştir. Zarar kavramı, oluşan mağduriyeti en iyi şekilde ortaya koyabilmek amacıyla ve

yine en genel hatlarıyla incelenmiştir. Bir sonraki kavramımız olan bilirkişilik ise, mağduriyetin ortaya çıkışı ile mağduriyetin niteliğini belirlemede bir bağ oluşturmakta ve Biz bu kavram yardımıyla oluşan mağduriyeti ortaya koyabilmekteyiz. Mağduriyetin belirlenmesine kadar olan safhalar ana hatlarıyla böyle olmasına karşın, tüm bu safhaları tamamlayarak sonuca ulaşabilmek kolay değildir. Bu herşeyden önce bilgi demektir, hukuki destek demektir. Bu da ne yazık ki para anlamına gelmektedir. Mağdurun hukuki bilgisizliği, onun haklarını bilmemesine, haklarını bilse de hukuki yolları bilmemesine ve tüm bunların neticesinde de hakkını talep edememesine veya hukuk dışı yollarla talep etmesine neden olmaktadır. Bu kişinin desteğe ihtiyacı vardır: Ona haklarını anlatacak, hukuki prosedürü işletecek (hukuki danışmanlık yapmak suretiyle dava hakkının doğduğu anda davasını açacak, dava boyunca gerekirse onu temsil edecek, dava süreci içerisinde yapılması gereken hukuki işlemleri gerektiğinde ortaya koyacak ve sonuçta davayı sonuçlandıracak), daima yanında olacak bir desteğe. Bu destek en genel anlamıyla avukatlık müessesesidir. Barolar kısıtlı imkanları ile bu desteği vermekte ne yazık ki yeterli değildirler. Bu durumda daha geniş kapsamlı, insanları lütuf isteyen konumundan çıkarıp hak talep eden konumuna getiren, ayrıca insan onuruna çok daha fazla yakışan bir sistemin ortaya konması gerekir ki bu sistem Avrupa'da uzun

zamandır kullanılmakta olan hukuksal koruma sigortasıdır. Ülkemizde çok yeni bir geçmişe sahip olan bu sigorta ile mağdur durumdaki hak sahipleri hukuki destek alabilecekler, çekinmeden haklarını talep edebileceklerdir. Bu sigorta mağdur ile hukuku ve hukukçuyu dost kılacaktır. Amacını, hukuksal uyuşmazlıkların, sulh yahut ilgili yargılama usulleri çerçevesinde giderilmesinde sigortalının hukuksal çıkarlarının korunması için yapılması gereken gider ve diğer edimleri üstlenmek şeklinde özetleyebildiğimiz hukuksal koruma sigortası ülkemizde yalnızca iki sigorta şirketinde pratiğe dönüştürülebilmiştir (ki bu iki şirket de hukuksal koruma sigortasını sınırlı branşlarda üretmektedirler). Oysa ki bu sigortanın yaygınlaştırılabilmesi hak sahiplerinin haklarını bilmeleri, haklarını talep edebilmeleri, haklarını yalnızca mahkemelerde arayabilecekleri gibi hususları da beraberinde getirecektir. Avukattan, mahkemeden ve hak aramak uğruna yapabileceği giderlerden korkmayan kişi hak aramak hususunda çok daha özgür hareket edebilecek bu da hak arama özgürlüğünün çok daha etkin şekilde kullanılmasını sağlayacaktır.

Bu çalışma için materyal olarak 1995 Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri ve genel hukuk literatüründen yararlanılmıştır. Bilinen, ancak çalışmamız içerisinde incelenmesi zorunluluğu bulunan kavramlar genel hatlarıyla ortaya konulmuştur.

Çalışmamızın ana unsurunu oluşturan hukuksal koruma sigortası daha detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır. Konunun yeni bir kavram olmasından dolayı yaşanan kaynak sıkıntısı ilgili tüm mesleki yayınlar ve ulaşılabilen uygulama örnekleri ile genişletilmiştir.

Çalışmamız sonucunda, kişilerin bilgisizlik ve yetersiz maddi koşullar nedeniyle hak arama hususunda çekingen davrandıkları, bununsa Anayasal bir hak olan hak arama özgürlüğünü sekteye uğrattığı belirlenmiştir. Bunun ortadan kaldırılarak kişilerin hak arama hususunda daha özgür davranabilmelerini sağlamak için ortaya atılan sistemlerinse mağdurlara pek fazla birşey sağlamadıkları da ortaya konmuştur. Tüm bu olumsuzlukların giderilmesi, kişilerin haklarını korkusuzca ve hukuka uygun şekilde talep edebilmeleri içinse, dünyada yaygın şekilde kullanılan ancak ülkemizde henüz emekleme döneminde bulunan hukuksal koruma sigortası önerilmiştir. Bu sigortanın yaygınlaştırılıp, çeşitlendirilmesi sağlandığı takdirde hukuki taleplerin çok daha kolay elde edilebileceği, hakların daha etkin şekilde istenebileceği ve tüm bunların neticesinde de adalet hizmetinin daha adil şekilde verilebileceği sonucuna varılmıştır.

7. ÖZET

Anayasa'mızda ifadesini bulan ve insan olmanın yegane unsurlarından birini oluşturan hak arama özgürlüğünün kullanılabilmesi için için en önemli unsur, hakkın mahkemeye getirilmesidir. Eğer kişiler haklarını bilmiyorlarsa, mahkeme ve mahkeme ile ilgili unsurlardan bihaber iseler, yargılama harç ve giderlerinden korkuyorlarsa, avukata gidemiyorlarsa ve tüm bunların sonucu olarak da hak aramak yerine kaderlerine razı oluyorlarsa adli bilimlerin etkinliği, adli bilimcilerin uzmanlığı maalesef işe yaramayacaktır. Bu durumda bireylere haklarını anlatmak, mahkemeleri tanıtmak ve gerektiğinde masraflarını karşılamak gereklidir. Eğer bunlar yapılamazsa, suçlular yaptırımsız bir ortamda mutlu yaşayacaklar ve haklar hukuk dışı yollarla elde edilmeye devam edilecektir. Bunun sonunda ise toplum hukuk toplumu olma vasfını yitirecektir.

O halde bireylere her şeyden önce hakları anlatılmalıdır, haklarını nasıl elde edebilecekleri öğretilmelidir, hukuki yollar gösterilmelidir, avukatla dost kılınmalıdır ve tüm bunların neticesinde haklarını hukuki yoldan alabileceği yere, mahkemeye giderken kafasında para endişesi taşımamalıdır.

İşte bu ve benzeri sorunların çözümünde Avrupa' da uzun yıllardır kullanılan hukuksal koruma sigortası etkin rol oynayacaktır. İlk olarak Fransa' da uygulanmaya başlanmış olan bu sigortada, sigorta şirketi davanın yürütülmesini, dolayısıyla da avukatlık hizmetlerinin verilmesini ve dava masraflarını üzerine almaktadır.

Hukuksal koruma sigortacısı, sigortalıya avukatlar vasıtasıyla danışma hizmeti verecek, sigortalının kafasındaki soru işaretlerini silerek haklarını tanımasını sağlayacaktır. Ayrıca sigorta şirketi, sigortalının hak arayışında hukuki durumu ortaya koyacak ve yargılama giderlerini karşılayacaktır. Sigortalının daima yanında olmak suretiyle onun haklarını elde etmek için sonuna kadar mücadele etmesini sağlayacaktır. Bu sayede kişiler korkusuzca mahkemeye gidebilecek, bu da Anayasamızda ifadesini bulan hak arama özgürlüğünün gerçekleşmesini sağlayacaktır.

SUMMARY

The freedom to search for and protect his own rights, expressed in an explicit way in our Constitution, forms one of the essential components of to be an human being; and the most important element of this freedom is to declare and defend his own rights before a tribunal. If people don't know what are their rights, if they are not aware of the legal procedure, if they don't want to pay legal fees and / or lawyers' honorarium and as a result if they resign and prefer to accept their sorts, the effectiveness of legal sciences, as well as the expertise of legal scientist won't help much. In that case we should explain people what their rights are, make them known what a tribunal is, and even pay the legal fees for themselves. If you don't do these, criminals will go free, without any sanction and people will try to get their rights via unlawful means. Finally, the society will lose its characteristic to be a society of law and order.

So, first of all, we must explain to individuals what their rights are, teach them how to get and defend their rights, show them what the legal procedure is, make them friends with a lawyer. He or she should also no financial concerns

when he / she goes to the tribunal. From that point of view the " legal protection insurance ", widely used in European countries, is an important instrument. First put in use in France, this insurance helps the victim to pay all kinds of legal charges, including the lawyers' and tribunals' fees.

This way, the victim would have access to a lawyer and can consult him, which is a means to protect his rights. The insurance also covers all kinds of expenditures during the legal procedure, helping him to stand and fight back until he gets his rights. So people can apply to legal authorities without any fear or concern, which make the freedom of search for right a reality.

8. KAYNAKLAR

(1) Aşçıoğlu, Ç. (1989) Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk ve Tazminat Davaları, s.94-213, Ankara.

(2) Akıntürk, T. (1991) Borçlar Hukuku, 4. Baskı, s.13-16, 58-60, Savaş Yayınları, Ankara.

(3) Bolatoğlu, B. (1988) Karayolları Trafik Kanununa Göre Motorlu Araç İşletenin Hukuki Sorumluluğu, Kazancı Hukuk Yayınları No:64, s.129-142, Kazancı Kitabevi, Ankara.

(4) Bozer, A. (1965) Sigorta Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Yayın No:50, s.3-7, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara.

(5) Günay, E. (1995) Uygulamada Trafik Kazalarında Sorumluluk (Pratik), 1. Baskı, s.1-120, Adil Yayınevi, Ankara.

(6) Kars, B., Dönmez, İ., Açıklamalı-İçtihatlı Trafik ve İş Kazası Tazminatı ve Sigorta Rücu Davaları (Genel ve Sosyal Sigorta), s.3-80, Divan Matbaacılık, İstanbul.

(7) Kender, R. (1990) Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku I, 4. Baskı, s.1-8, Filiz Kitabevi, İstanbul.

(8) Keskin, K. (1991) Ceza ve Hukuk Uygulamasında Taksirle Ölüme ve Yaralamaya Sebebiyet, 2. Baskı, s.3-17, 122-144, 335-387, Desen Matbaacılık, Ankara.

(9) Kuru, B., Arslan, R., Yılmaz, E. (1989) Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, s.21-23, 52-56, 75-76, 82-86, 305-312, 523-540, S Yayınları, Ankara.

(10) Oğuzman, M. K., Öz, M. T. (1991) Borçlar Hukuku Dersleri, II. Cilt, s.62-79, 128-144, Filiz Kitabevi, İstanbul.

(11) Önder, A. (1989) Ceza Hukuku Genel Hükümler, 1. Baskı, II. Cilt, s.251-326, Beta Basım-Yayım-Dağıtım, İstanbul.

(12) Önder, A. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve İlgili Bazı Mevzuat, s.89-91, Filiz Kitabevi, İsatnbul.

(13) Özdemir, H.E. (1988) Trafik Kazalarından Doğan Tazminat ve Sigorta Davaları, 2. Baskı, s.205-211, 219-229, Tifdruk Matbaacılık, İstanbul.

(14) Özdemir, H. E. (1971) Ceza Davaları İle Trafik Kazalarında Keşif ve Bilirkişilik, s.11-23, 38-39, 119-122, Şark Matbaası, İstanbul.

(15) Özüm, K. (1994) Trafik Kazalarında Kusurla İlgili Bilirkişilik ve Kaza Araştırma Tekniği, s.1-40, Somgür Yayıncılık, Ankara.

(16) Şenocak, K. (1993) Hukuki Himaye Sigortası, s.39-57, 93-146, 150-175, Dayınlarlı Hukuk Yayınları, Ankara.

(17) Tekinay, S.S., Akman, S., Burcuoğlu, H., Altop, A. (1988) Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 6. Baskı, s.705-760, 831-928, 953-967, 1167-1170, Filiz Kitabevi, İstanbul.

(18) Toroslu, N. (1991) Ceza Hukuku, 2. Baskı, s.102-125, Savaş Yayınları, Ankara.

(19) Ulaş, I. Uygulamalı Sigorta Hukuku Mal ve Sorumluluk Sigortaları, s.98-121, Turhan Kitabevi, Ankara.

(20) Üstündağ, S. (1992) Medeni Yargılama Hukuku, 5. Baskı, s.132-158, 185-195, 218-220, 395-405, 722-739, 758-761, Yaylacık Matbaası, İstanbul.

(21) Ceza Hukuku El Kitabı (1989), 1. Baskı, s.215-241, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

(22) Demokratikleşme İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği (Sorunlar - Çözüm Perspektifleri) (1996), 1. Baskı, s. 188-211, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul.

(23) Destekten Yoksunluk ve Cismani Zararlarda Sorumluluk ve Tazminat (1996), 1. Baskı, s.91-112, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

(24) Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 1995 (1996), Yayın No:1981, s.1-94, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara.

(25) Sigorta Genel Şartları, s. HK. 1-11, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, İstanbul.

(26) Sigorta Hukuku Bilgileri, s.8-13, 38-40, Oyak Sigorta, İstanbul.

(27) Yalçın Saraçoğlu Yeni Ürünlerini Anlattı (1992) *Sigorta*, **24**: 10-11.

(28) Koyuncuoğlu, T. (1995) İlk Cesaretli Adım Anadolu Sigorta'dan, *Sigorta*, **Ekim 95**: 23-42.

(29) Ünan, S. (1995) Hukuksal Koruma Sigortası Hakkında Genel Bir Değerlendirme, *Sigorta*, **Kasım 95**: 19-29.

(30) Çetingil, E. (1995) Hukuksal Koruma Sigortası, **Sigorta**, **Kasım 95**:30-35.

(31) Sergici, E. (1996) Hukuksal Koruma Sigortaları Hakkında Düşünceler, *Sigorta*, **75**: 26.

(32) Sergici, E. (1996) Ürün Sorumluluk Sigortaları, *Sigorta*, **76**: 18.

(33) Hukuki Korumada Farklı Görüşler (1992) *Sigorta Dünyası*, **383**: 6.

(34) Oray, F. (1992) Hergün 316 Trafik Kazası, 17 Ölü, 240 Yaralı, *Sigorta Dünyası*, **385**: 10-11.

(35) Yazman, E. (1995) Dokuzuncu Sigorta Dalı, *Sigorta Dünyası*, **417**: 1.

(36) İlk Başvuru Anadolu Sigorta'dan, *Sigorta Dünyası*, **420**: 2.

(37) Koyuncuoğlu, T. (1995) Hukuksal Koruma Sigortası, *Sigorta Dünyası*, **421**: 4-5.

(38) Hukuksal Korumada Yeni Genel Şartlar (1995) *Sigorta Dünyası*, **425**: 7.

(39) Karagözoğlu, İ. (1995) ... Diye Düşünüyorum, *Sigorta Dünyası*, **425**: 3.

(40) Koyuncuoğlu, T. (1995) Hukuksal Koruma Sigortası, *Dost Dergi*, **31**: 6-7.

(41) Koyuncuoğlu, T. (1995) Avukatlık Mesleği - Baro Hukuksal Koruma Sigortası İlişkisi, *Dost Dergi*, **32**: 6-7.

(42) Günday, Trafik İçin Milletçe Seferberlik İstedi (1996) *Trafik Dergisi*, **523**: 4-7.

(43) Çelik, H. (1996) Trafik Kazalarının Klinik Araştırılması, *Trafik Dergisi*, **523**:14-15.

(44) Yılmaz, T.(1996) Araştırma, *Trafik Dergisi*, **524**: 12-25.

(45) Avukat Parası Sigortadan (1995) Hürriyet, Mart 27.

(46) Hukuksal Sorunlar da Sigortalı (1995) Dünya, Kasım 29.

47) Kazalar 6 Ayda 2161 Can Aldı (1997) Hürriyet, Ağustos 24.

(48) Azrail'in Yolları (1997) Milliyet, Ağustos 19.

E K L E R

HUKUKSAL KORUMA SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A- SİGORTA KORUMASI

A.1-Sigortanın Konusu

Bu sözleşme ile sigortacı; sigortalının taraf olduğu ve bu sözleşmeyle saptanan konular kapsamındaki sözleşmeler ya da mevzuattan doğan hak ve yükümlülükleriyle ilgisi olan hukuksal uyuşmazlıkların, sulh yahut ilgili yargılama usulleri çerçevesinde giderilmesinde hukuksal çıkarlarının korunması için yapılması gereken gider ve diğer edimleri üstlenir.

A.2- Sigortanın Kapsamı

Bu sözleşme ile sigortalıya poliçede gösterilecek olan aşağıdaki hallerden biri veya birkaçı ya da bütünü için hukuksal koruma sağlanabilir.

2.1- Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma

Sigortacı, poliçede belirtilen motorlu araçların maliki, işleteni, kiracısı ve sair zilyedi durumundaki sigortalıya koruma sağlar.

2.1.1- Aşağıdaki uyuşmazlıklar için sigorta koruması vardır:

1-Yasal ve cezai sorumluluk kuralları çerçevesinde poliçede gösterilen motorlu araçla bağlantılı olarak, borçlar hukukuna tabi sözleşmeler haricinde doğabilecek uyuşmazlıklar,

2- Sürücü belgesi izninin kısıtlanması, kaldırılması ve yeniden alınması ile ilgili olarak kamu kuruluşlarına yapılan itirazlara ilişkin işlemler ile idare mahkemelerinde açılan davalarda hukuksal çıkarların korunmasında doğabilecek uyuşmazlıklar.

2.1.2- Aşağıdaki uyuşmazlıklar ek sözleşme ile teminat kapsamına alınabilir:

1- Poliçede gösterilen araç ile ilgili borçlar hukukuna tabi sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar,

2- Sigortalının kamuya açık trafikte bisiklet sürücüsü, yaya veya başka bir araçta yolcu sıfatından doğabilecek uyuşmazlıklar,

3- İddia veya yarışmalara katılma sonucunda veya bunlara hazırlık denemelerinden doğan uyuşmazlıklar.

2.1.3- Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma aşağıdaki haller için koruma sağlamaz:

1- Rizikonun gerçekleştiği anda sürücüye yüklenilecek herhangi bir kusurun bulunmadığı haller hariç olmak üzere, sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişinin uyuşturucu, keyif verici maddeler veya alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneğini kaybetmiş olarak aracı kullanmasından ve bu nedenlerle meydana gelen kazalardan doğan uyuşmazlıklar (güvenli sürme yeteneğinin saptanmasında alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarının tespit edilmesine ilişkin mevzuat dikkate alınır).

2- Tescil belgesi olmayan aracın neden olduğu zararlardan doğan uyuşmazlıklar.

3- Rizikonun gerçekleştiği anda sürücüye yüklenilecek herhangi bir kusurun bulunmadığı haller hariç olmak üzere, sürücünün kurallara uygun bir sürücü belgesi veya araç kullanma yetkisinin bulunmadığı durumlarda meydana gelen kazalardan doğan talepler.

4- Sürücü Hukuksal Koruma Sigortası ile teminat altına alınan hallerden kaynaklanan uyuşmazlıklar.

2.1.4- Sigortalının motorlu araçlarla ilgili mesleki faaliyeti nedeniyle işleten sıfatına bağlı olarak bu sigortayı yaptırması durumunda, poliçede belirtilecek belli bir sayıya kadar araçların poliçede belirtilmesi şartı aranmadan yed'indeki tüm araçlardan dolayı hukuksal koruma sağlanır.

2.1.5- Poliçede belirtilen araç devredilir veya bu araç nedeniyle riziko ortadan kalkarsa sigorta koruması, sigortalının o tarihe kadar poliçede gösterilen taşıtının yerini alan başka bir araçtan dolayı devam eder. Poliçede belirtilen araç ile ilgili sözleşmelerden doğan hukuksal çıkarların korunmasına bağlı olarak sigorta korumasının verildiği durumlarda, sigorta koruması sigorta süresi içinde poliçede gösterilen aracın yerine geçen aracın edinilmesine ilişkin sözleşmeyi de kapsar.

2.2-Sürücü Hukuksal Koruması

Bu genel şartlarda yer alan sürücüden bir aracı kullanan kişi anlaşılır.

Sigortacı sigortalıya, poliçede gösterilen kendisi veya başkası adına tescilli araçları sözleşme veya hukuki statüsü gereği sürücü olarak kullanmasından doğabilecek uyuşmazlıklar için hukuksal koruma sağlar.

2.2.1- Aşağıdaki uyuşmazlıklar için sigorta koruması vardır:

1- Cezai ve yasal sorumluluk kuralları çerçevesinde sigortalının sürücü sıfatından doğan uyuşmazlıklar.

2- Sürücü belgesi izninin kısıtlanması, kaldırılması ve yeniden alınması ile ilgili uyuşmazlıklar.

2.2.2- Aşağıdaki haller ve uyuşmazlıklar, ek sözleşme ile teminat kapsamı içine alınabilir:

1- Sigortalının bisiklet sürücüsü, yaya veya yolcu sıfatıyla hukuksal çıkarlarının korunması.

2- İddia ve yarışlara katılma sonucu veya bunlara hazırlık denemelerinden doğan uyuşmazlıklar.

2.2.3- Sürücü Hukuksal Koruması aşağıdaki haller için koruma sağlamaz:

1- Rizikonun gerçekleştiği sürücüye yüklenilecek herhangi bir kusurun bulunmadığı haller hariç olmak üzere, sürücünün uyuşturucu, keyif verici maddeler veya alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneğini kaybetmiş olarak aracı kullanmasından ve bu nedenle meydana gelen kazalardan doğan uyuşmazlıklar (güvenli sürme yeteneğinin saptanmasında alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarların tespit edilmesine ilişkin mevzuat dikkate alınır).

MART 23 1102 32

2- Sigortalının poliçede gösterilen aracın malikl, işleteni, kiracısı ve sair zilyedi olarak sürücüsü olduğu durumlardan doğan uyuşmazlıklar,

3- Rizikonun gerçekleştiği anda sürücüye yüklenilecek herhangi bir kusurun bulunmadığı haller hariç olmak üzere, sürücünün kurallara uygun bir sürücü belgesi veya araç kullanma yetkisinin bulunmadığı durumlarda meydana gelen kazalardan doğan talepler.

2.2.4- Sigortalı aralıksız olarak en az altı ay süre ile sürücü olarak yola çıkamayacağı durumlarda sözleşmeyi feshedebilir.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi gün esası üzerinden hesap edilir ve fazlası geri verilir.

2.2.5- Poliçede belirtilen araç devredilir veya bu araç nedeniyle riziko ortadan kalkarsa sigorta koruması o tarihe kadar poliçede gösterilen taşıtının yerini alan başka bir araçtan dolayı devam eder.

2.2.6- İşletmelerin mesleki çalışma alanları ile sınırlı olmak üzere sürücüleri için grup şeklinde sigorta sözleşmesi yaptırmaları halinde işletme işe yeni giren sürücüsünü işe başlama tarihinden itibaren bir ay içinde sigortacıya bildirmek zorundadır. Sigorta ettiren, sürücüsünün sigorta sözleşmesi yapıldıktan sonra işe alındığını ve bildirim süresi geçmeden rizikonun doğduğunu kanıtlarsa koruma vardır.

2.3- Taşınmaz Mala Bağlı Hukuksal Koruma

Sigortacı sigortalıya, poliçede gösterilen taşınmaz malın tamamının veya bir bölümünün poliçede gösterilmek kaydıyla kiralayanı, kiracısı veya ayni hak sahibi sıfatlarından biri veya hepsine bağlı olarak doğabilecek uyuşmazlıklar için koruma sağlar.

2.4- Kişi- Aile Hukuksal Koruması

Sigortacı bu sözleşme ile, sigorta ettiren ve poliçede açıkça belirtilmiş olan diğer aile fertleri yahut birlikte yaşadığı kimselere aşağıda belirtilen esaslar dahilinde hukuksal koruma sağlamayı temin eder.

2.4.1. Aşağıdaki konular kapsamındaki uyuşmazlıklar Kişi/Aile Hukuksal Korumasına dahildir:

1- Sigortalının, yasal sorumluluk kuralları nedeniyle muhatabı olduğu tazminat istemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar,

2- Sigortalının ceza, disiplin veya meslek kurallarına aykırı gelmekle suçlanması ya da bu amaçla yapılan cezai kovuşturma sebebiyle maruz kaldığı işlemler; şahsi ceza davası açması ya da açılmış ceza davalarına müdahil olarak katılması,

3- İşçi- İşveren bireysel iş ilişkileri ile ilgili uyuşmazlıklar,

4- Sosyal güvenlik kurumları ve bu amaçla kurulmuş sandık ve vakıflar ile olan uyuşmazlıklar,

5- Bir yıllık sigorta döneminde en çok iki kez olmak üzere aile ve miras hukukuna ilişkin olup sigortalının hukuki durumunu etkileyecek ve hukuki bilgi gerektiren olaylar hakkında sigortalının kendi seçeceği bir avukata danışması.

2.4.2. Aşağıdaki konular kapsamındaki uyuşmazlıklar ek sözleşmeyle Kişi/ Aile Hukuksal Korumasına dahil edilebilir:

1- Yasal sorumluluk kurallarından kaynaklanan ve bu genel şartların 2.4.1.maddesinin 1. bendi kapsamı dışında kalan uyuşmazlıklar,

2- Tüketici haklarının korunmasına dair mevzuatla ilgili olup sigortalının taraf olarak tüketici konumunda bulunduğu uyuşmazlıklar,

3- Akdî borç ilişkileri ve menkul mallara ilişkin ayni haklar ile ilgili uyuşmazlıklar,

4- Sigortalının, kamu görevlisi olarak, bağlı bulunduğu idareden olan taleplerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar.

2.4.3. Aşağıdaki uyuşmazlıklar Kişi/ Aile Hukuksal Korumasının kapsamı dışındadır:

1- Motorlu Araca Bağlı Hukuksal Koruma Sigortası ve Sürücü Hukuksal Koruma Sigortası ile koruma sağlanabilecek uyuşmazlıklar ile bu genel şartla sözkonusu sigorta teminatlarının kapsamı dışında olduğu öngörülen uyuşmazlıklar,

2-Taşınmaz Mallara Bağlı Hukuksal Koruma Sigortası kapsamında olan uyuşmazlıklar.

A.3- Ek Sözleşme İle Teminat Kapsamına Dahil Edilebilecek Hususlar

Aşağıdaki konulardan doğan uyuşmazlıklar sigorta teminatının dışındadır. Ancak, ek sözleşme ile teminat kapsamı içine alınabilir:

1- Tüzel kişilerin yasal temsilcileri arasındaki uyuşmazlıklar,

2- Kanunların yapılmasına izin verdiği şansa bağlı sözleşmeler,

3- Aile ve miras hukuku,

4- İnşaat sözleşmeleri,

5- Maden,taş ocakları ve orman hukuku ile ilgili işler,

6- Vergi ve kamu alacaklarından doğan işlemler,

7- Gümrük hukuku ile ilgili işlemler,

8- Çekişmesiz yargıya ilişkin konular,

9- Uluslararası yargı yollarına başvuru,

10- İflas ve konkordato ile ilgili işlemler,

11- Teminat dışında ve içinde yer alan hususlar haricindeki diğer hususlardan doğan uyuşmazlıklar .

A.4- Teminat Kapsamına Giren Giderler

Bu genel şartlarla öngörülen hallerden doğmak kaydıyla aşağıdaki giderler sigorta kapsamı içindedir:

1- Yargılama, icra, uyuşmazlığın dava yolu ile çözümünde harcanacak olan tutarı geçmemek üzere tahkim nedeniyle doğabilecek giderler, temyiz, karar düzeltme giderleri ve avukatlık asgari ücret tarifesinden daha az olmamak kaydıyla poliçede belirlenen avukatlık ile danışmanlık asgari ücret tarifesinden daha az olmamak kaydıyla poliçede belirlenen danışmanlık ve hakem ücretleri ile teminatla salıvermede poliçede üst sınır belirlenen teminat akçesi,

2- Faydasız kalmış olsa bile sigortalı tarafından zeran önlemek, azaltmak veya hafifletmek amacıyla alınan tedbirlerden doğan giderler,

3- Sigortalı ve birlikte sigortalanmış kişiler için, her olayda poliçede belirtilen üst sınır geçerlidir. Zaman ve neden bakımından birbirine bağlı birden çok rizikoya dayanan edimler için de aynı üst sınır uygulanır.

A.5- Teminat Dışında Kalan Giderler

Sigortacı aşağıdaki giderleri karşılamaz:

1- Uyuşmazlıkların dava içinde veya dışında sulh yoluyla halledilmesi sonucu, sigortalının üstlendiği giderlerden, her iki tarafın yapmış olduğu masrafın yarısını aşan kısmı,

2- Uyuşmazlığın sigortalının hukuka aykırı ve kasıtlı bir hareketinden doğduğu hallerde yapılan giderlerden, dava konusunun sigortalı aleyhine sonuçlanan bölümüne tekabül eden kısım,

3- Daha önce aynı döneme rastlayan sigortalı adına yapılmış başka sigortaların aynı olay nedeniyle teminat altına almış olduğu giderler,

4- Sigorta korumasına girmeyen bir olayın karşı dava veya takas olarak ileri sürülmesi nedeniyle sigortalıya yüklenilen giderler,

5- Sigortalının poliçede gösterilen katılım payına (muafiyet) düşen giderler.

A.6- Teminat Dışında Kalan Genel Haller

Aşağıdaki haller teminat dışındadır:

1- Sözleşmenin yapılmasından önce ve sona ermesinden sonra gerçekleşen bir rizikodan doğan uyuşmazlıklar,

2- Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çarpışma (savaş ilan edilmiş olsun olmasın), içsavaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların getirdiği inzibati ve askeri hareketlerle ilgili olaylardan doğan uyuşmazlıklar,

3- Terör, grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketleri sırasında meydana gelen olaylardan ve bunları önlemek ve etkilerini azaltmak üzere yetkili organlar tarafından yapılan müdahalelerden doğan uyuşmazlıklar,

4- Sigortalı ile sigortacı arasındaki bütün uyuşmazlıklar,

5- Doğrudan veya dolaylı olarak, nükleer reaktörlerin neden olduğu hasarlar ile radyoaktif ışınların neden olduğu genetik hasarlara ilgili olaylardan doğan uyuşmazlıklar,

6- Birlikte sigortalanmış kişilerin kendi aralarında veya sigorta ettiren ile sigortalılar arasında doğan uyuşmazlıklar,

7- Rizikonun doğmasından sonra sigortalıya devredilen alacaklan doğan uyuşmazlıklar,

8- Ticaret hukukuna giren uyuşmazlıklar.

A.7.Hukuksal Korumanın Kasıtla İşlenen Suçlarda Ortadan Kalkması:

Sigortalının kasden işlediği iddia olunan bir suç dolayısıyla hukuksal koruma, sigortalının bu suçu kasden işlediğine ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi ile geçmişe etkili olarak ortadan kalkar. Bu durumda sigortacı daha evvelden başarı şansının bulunduğunu kabul ederek korumayı üstlenmiş olsa dahi hükmün kesinleşmesine kadar bu uyuşmazlık gereği yaptığı tüm giderleri, ödemelerin yapıldığı tarihten işleyecek gecikme faiziyle sigortalıdan isteyebilir.

A.8- Sigortanın Coğrafi Sınırı

Bu sigorta, Türkiye sınırları içinde gerçekleşen rizikolar için geçerlidir. Sigorta koruması, sınırlarının poliçede gösterilmesi kaydıyla Türkiye sınırları dışında gerçekleşen rizikoları kapsamak üzere genişletilebilir.

A.9-Muafiyetler

Tespit olunan bir miktara veya sigorta bedelinin belli bir yüzdesine kadar olan miktarların sigortacı tarafından tazmin edilmeyeceği kararlaştırılabilir.

Bu şekilde belirlenen muafiyet oranları veya tutarları poliçede belirtilir.

A.10-Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saatiyle öğleyin saat 12.00'de başlar ve öğleyin saat 12.00'de sona erer.

B.RİZİKO VE TAZMİNAT

B.1-Rizikonun Gerçekleşmesi

Hukuksal Koruma Sigortasının uygulanması açısından riziko;

- Sigortalının ileri süreceği tazminat istemlerinde, tazminat talebine konu teşkil eden zararın gerçekleştiği anda,

- Sigortalının ceza, disiplin, veya meslek kurallarına aykırılıkla suçlandığı hallerde, sigortalının sözkonusu hükümlere aykırı davrandığı ya da davranmaya başladığı varsayılan anda,

- Bunun dışında kalan tüm hallerde ise sigortalının ya da uyuşmazlıkla ilgili diğer kişi veya kişilerin, objektif ve subjektif yükümlülüklerini ihlâl ettiği, ihlâl etmiş sayıldığı yahut ihlâl ettiği varsayılan anda,

gerçekleşmiş sayılır.

B.2-Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortalıya Düşen Yükümlülükler

2.1- Sigortalı;

1- Sigortacıya, rizikonun öğrenilmesinden itibaren beş iş günü içinde bildirmek ve riziko ile ilgili bütün bilgileri gecikmeden eksiksiz ve gerçeğe uygun olarak vermek, delil ve belgeleri beyan etmek, sigortacının bu yoldaki önerilerini dikkate almak, hak koruyucu işlemleri zamanında yapmak, rizikoya ilişkin belgeleri zamanında vermek,

2- Avukata vekalet verilmesi durumunda avukata olayın meydana gelişi ve gidişatı hakkında tam ve doğru bilgiler vermek, delilleri açıklamak ve gerekli belgeleri sağlamak,

3- Dava açıldığında, sigortacıya davanın durumu ile ilgili gereken bilgileri vermek ve bundan sonraki safhalar için lehine karar verilmesi için azami çabayı göstermek,

4- Çıkarlarını önemli ölçüde zedelemiyorsa, kısmi dava açmak, başkaca yasal yollara başvurmak gibi gider doğurucu önlemlerin alınmasında sigortacıya da danışmak ve gereksiz yere giderlerin yükselmesinden kaçınmak,

5- Yapılan veya yapılacak olan masraflarla ilgili tüm belgeleri sigortacıya gecikmeden vermek,

6- Aynı rizikolara karşı başka sigorta sözleşmeleri varsa bunları sigortacıya bildirmek,

7- Sigorta şirketinden alınan ve masraf olarak kullanılacak sigorta bedellerini amaca uygun olarak kullanmak,

zorundadır.

2.2- Sigortalı, bu maddedeki yükümlülükleri yerine getirmez ve bunun sonucunda zarar miktarında bir artış olursa, sigortacının ödeyeceği tazminattan, kusurun ağırlığına göre, bu surette artan kısım indirilir. Ayrıca, B.2.1.7. maddesine aykırılık halinde sigortalıya ödenmiş olan bedeller sigortacıya geri verilir.

B.3-Başarı Şansının Değerlendirilmesi ve Sigorta Korumasının Reddi

Sigortacı, sigortalıya ait hukuksal çıkarların gözetiminde, yeterli başarı şansının bulunmadığı görüşünde ise edimini yerine getirmeyi reddedebilir. Bu durum sigortalıya, hak kaybına neden olmadan, en kısa zamanda ve gerekçeleriyle yazılı olarak bildirilir. Ancak sigortalı hakkında bir suç isnadında bulunulması yahut bu amaçla hazırlık tahkikatına başlanması halinde sigortacı, başarı şansının bulunmadığını iddia edemez. Şu kadar ki, sigortalı aleyhinde kasden işlenen bir suça dair kamu davası açılmasından itibaren, sigortacı başarı şansının bulunmadığı iddiasıyla edimini yerine getirmekten imtina edebilir.

Sigortacı, hukuksal çıkarların gözetiminde, yeterli başarı şansının bulunmadığı görüşü ile korumayı reddederse, bu kararı kabul etmeyen sigortalı ihtilafın müştereken tayin edilen hakem yolu ile veya müşterek hakemde anlaşamadıkları takdirde bu sözleşmenin yapıldığı yerdeki ticaret davalarına bakmaya yetkili mahkeme tarafından seçilen hakem yolu ile halledilmesini isteyebilir. Bu durumda hakem hak kaybına neden olmayacak en kısa süre içinde görüşünü bildirmek zorundadır. Hakemin de korumayı reddetmesi durumunda sigortalı uyuşmazlık konusu ile ilgili olarak gerekli işlemleri yapmakta veya bu işlemlere devam etmekte serbesttir.

Sigortacının başarı şansı bulunmadığı gerekçesiyle edimini yerine getirmeyi reddetmesi durumunda sigorta ettirenin sözleşmeyi feshetme hakkı vardır. Bu durumda

feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi gün esası üzerinden hesap edilir ve fazlası sigorta ettirene geri verilir.

Hakemin sigortalı lehine karar vermesi halinde hakemlik ücreti ve masraflar sigortacıya aittir. Aksi halde bu masraflar bölünür.

B.4-Avukatın Seçimi

Sigortalı, avukatını kendisi seçer. Sigortacı, sigortalıya avukatın seçimi konusunda herhangi bir öneride bulunamaz.

B.5- Yargılama Dışı İşlerde Sigortacının Yardımı

Sigortacı uyuşmazlık halinde, yargılama dışı işlerde sigortalının yazılı istemi üzerine, gerekli yardımları üstlenir.

B.6- Sigortalının Ölümü

Sigorta koruması, sigortalının sağlığında kendisinin açtığı ve aleyhine açılmış davalar ve icra takipleri ile sigortalının ölümünden önce meydana gelen olaylardan doğan hak ve borç doğurucu olaylar nedeniyle mirasçıların açacağı dava ve takipler ve mirasçılar aleyhine açılacak dava ve takipler ile sigortalının ölümüne neden olan olay nedeniyle mirasçıların açacağı dava ve takipler için mirasçılar lehine devam eder.

B.7-Olağanüstü Fesih Bildirimi

Sigorta süresi ve herhalükârda bir yıl içinde, geçerli ve teminat kapsamı içinde en az üç ayrı uyuşmazlık nedeniyle hukuksal koruma talebiyle karşılaşan sigortacı sözleşmeyi feshedebilir. Ancak, fesih halinde sigortalının sözleşmenin devamı sırasında meydana gelen rizikolara ilişkin olarak doğmuş ya da ileride doğacak hakları saklıdır.

Sigortacı fesih hakkını tazminatı ödemeden önce kullanabilir.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi gün esası üzerinden hesap edilir ve fazlası geri verilir.

B.8- Temlik ve Giderlerin Tazmini

1- Nedeni ve tutarı kesin bir biçimde belirlenmemiş sigorta konusu istemler, sigortacı tarafından yazılı olarak onaylanmadıkça temlik edilemez.

2- Sigortalı, yapması gereken giderlerin karşılığını yapıldığını veya yapılacağını belgeleyerek sigortacıdan alır. İstek durumunda sigortalıya veya avukatına en az ilk dava masrafları kadar avans verilir.

3- Aksi yazılı olarak kararlaştırılmadıkça avukata ait olması gereken vekalet ücreti hariç, sigortalı yararına hükmedilecek mahkeme giderlerinin sigortalı tarafından tahsili halinde,sigortalı tahsil edilen miktardan sigortacının kendisi için yapmış olduğu giderleri sigortacıya öder .

4-Uyuşmazlığın, sigortalının kasıtlı ve hukuka aykırı bir hareketinden kaynaklandığı anlaşılırsa, sigorta tazminatından dava konusunun sigortalı aleyhine hükmedilen kısmına tekabül eden ve bu sigorta teminatı kapsamında olan giderler düşülür. Bu genel şartların, "Hukuksal korumanın kasıtla işlenen suçlarda ortadan kalkması" başlıklı A.7. maddesi hükmü saklıdır.

Sigortalı, yukarıdaki bentte belirtilen kısma tekabül eden giderleri, sigortacı tarafından ödeme yapılan tarihten itibaren işleyecek faiziyle birlikte geri vermekle yükümlüdür.

C.ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

C.1.Sigorta Priminin Ödenmesi, Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin Temerrüdü:

Sigorta priminin tamamının, primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın (ilk taksit) akit yapılır yapılmaz ve en geç poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir.

Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçenin ön yüzüne yazılır. Sigorta ettiren kimse, sigorta primini veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde peşinatını, sigorta poliçesinin teslim edildiği günün bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer ve prim borcunu temerrüde düştüğü tarihi takip eden 30 gün içinde ödemediği takdirde sigorta sözleşmesi hiç bir ihtara gerek olmaksızın feshedilmiş olur. Prim ödenmemiş olmasına rağmen poliçenin teslimi ile sigortacının sorumluluğunun başlayacağının kararlaştırıldığı hallerde, bu bir aylık sürenin ilk 15 gününde sigortacının sorumluluğu devam eder.

Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksitlerin kesin ödeme zamanı, miktarı ve vadesinde ödenmemesinin sonuçları poliçe üzerine yazılır veya poliçe ile birlikte yazılı olarak sigorta ettirene bildirilir. Sigorta ettiren kimse, kesin vadeleri poliçe üzerinde belirtilen ya da yazılı olarak kendisine bildirilmiş olan prim taksitlerinin herhangi birini vade günü bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer. Sigorta ettiren, prim borcunu temerrüde düştüğü tarihi takip eden 15 gün içinde ödemediği takdirde sigorta teminatı durur. Rizikonun gerçekleşmemesi kaydıyla, teminatın durduğu süre içinde prim borcunun ödenmesi halinde teminat durduğu yerden devam eder. Sigorta teminatının durduğu tarihten itibaren 15 gün içerisinde prim borcunun ödenmemesi halinde, sigorta sözleşmesi hiç bir ihtara gerek olmaksızın feshedilmiş olur.

Poliçenin ön yüzüne yazılması kaydıyla, rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin sigortacının ödemekle yükümlü olduğu tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hale gelir.

Bu madde uyarınca sigorta sözleşmesinin feshedilmiş sayıldığı hallerde, sigortacının sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim, kısa müddet esası üzerinden hesap edilerek fazlası sigorta ettirene iade edilir.

Kısa müddet esasında, aylar itibariyle yıllık prime uygulanacak oranlar, aşağıdaki tabloya işlenmek suretiyle sigorta ettirene bildirilir. Böyle bir bildirim yapılmadığı takdirde primin fazlası gün esası üzerinden hesaplanır.

Birinci ayın bitimine kadar kadar yıllık primin %.....
İkinci ayın bitimine kadar yıllık primin % .....
Üçüncü ayın bitimine kadar yıllık primin % .....
Dördüncü ayın bitimine kadar yıllık primin %.....
Beşinci ayın bitimine kadar yıllık primin %.....
Altıncı ayın bitimine kadar yıllık primin %.....

C.2-Sigortalı veya Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

1- Sigortacı, bu sözleşmeyi, sigortalı veya sigorta ettirenin teklifnamede, teklifname yoksa poliçe ve eklerinde yazılı sorulara verdiği cevaplara dayanarak yapmıştır.

2- Sigorta ettirenin veya sigortalının beyanı gerçeğe aykırı, yanlış veya eksik ise, sigortacının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektirecek hallerde, sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak aynı süre içinde prim farkını talep edebilir.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul ettiğini sekiz gün içinde bildirmediği takdirde sözleşmeden cayılmış olur. Ancak, prim farkının kabul edilmemesi nedeniyle sözleşmeden cayılması, sigortacının gerçeğe aykırı, yanlış veya eksik beyanı öğrendiği tarihten itibaren bir aylık süre içinde sözkonusudur.

Sigorta ettiren kimsenin veya sigortalının kasıtlı davrandığı anlaşıldığı takdirde sigortacı riziko gerçekleşmiş olsa bile sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanır.

3- Sigorta ettirenin veya sigortalının kasdının bulunmadığı durumlarda riziko; sigortacı durumu öğrenmeden önce veya sigortacının cayabileceği veya feshedebileceği ya da caymanın veya feshin hüküm ifade etmesi için geçecek sürede gerçekleşirse, sigortacı tazminatı tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre öder.

4- Süresinde kullanılmayan cayma ve prim farkını talep etme hakkı düşer.

C.3-Sigortalı veya Sigorta Ettirenin Sigorta Süresi İçinde Beyan Yükümlülüğü ve Sonuçları

Sözleşmenin yapılmasından sonra teklifnamede, teklifname yoksa poliçe ve eklerinde belirtilen ve rizikoyu etkileyebilecek hususlarda meydana gelen değişiklikleri sigorta ettiren sekiz gün içinde sigortacıya bildirmekle yükümlüdür.

Durumun sigortacı tarafından öğrenilmesinden sonra:

3.1- Değişiklik sigortacının sözleşmeyi yapmaması veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hallerden ise; sigortacı, sekiz gün içinde sözleşmeyi fesheder veya prim farkını talep etmek suretiyle sözleşmeyi yürürlükte tutar. Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul ettiğini sekiz gün içinde bildirmediği takdirde sözleşme feshedilmiş olur.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi gün esası üzerinden hesap edilir ve fazlası geri verilir.

Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Teklifnamede, teklifname yoksa poliçe ve eklerinde bildirilen hususlarda meydana gelen değişiklikleri öğrenen sigortacı, sigorta hükmünün devamına razı olduğunu gösteren bir hareketle bulunursa fesih hakkı düşer.

3.2- Değişiklik, rizikoyu hafifletici nitelikte ve daha az prim uygulamasını gerektiren hallerden ise, sigortacı, bu değişikliğin yapıldığı tarihten sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre hesap edilecek prim farkını sigorta ettirene geri verir.

3.3- Sigortacının bu sözleşmeyi bu değişikliklere göre yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hallerde ;

a) Sigortacı durumu öğrenmeden önce,

b) Sigortacının fesih ihbarında bulanabileceği süre içinde,

c) Fesih ihbarının hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde riziko gerçekleşirse, sigortacı, tazminatı tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre öder.

C.4- Birden Çok Sigorta

Sigorta ettiren ya da sigortalı başka sigorta şirketleriyle aynı rizikolara karşı aynı süreye rastlayan başka sigorta sözleşmesi yapacak olursa bunu sigortacılara derhal bildirmekle yükümlüdür.

C.5-Tebliğ ve İhbarlar

Sigorta ettirenin veya sigortalının bildirimleri sigorta şirketinin merkezine veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acenteye, noter eliyle veya taahhütlü mektupla yapılır.

Sigortacının bildirimleri de sigorta ettirenin veya sigortalının poliçede gösterilen adresine veya bu adres değişmişse son bildirilen adresine aynı surette yapılır.

Taraflara imza karşılığı eiden verilen mektup veya telgrafla yapılan bildirimler de taahhütlü mektup hükmündedir.

C.6- Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve sigortacı adına hareket edenler, bu sözleşmenin yapılmasından dolayı sigorta ettirene veya sigortalıya ait olarak öğreneceği sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan sorumludur.

C.7-Yetkili Mahkeme

Bu sigorta sözleşmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle sigortacı aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, sigorta şirketi merkezinin veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acentenin ikametgâhının bulunduğu yerde, sigortacı tarafından açılacak davalarda ise davalının ikametgâhının bulunduğu yerde ticaret davalarına bakmakla görevli mahkemedir.

C.8-Zamanaşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zamanaşımına uğrar.

C.9-Özel Şartlar

Bu genel şartlara sigortalı aleyhine olmamak üzere özel şartlar konulabilir.

ÖZGEÇMİŞ

1966 yılında Ankara'da doğan ve ilk ve orta öğrenimini burada tamamlayan Dilaver Nişancı, 1988 yılında Kara Harp Okulu'ndan, 1995 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1988-1989 yılları arasında Levazım – Maliye Okulu ve Eğitim Merkez Komutanlığı'nda bir yıl süreli Subay Temel Kursu'nu, 1996 - 1997 yılları arasında İstanbul Barosu'nda avukatlık stajını tamamladı.

1988 - 1995 yılları arasında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin muhtelif kademelerinde maliye subayı olarak hizmette bulundu. 1995 - 1997 yılları arasında Oyak Sigorta'da görev yaptı.

1995 yılında İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başlayan Dilaver Nişancı, halen Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nda (DEİK) Mali ve İdari Koordinatör olarak görev yapmaktadır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ